

A Lifelong Learning Ökoszisztéma Fejlesztésének kérdései és kihívásai/Trends and Issues of Developing Lifelong Learning Eco-systems

21. MELLearn Lifelong Learning Konferencia Absztrakt kötet

21st Conference of MELLearn - Hungarian Universities' Lifelong Learning Network Collection of Abstracts

**MELLearn
2025**

www.mellearn.hu

**21. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia
A Lifelong Learning Ökoszisztéma Fejlesztésének kérdései és kihívásai
ISBN: 978-963-626-444-4**

Az absztrakt kötet felelős kiadója Dr. habil Németh Balázs, MELLearn ügyvezető, elnökségi tag
MELLearn Egyesület titkársága, Pécs – 2025[©]

Plenáris előadók

Carla Carmelo Rosa

Előadás címe: Bridging Academia and Society: The Impact of a Dedicated Lifelong Learning Service at U.Porto

Absztrakt angol:

In this keynote we will address the impact and value of establishing a dedicated service for the implementation and promotion of Lifelong Learning courses at the Faculty of Sciences of the University of Porto. Operating at the interface between academia and civil society – individuals and institutions – this strategic initiative aligns with U. Porto's vision for lifelong learning development, and benefits from funding under Portugal's Recovery and Resilience Plan, currently in progress.

Absztrakt magyar:

Carla Carmelo Rosa: Hidak az akadémia és a társadalom között: Egy dedikált, egész életen át tartó tanulási szolgáltatás hatása a Portói Egyetemen

Ebben a főelőadásban a Portói Egyetem Természettudományi Karán az egész életen át tartó tanulási kurzusok megvalósítására és népszerűsítésére létrehozott dedikált szolgáltatás hatását és értékét fogjuk megvizsgálni. Az akadémiai világ és a civil társadalom – egyének és intézmények – közötti találkozási ponton működő stratégiai kezdeményezés összhangban van a Portói Egyetem egész életen át tartó tanulás fejlesztésére vonatkozó jövőképevel, és Portugália jelenleg kidolgozás alatt álló Helyreállítási és Rugalmassági Tervének finanszírozásából részesül.

Mariana Crasovan

Előadás cím: Investing in Educators: The Power of Mentorship for Novice Teachers

Absztrakt angol:

Inexperienced educators frequently encounter many obstacles during their integration into the school environment. This encompasses addressing varied student requirements, reconciling lesson preparation with assessment, and formulating efficient classroom management techniques. Numerous individuals grapple with sensations of solitude and self-doubt when acclimating to the exigencies of their vocation. The mentoring program organized in the university settings assists beginner educators via individual guidance, frequent consultations, and specialized training sessions. Our programs emphasize fundamental competencies, cultivate confidence, personal development, and camaraderie among educators, resulting in enhanced teaching efficacy and retention. Ultimately, we enable novice educators to excel and flourish in their professions.

Absztrakt magyar:

Mariana Crasovan: Befektetés a pedagógusokba: A mentorálás ereje kezdő tanárok számára

A tapasztalatlan pedagógusok gyakran számos akadályba ütköznek az iskolai környezetbe való beilleszkedésük során. Ez magában foglalja a tanulók változatos igényeinek kielégítését, a tanórai felkészülés és az értékelés összeegyeztetését, valamint a hatékony osztálytermi irányítási technikák kidolgozását. Számos ember küzd a magány és az önbizalomhiány érzésével, amikor hivatása követelményeihez alkalmazkodik. Az egyetemi környezetben szervezett mentorprogram egyéni útmutatással, gyakori konzultációkkal és speciális képzésekkel segíti a kezdő pedagógusokat. Programjaink hangsúlyozzák az alapvető kompetenciákat, fejlesztik az önbizalmat, a személyes fejlődést és a pedagógusok közötti bajtársiasságot, ami fokozott tanítási hatékonyságot és megtartást eredményez. Végül soron lehetővé tesszük a kezdő pedagógusok számára, hogy kiteljesedjenek és virágozzanak szakmájukban.

Wieger Bakker

Előadás cím: Lifelong learning ecosystems and potentials for HEIs

Absztrakt angol:

The concept of a lifelong learning ecosystem refers to a set of actors that interact in such a way that it leads to sustainable LLL-practices that match the needs of those actors. HEIs are one category of actors, next to public services, business, and unions, next to governmental actors and next to of course lifelong learners. What are those needs; what interactions are we talking about; when is a LLL-ecosystem sustainable and what can HEIs contribute to a healthy LLL ecosystem?

Absztrakt magyar:

Wieger Bakker: Az egész életen át tartó tanulás ökoszisztémái és a felsőoktatási intézmények számára rejlő lehetőségek

Az egész életen át tartó tanulás ökoszisztémájának fogalma olyan szereplők halmazára utal, amelyek oly módon lépnek kölcsönhatásba, hogy az a szereplők igényeinek megfelelő, fenntartható életen át tartó tanulási gyakorlatokhoz vezet. A felsőoktatási intézmények a szereplők egyik kategóriáját jelentik a közszolgáltatások, az üzleti élet és a szakszervezetek mellett, a kormányzati szereplők mellett és természetesen az egész életen át tartó tanulás mellett. Mik ezek az igények; milyen kölcsönhatásokról beszélünk; mikor fenntartható egy életen át tartó tanulás ökoszisztémája, és mihez járulhatnak hozzá a felsőoktatási intézmények az egészséges életteljes életen át tartó tanulás ökoszisztémájához?

Tarkó Klára

Előadás cím: Az élethosszig tartó tanulás egészségfejlesztő szerepe

Absztrakt magyar:

Az egészség holisztikus értelmezésében a testi, érzelmi, spirituális, társas és társadalmi egészségdimenziók mellett szerepel a tiszta és következetes gondolkodás képességét kifejező mentális egészségdimenzió (Scriven, 2010; Benkő, 2019), melyben segítségünkre van a tanulással, önműveléssel töltött életmód. Az egészségfejlesztés alapidokumentuma, az Ottawai Karta (WHO, 1986; in. Benkő és Tarkó, 2005) az egészség alapvető feltételei és forrásai közé sorolja az oktatást. Hangsúlyozza továbbá az egészség szempontjából kedvező környezetet, az információkhoz való hozzáférést, az egészséges választást lehetővé tévő képességek és lehetőségek kialakítását, valamint azt, hogy az egyént képessé kell tenni az egész életen át tartó tanulásra. Az egészség szalutogenetikus értelmezésében a tudás, a kulturális tőke és az intelligencia olyan Általános Rezisztencia Erőforrások, amelyek segítik a hatékony feszültségkezelést és így koherencia-érzetünk alakulását (Benkő, 2019). Az élethosszig tartó tanulás tehát hozzájárul egészségünk megőrzéséhez, fejlesztéséhez, egészségesélyeink javításához, szervezeti keretei a mindennapi életünk színtereivel kapcsolódnak és egyik kiemelt színtere a felsőoktatás. Az előadás az elméleti keretek bemutatása után a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán folyó egészségfejlesztő szakemberképzésről is átfogó képet ad.

Absztrakt angol:

In the holistic understanding of health, in addition to the physical, emotional, spiritual, social and societal dimensions of health, there is also a mental health dimension, which expresses the ability to think clearly and consistently (Scriven, 2010; Benkő, 2019) and is supported by a lifestyle of learning and self-education. The Ottawa Charter (WHO, 1986; in. Benkő and Tarkó, 2005), the core document of health promotion, lists education as a fundamental prerequisite and resource for health. It also stresses the importance of a health promoting environment, access to information, the development of skills and opportunities to make healthy choices, and the need to enable individuals to engage in lifelong learning. In the salutogenic understanding of health, knowledge, cultural capital and intelligence are General Resistance Resources that help us to cope with stress effectively and thus develop a sense of coherence (Benkő, 2019). Lifelong learning thus contributes to the maintenance and promotion of our health and to the improvement of our health opportunities, its organisational framework is linked to the settings of our everyday life, and one of its major settings is higher education. After outlining the theoretical framework, the presentation gives a comprehensive overview of the education of health promotion professionals at the Juhász Gyula Faculty of Education, University of Szeged.

B. szekció

Eszes Fruzsina

Előadás cím: Az oktatói munka értékelésének intézményi vizsgálata: egy hazai nézetkutatás az ökoszisztéma-alapú megközelítés tükrében

Absztrakt magyar:

Az oktatás minőségének ökoszisztéma-alapú megközelítése szerint a tanulás és tanítás minősége különböző, egymással kölcsönhatásban álló szinteken – makro-, mezo- és mikroszinten – formálódik (Bianchini, 2014). Az intézményi (mezoszintű) szint különösen fontos abból a szempontból, hogy milyen értelmezések és elvárások mentén strukturálódnak az értékelési folyamatok, hogyan jelenik meg az oktatói kiválóság fogalma, és milyen szerepet vállalnak az egyes érintettek – vezetők, oktatók, hallgatók, módszertani támogatók – a minőség fogalmi és gyakorlati alakításában. E nézőpontok nemcsak a helyi szervezeti kultúrára hatnak, hanem visszacsatolnak a felsőoktatási rendszer más szintjeire is (Tavares et al., 2017; Sánchez & Moreira, 2021). A szereplői nézetek feltárása ezért kulcsszerepet játszik abban, hogy az ökoszisztéma-alapú megközelítés intézményi dimenziója ne csupán szervezeti, hanem értelmezési szinten is megalapozott legyen.

A bemutatott kutatás a Budapesti Corvinus Egyetemen zajlott, egy belső minőségbiztosítási rendszer adatalapú felülvizsgálatának részeként. A kvalitatív vizsgálat célja az volt, hogy feltárja a kiváló oktatás értelmezésére, az oktatói munka értékelésének funkcióira és módszereire, valamint az oktatás minőségét befolyásoló tényezőkre vonatkozó nézeteket az érintett szereplők perspektívájából. Az adatfelvétel során 6 egyéni félig strukturált interjú és 13 fókuszcsoportos beszélgetés készült. Az anonimizált leiratokat tematikus tartalomelemzéssel dolgoztuk fel.

Az eredmények azt mutatják, hogy az oktatás minőségének értékelése komplex, többszemponútú megközelítést kíván, amelyben az oktatói teljesítmény fontos, de nem önállóan meghatározó tényező. A résztvevők nézetei közötti sokféleség, valamint az értelmezések erősen kontextusfüggő jellege alapján egyértelmű igényként fogalmazódott meg egy olyan értékelési rendszer szükségessége, amely képes igazodni a tantárgyi, képzési és oktatási környezet sajátosságaihoz. A világosan rögzített, intézményi szintű alapelvek hiánya, valamint az értékelés céljainak és funkcióinak elmosódása bizonytalanságot kelt az érintettek körében. A kutatás rámutat arra is, hogy a helyi kontextus figyelmen kívül hagyása esetén az egységesített, sztenderdizált értékelési rendszerek gyengíthetik a visszajelzés és a fejlesztés valódi támogató szerepét.

Összességében a kutatás amellet érvel, hogy az ökoszisztéma-alapú felsőoktatási minőségfejlesztés akkor lehet eredményes, ha intézményi szinten közösen kialakított, világos fogalmi keretek mentén valósul meg, amelyek nemcsak az értékelés célját és eszközeit határozzák meg, hanem az érintettek szerepét és felelősségét is, miközben teret adnak a helyi értelmezések sokszínűségének.

Absztrakt angol:

Institutional perspectives on teaching evaluation: a beliefs survey in the context of the ecosystem-based approach.

According to the ecosystem-based approach to quality in higher education, the quality of teaching and learning is affected by interconnected processes that operate at several levels – macro, meso, and micro (Bianchini, 2014). The institutional (meso) level is especially important in determining how evaluation processes are structured, how teaching excellence is conceptualised, and how various stakeholders – such as institutional leaders, faculty members, students, and pedagogical support

professionals – contribute to shaping the meaning and practices of quality. These perspectives influence not only the local organisational culture, but also processes at various levels of the higher education system (Tavares et al., 2017; Sánchez & Moreira, 2021). Understanding stakeholders' beliefs is thus critical for establishing the institutional dimension of an ecosystem-based strategy, both structurally and conceptually.

The current study was undertaken at Corvinus University in Budapest as part of a data-driven internal review of the teaching evaluation system. This qualitative beliefs survey sought to investigate how different institutional actors view teaching excellence, evaluate the aims and functions of teaching assessment, and identify critical elements influencing teaching quality. The data was gathered through six semi-structured individual interviews and thirteen focus group talks. Thematic content analysis was applied to anonymised transcripts.

The findings show that evaluating teaching quality necessitates a complicated, multifaceted approach in which instructor performance is significant but insufficient on its own. The range of opinions, as well as the considerable context-dependence of interpretations, underscored the need for a differentiated evaluation system that takes into account the unique characteristics of disciplinary, curricular, and institutional settings. Participants also noted a lack of clearly defined institutional principles, as well as fuzzy boundaries between evaluation's goals and functions, which create uncertainty among stakeholders. The study cautions against too standardised, context-insensitive evaluation methods, which may undermine feedback's formative and developmental role.

Finally, the study argues that an ecosystem-based approach to quality enhancement in higher education can only be effective if it is underpinned by institutionally co-created, conceptually explicit frameworks. These must not only define the goals and instruments of evaluation but also clarify the roles and responsibilities of those involved, while allowing room for the diversity of local interpretations and practices.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

nézetkutatás, kontextusfüggő minőségfogalom, intézményi oktatásszemlélet

beliefs survey, context-sensitive concept of educational quality, institutional approach to teaching

Előadás cím: Nemzetközi jó gyakorlatok az oktatói munka értékelésére

Absztrakt magyar:

A felsőoktatásban a tanárok munkájának értékelése régóta vitatott téma: sok kutatás bírálja a hallgatói visszajelzések dominanciáját, mert azok torzíthatják az eredményeket és nem mindig megbízhatóak (Boring, 2017; Kreitzer & Sweet-Cushman, 2022). Előadásunkban nemzetközi példákon keresztül mutatjuk be, hogyan jelennek meg az oktatói hatékonyság értelmezésének és mérésének rendszerszintű megoldásai az amerikai felsőoktatási intézményekben. Célunk, hogy hozzájáruljunk az oktatói kiválóságot támogató intézményi kultúrák és értékelési gyakorlatok jobb megértéséhez, kiegészítve az oktatói munkát befolyásoló ökoszisztéma-szintű modelleket.

Kvalitatív dokumentumelemzéssel tizennégy amerikai egyetem (köztük a Stanford, a Penn State, a Purdue és a University of Utah) oktatói értékelési gyakorlatát, valamint két intézményközi keretrendszert (FATE, TEval) vizsgáltunk. A vizsgált példákban közös, hogy túllépnek a kizárólag hallgatói visszajelzésekre építő értékelési mechanizmusokon, és helyette többforrású, sokdimenziós megközelítést alkalmaznak (Simonson et al., 2021).

Kiemelten foglalkozunk a Critical Teaching Behaviors (Barbeau & Happel, 2023) keretrendszerrel, amely viselkedésalapú megközelítést alkalmaz, hat kategóriába sorolva leírva az eredményes oktatás kulcskomponenseit. A modell erénye, hogy nem „egy méret mindenkire” típusú sémát javasol, hanem lehetővé teszi az oktatói autonómia érvényesülését és az oktatási kontextus figyelembevételét, így a kiváló oktatás megfigyelhető, fejleszthető és dokumentálható oktatói cselekvések mentén válik értelmezhetővé. A CTB különös figyelmet fordít a tanári önreflexió és a tanítási narratívák szerepére az értékelésben. A keretrendszer gyakorlati ereje abban rejlik, hogy lehetőséget biztosít a láthatatlan oktatói munka (pl. tervezés, értékrend, önfejlesztés) dokumentálására is.

Eredményeink szerint azok a keretrendszerek bizonyulnak hosszútávon működőképesnek, amelyek az oktatás minőségének értékelését nem elszigetelt adminisztratív feladatként, hanem az intézményi kultúra részét képező, tanulás- és fejlődésorientált folyamatként értelmezik. Ehhez azonban elengedhetetlen a közös fogalomhasználat, az intézményi szintű elköteleződés és a különböző szereplők közötti párbeszéd – összhangban az oktatói hatékonyság ökoszisztéma-szemléletű megközelítésével (Calaguas, 2012; Cosenz, 2022).

Absztrakt angol:

The evaluation of teachers' work in higher education has long been a controversial topic: many studies criticize the dominance of student feedback because it can distort results and is not always reliable (Boring, 2017; Kreitzer & Sweet-Cushman, 2022). In our presentation, we use international examples to show how systemic solutions for interpreting and measuring teacher effectiveness are emerging in American higher education institutions. Our goal is to contribute to a better understanding of institutional cultures and evaluation practices that support teaching excellence, complementing ecosystem-level models that influence teaching.

Using qualitative document analysis, we examined the faculty evaluation practices of fourteen US universities (including Stanford, Penn State, Purdue, and the University of Utah) and two inter-institutional frameworks (FATE and TEval). The examples examined share the common feature of going beyond evaluation mechanisms based solely on student feedback and instead using a multi-source, multi-dimensional approach (Simonson et al., 2021).

We focus on the Critical Teaching Behaviors (Barbeau & Happel, 2023) framework, which uses a behavior-based approach and describes the key components of effective teaching in six categories. The strength of the model is that it does not propose a "one size fits all" scheme, but allows for teacher autonomy and consideration of the educational context, making excellent teaching observable, developable, and documentable through teacher actions. The CTB pays particular attention to the role of teacher self-reflection and teaching narratives in evaluation. The practical strength of the framework lies in its ability to document invisible teaching work (e.g., planning, values, self-development).

Our findings show that frameworks that view the evaluation of educational quality not as an isolated administrative task but as a learning- and development-oriented process that is part of the institutional culture are effective in the long term. However, this requires common terminology, institutional commitment, and dialogue between different actors, in line with an ecosystem approach to teacher effectiveness (Calaguas, 2012; Cosenz, 2022).

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

oktatói kiválóság, hallgatói visszajelzés, oktatói értékelés

teaching excellence, student feedback, teacher evaluation

Előadás cím: Hallgatói visszajelzés – Mit tudnak megítélni a hallgatók?

Absztrakt magyar:

Egyetemi ökoszisztéma mikroszintjének meghatározó aktorai a hallgatók. A hallgatói visszajelzések egyre inkább hangsúlyosabb szerepet kapnak az oktatói értékelés folyamatába, ugyanakkor a visszajelzések validitása és megbízhatósága továbbra is vita tárgyát képezi. Meghatározó kutatások (Uttl, White & Gonzalez, 2017; Spooren, Brockx & Mortelmans, 2013) arra jutottak, hogy a hallgatók képesek releváns visszajelzést adni az oktatás egyes dimenzióiról, de vannak olyan aspektusai az oktatásnak, amely nehezebben ítélni meg hallgatói oldalról.

A hallgatói visszajelzés fontos eleme az egyetemi oktatás életének, hiszen a hallgató az egyetlen olyan szereplő, aki az oktatóval minden órán találkozik, tehát benyomásai, érzékelése fontos információval szolgálhat az oktatás minőségi fejlesztése szempontjából.

Az előadás kitér arra, hogy miként látják a különböző csoportok – oktatók, hallgatók és vezetők – a hallgatói értékelések relevanciáját és hasznosíthatóságát az oktatási teljesítmény értékelésében. Továbbá az előadás bemutatja annak a változásnak az evolúcióját amely a visszajelzés kultúrájába történt egy adott intézményen belül az alapján, hogy hogyan illeszkedik be az egyetemi oktatók értékelési folyamatába, és hogyan változott a különböző egyetemi csoportok visszajelzése alapján.

Absztrakt angol:

Students are key actors within the micro-level of the university ecosystem. Student feedback is playing an increasingly important role in the teacher evaluation process; however, the validity and reliability of such feedback remain subjects of debate. Key studies (Uttl, White & Gonzalez, 2017; Spooren, Brockx & Mortelmans, 2013) have found that while students are able to provide relevant feedback on certain aspects of teaching, there are other dimensions of teaching that are more difficult for them to assess.

Student feedback constitutes an important element of university education, as students are the only participants who engage with the instructor in every class. Their impressions and perceptions, therefore, can offer valuable insights for enhancing the quality of education.

The presentation explores how different groups—teachers, students, and leaders—perceive the relevance and usefulness of student evaluations in assessing educational performance. Furthermore, it examines the evolution of the feedback culture within a given institution, considering how student feedback has been integrated into the teacher evaluation process and how it has changed in response to feedback from various university stakeholders.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

hallgatói visszajelzés, oktatói értékelés, oktatásfejlesztés

student feedback, teacher evaluation, Quality enhancement in higher education

Előadás cím: Ökoszisztéma az oktatásban és az egyetemi ökoszisztéma modellje a tanári munka értékelésének tükrében

Absztrakt magyar:

A globális felsőoktatási rendszerekben egyre erőteljesebben jelennek meg azok a strukturális és környezeti átalakulások – mint a tömegesedés, a piacosodás, a hazai és nemzetközi intézmények közötti fokozódó verseny, az akkreditációs és minőségbiztosítási elvárások szigorodása, valamint a finanszírozási és elszámoltathatósági mechanizmusok átalakulása –, amelyek az oktatás minőségének és a tanári hatékonyság kérdését a felsőoktatási diskurzus középpontjába emelik (Pelletier et al., 2024; Tomlinson & Watermeyer, 2020). Ennek hatására mind nemzeti, mind intézményi szinten fokozódik az igény a tanítás és tanulás minőségének javítására, valamint az oktatási folyamatok mérhetőségének és elszámoltathatóságának biztosítására. Ezek a tendenciák új értelmezési kereteket és értékelési gyakorlatokat generálnak a felsőoktatási intézmények oktatáspolitikai és szakmai működésében (Alves & Tomlinson, 2021).

Előadásunk a tanári hatékonyság fogalmának értelmezési lehetőségeit vizsgálja egy olyan dinamikus változó intézményi és szervezeti kontextusban, ahol a különböző szereplők – például fenntartók, intézményvezetők, oktatók és hallgatók – eltérő elvárásokat és értelmezési kereteket képviselnek. A tanári munka minőségének és hatékonyságának elemzéséhez egy háromszintű ökoszisztéma-modellt dolgoztunk ki (Csillik, 2023), amely a makro- (rendszerszintű), mezo- (intézményi) és mikro- (egyéni) szinteken megjelenő elvárások és hatásmechanizmusok összefüggéseit tárja fel.

Előadásunkban elsősorban a makroszinten megjelenő környezeti és társadalmi tényezőket – így például a felsőoktatással kapcsolatos globális trendeket, a technológiai fejlődést, a munkaerőpiaci elvárásokat, a demográfiai környezet változásait, valamint a tanulásról és tudásról való gondolkodásmód átalakulását – vizsgáljuk abból a szempontból, hogy ezek hogyan hatnak az oktatás minőségével és a tanári hatékonysággal kapcsolatos intézményi diskurzusokra. A modell mezo- és mikroszintű értelmezésére a többi előadásban kerül sor.

A modell gyakorlati alkalmazhatóságát a Budapesti Corvinus Egyetem példáján keresztül mutatjuk be, rámutatva az intézményi konszenzus és a közös fogalomhasználat hiányának következményeire, valamint az oktatási kiválóság értelmezésének és mérésének kihívásaira. Munkánk célja, hogy elősegítse a felsőoktatási intézményekben egy tudatosan formált, értékalapú tanári hatékonyság-kon koncepció kialakítását, amely a minőségi oktatás iránti intézményi elköteleződésre és az ökoszisztéma szereplői közötti aktív, reflexív párbeszédre épül.

Absztrakt angol:

In global higher education systems, structural and environmental transformations—such as massification, marketisation, increasing competition among domestic and international institutions, the tightening of accreditation and quality assurance expectations, and changes in funding and accountability mechanisms—are increasingly placing the quality of teaching and the effectiveness of educators at the centre of discourse (Pelletier et al., 2024; Tomlinson & Watermeyer, 2020). As a result, there is a growing demand at both national and institutional levels to enhance the quality of teaching and learning, and to ensure the measurability and accountability of educational processes. These trends are generating new interpretive frameworks and evaluation practices within the policy and professional operations of higher education institutions (Alves & Tomlinson, 2021).

This presentation explores the interpretive possibilities of the concept of teaching effectiveness within a dynamically changing institutional and organisational context, in which various stakeholders—such as governing bodies, institutional leaders, instructors, and students—operate with different expectations and interpretive frameworks. To analyse the quality and effectiveness of academic work, we have developed a three-level ecosystem model (Csillik, 2023) that captures the complexity of context-dependent expectations and mechanisms of influence.

In this presentation, we focus on the macro-level environmental and societal factors—such as global trends in higher education, technological change, labour market expectations, demographic shifts, and evolving conceptions of knowledge and learning—and examine how these shape institutional discourses on teaching quality and educator effectiveness. The meso- and micro-level interpretations of the model are addressed in other presentations.

The applicability of the model is illustrated through the case of Corvinus University of Budapest, highlighting the consequences of a lack of institutional consensus and shared terminology, and the challenges of interpreting and measuring teaching excellence. Our aim is to contribute to the development of a consciously shaped, value-based concept of teaching effectiveness in higher education, grounded in institutional commitment to quality teaching and active, reflective dialogue among stakeholders within the ecosystem.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

tanári hatékonyság, felsőoktatás-politika, ökoszisztéma modell

Teaching effectiveness, higher education policy, ecosystem model

Németh Gergely

Előadás cím: Ha rendszert (ökoszisztéma) építünk, akkor kell egy 'karmester' is (Orchestrator)...

Absztrakt magyar:

Rengetegszer elhangzik, hogy építsünk ökoszisztémát. Az oktatási ökoszisztémák olyan összetett rendszerek, ahol egyetemek, vállalatok és kormányzati szereplők együttműködése támogatja az innovációt és a tudásmegosztást (Etzkowitz & Leydesdorff, 2000). Az Orchestrator, vagyis a közvetítő és irányító szereplő – amely lehet maga az egyetem vagy egy független intézmény – kulcsfontosságú az együttműködés koordinálásában és az ökoszisztéma fenntarthatóságában (Nokkala, 2007). Az új technológiák, például a mesterséges intelligencia és a big data, lehetővé teszik az oktatási folyamatok testreszabását és hatékony irányítását. A sikeres oktatási ökoszisztéma működéséhez elengedhetetlen a szereplők közötti folyamatos visszacsatolás és az adaptív menedzsment alkalmazása (Youtie & Shapira, 2008). Az Orchestrator szerepének megerősítése hozzájárul az egyetemek versenyképességéhez, a hallgatói sikerességhez és a munkaerőpiaci igényekkel való szorosabb illeszkedéshez.

Absztrakt angol:

It is often emphasized that we should build ecosystems. Educational ecosystems are complex systems in which the collaboration of universities, corporations, and government actors supports innovation and knowledge sharing (Etzkowitz & Leydesdorff, 2000). The Orchestrator—acting as an intermediary and coordinating entity, which may be the university itself or an independent institution—is crucial for facilitating cooperation and ensuring the sustainability of the ecosystem (Nokkala, 2007). Emerging technologies such as artificial intelligence and big data enable the customization and efficient management of educational processes. For an educational ecosystem to function successfully, continuous feedback among participants and the application of adaptive management are essential (Youtie & Shapira, 2008). Strengthening the role of the Orchestrator contributes to universities' competitiveness, student success, and closer alignment with labor market demands.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Magyarul: ökoszisztéma, orchestrator, felsőoktatási rendszer, vezetési rendszer

English: ecosystems, orchestrator, university systems, governance system.

Előadás cím: Mikroszint - A társértékelés szerepe és a módszertani óralátogatás gyakorlata

Absztrakt magyar:

A kölcsönös tanári óralátogatások az angolszász országok egyetemén már a múlt század közepe óta részét képezik az oktatói munka társértékelésének, a tudományos kéziratok bírálatának rendszere, a peer review alapelveit követve. A gyakorlat egyre szélesebb körben elterjedt máshol is, annak a felismerésnek a következményeként is, hogy a hallgatói visszajelzések az oktatói munkának csak bizonyos aspektusaira adnak rálátást, s ezért ezeket hatékonyan egészíthetik ki a szakmailag megalapozottabb és objektívebb kollegiális észrevételek. A peer observation of teaching rendszerek céljaik szerint technikai, gyakorlatközpontú vagy kritikai megközelítésen alapulhatnak (Saborido et al., 2024). Az oktatási munka minőségének fejlesztését ez utóbbi szemlélet szolgálja a leghatékonyabban, mely amellett, hogy a gyakorlati racionalitáson alapul, hatékonyan hozzájárulhat az oktatói kompetenciák és identitás, és ezen keresztül az egész intézmény szemléletének formálására is (Gosling, 2014). Az előadás néhány fontos tanulságról és tapasztalatról is beszámol, melyek a Budapesti Corvinus Egyetemen az elmúlt 3 évben, a társértékelési rendszer kialakítása során születtek. E munka folyamán világossá vált, hogy a fentebbi célok elérésének egyik fontos feltétele az objektivitásra való törekvés. Ezt nemcsak az segítheti elő, ha az oktatók aktívan részt vesznek a visszajelzés kereteinek kialakításában, hanem az is, ha az óralátogatást végzők munkáját megfelelő felkészítés és rendszeres konzultációk segítik, továbbá, ha az értékeléseket a látogatott oktató önreflexiója is kiegészíti. A társértékelések hatékonyságának talán legnagyobb kihívást jelentő feltétele a bizalom kialakítása és fenntartása az oktatók és az értékelést végző kollégák között (Schuck, Aubusson, & Buchanan, 2008). Minél nagyobb mértékben meg tud valósulni ez a bizalom, annál nagyobb az esély arra, hogy a társértékelés az együttműködésre épülő, kölcsönös tanulás, társfejlesztés szintjére tud lépni (Byrne et al., 2010).

Absztrakt angol:

Peer observation of teaching has been part of the system of peer review of teaching and academic manuscripts in Anglo-Saxon universities since the middle of the last century. The practice has become increasingly widespread elsewhere, partly as a result of the realisation that student feedback provides insight into only certain aspects of teaching and can therefore be effectively complemented by more professionally grounded and objective collegial insights. Peer observation of teaching systems can follow different rationales: technical, practice-oriented or critical-rational ones (Saborido et al., 2024). The latter approach is most effective in improving the quality of teaching, as it is based on practical rationality and contributes effectively to the shaping of teaching competencies and identity, and through this, the approach of the entire institution (Gosling, 2014). The presentation shares some lessons learned and experiences gained at Corvinus University of Budapest over the past three years during the development of the system of methodological peer observations. These lessons clearly show that striving for objectivity is an important condition for achieving the above goals. This can be facilitated not only by the active participation of teachers in the development of the feedback framework, but also by providing adequate preparation and regular consultation for those conducting class observations, as well as by supplementing these evaluations with reflections from the teachers themselves. The most challenging condition for the effectiveness of peer evaluation may be the establishment and maintenance of trust between teachers and their evaluating colleagues (Schuck, Aubusson, & Buchanan, 2008). The more colleagues take part in open, respectful, and confidential conversations, the greater the chance that peer evaluation can grow to a level of cooperation, mutual learning, and peer development (Byrne et al., 2010).

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

társértékelés, óramegfigyelés, kölcsönös tanulás

peer evaluation, peer observation of teaching, collaborative learning

Nyári Szilvia

Előadás cím: Az egész életen át tartó tanulás hatása a felnőttek mentális jóllétére és szociális kapcsolataira a nem-formális oktatás keretében

Absztrakt magyarul:

A kutatás célja annak feltérképezése, hogy a nem-formális tanulásban és oktatásban – például szakkörökben, tanfolyamokon – részt vevő felnőttek mentális jólléte, énhatékonysága, stresszkezelési képessége és szociális kapcsolatrendszere milyen jellemzőkkel bír. A vizsgálat külön figyelmet fordít a nem-formális tanulási folyamatok szerepére az egész életen át tartó tanulás paradigmájában, amelyben a tanulás eredményei nem minden esetben mérhetők objektív módon, mégis jelentős hatást gyakorolnak az egyének életminőségére. A kutatás célja továbbá annak feltárása, hogy a nem-formális oktatásban részt vevő felnőttek mentális jólléte, önértékelése, stresszkezelési képessége és társas kapcsolatai milyen mintázatokat mutatnak. Az adatgyűjtés kérdőíves módszerrel történik, az eredmények elemzése során leíró és összefüggésvizsgáló statisztikai eljárásokat alkalmazunk. Várakozásaink szerint a nem-formális oktatásban való aktív részvétel pozitív hatással van a felnőttek mentális jóllétére, társas kapcsolatrendszerének gazdagságára, valamint az élethosszig tartó tanulással kapcsolatos attitűdjeikre. A kutatás hátterében az a felismerés áll, hogy a közművelődési színtereken működő közösségi tanulási formák – mint például klubok, körök, alkotócsoporthok, civil műhelyek – a felnőttnevelés humanisztikus hagyományaira épülnek. A közösségekben való részvétel kitágítja az önismeret és valóságismeret határait, elősegíti az ön- és társadalomalakító képességek fejlődését, valamint hozzájárul a személyes mentális jóllét megerősítéséhez. Mindez lehetővé teszi, hogy az egyén a tanulás és művelődés folyamatait pozitív élményként élje meg, amely támogatja egyéni fejlődését, közösségi szerepvállalását, valamint a számára releváns életcélok elérését

Kulcsszavak:

nem-formális oktatás, élethosszig tartó tanulás, közösségi tanulás, mentális jóllét, énhatékonyság, stresszkezelés, társas kapcsolatok

Absztrakt angolul:

The aim of this research is to explore the characteristics of mental well-being, self-efficacy, stress management skills, and social networks among adults participating in non-formal learning and educational activities—such as hobby groups and training courses. The study places special emphasis on the role of non-formal learning processes within the paradigm of lifelong learning, where learning outcomes may not always be objectively measurable, yet significantly influence individuals' quality of life.

The research seeks to examine how mental well-being, self-esteem, stress management abilities, and social connections develop among adults engaged in non-formal education. Data collection is carried out through a questionnaire-based survey, and the evaluation applies both descriptive and correlational statistical analyses. It is anticipated that active participation in non-formal education has a positive impact on adults' mental well-being, the richness of their social relationships, and their attitudes toward lifelong learning.

The research is grounded in the recognition that community-based learning formats operating in public cultural settings—such as clubs, circles, creative groups, and civil workshops—are rooted in

the humanistic traditions of adult education. Participation in communities expands the boundaries of self-knowledge and understanding of reality, fosters the development of self- and society-shaping abilities, and enhances personal mental well-being. This contributes to individuals experiencing learning and cultural engagement as processes that support their personal development, community roles, and the achievement of meaningful life goals.

Keywords:

non-formal education, adult learning, mental well-being, self-efficacy, stress management, social relationships, lifelong learning, community learning, humanistic education

C. szekció

Lajó Adrienn

Előadás cím: Tanulni a fenntarthatóságról, fenntarthatóan tanulni: A mesterséges intelligencia szerepe az ESG-alapú közszolgálati tanulási kultúra átalakulásában – egy kvalitatív kutatás tanulságai / Learning Sustainability, Sustainably: The Role of Artificial Intelligence in Transforming ESG-Based Public Sector Learning Cultures – Insights from a Qualitative Study

Absztrakt magyar:

Az ESG-alapú szemlélet és az élethosszig tartó tanulás (Lifelong Learning) ötvözése kulcsszerepet játszik a közszféra szervezeti kultúrájának fenntartható átalakításában. A mesterséges intelligencia (MI) mint támogató eszköz új lehetőségeket kínál a közszolgálati képzések és kompetenciafejlesztések hatékonyságának növelésére. Ugyanakkor az MI bevezetése új kihívásokat is teremt az átláthatóság, etika, és szervezeti elfogadás terén. A tanulmány célja, hogy kvalitatív módszerekkel – félig strukturált interjúkon keresztül – feltárja, miként érzékelik és alkalmazzák a közszféra szereplői a mesterséges intelligenciát az ESG-alapú tanulási folyamatokban. A kutatás keretében 12 közszolgálati szakember és képzési döntéshozó tapasztalatai kerülnek elemzésre. Az eredmények rámutatnak a tanulási kultúra változásának irányaira, a mesterséges intelligencia bevezetésének szervezeti korlátaira, valamint azokra a pontokra, ahol az MI valódi katalizátorként járulhat hozzá a fenntartható szemléletformáláshoz. A tanulmány zárásaként javaslatokat fogalmaz meg egy MI-támogatott, ESG-alapú tanulási ökoszisztéma kialakítására a közszférában.

Absztrakt angol:

Integrating ESG principles into lifelong learning practices is essential for driving sustainable transformation in public sector organizations. Artificial intelligence (AI), as a supportive tool, presents new opportunities to enhance the effectiveness of public service training and capacity-building. At the same time, its implementation introduces challenges related to transparency, ethics, and organizational acceptance. This qualitative study explores how public sector professionals perceive and apply AI in the context of ESG-driven learning processes. Based on semi-structured interviews with 12 public service experts and training decision-makers, the research identifies emerging patterns in learning culture shifts, organizational barriers to AI adoption, and areas where AI can act as a true catalyst for sustainability-oriented mindset development. The study concludes with practical recommendations for building an AI-supported, ESG-integrated learning ecosystem tailored to the needs of the public sector.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

mesterséges intelligencia, ESG, élethosszig tartó tanulás

artificial intelligence, ESG, lifelong learning

Strihó Krisztina, Barnucz Nóra, Dominek Dalma Lilla:

Előadás cím: Digitalizáció – Mesterséges intelligencia – digitális lábnyom – tudatosságra nevelés

Absztrakt magyar:

A globalizációs folyamatok és a velük járó, új típusú társadalmi-gazdasági helyzetek életünk szinte minden szegmensét áthatják. E kontextusban a robbanásszerű technikai és technológiai fejlődés, különösen a mesterséges intelligencia, az információs és kommunikációs eszközök és a digitális környezet térnyerése, alapvetően formálja át mindennapjainkat; a digitális átállás gyakorlatilag minden élethelyzetben meghatározóvá vált. Ennek a transzformációnak a sikere azonban szorosan összefügg a fenntarthatóság elveinek érvényesülésével, mind a gyakorlati alkalmazások, mind a gazdasági-társadalmi igényekhez dinamikusan igazodó jogi szabályozás terén.

Jelen előadás középpontjában a digitális átállás sokrétű jelensége áll, különös tekintettel az online platformok szerepére, valamint az aktív és passzív digitális lábnyomok kérdéskörére. Ezen elemeket a zöld átállás és a fenntarthatóság átfogó követelményrendszerének kontextusában vizsgáljuk. Alapvető kutatási kérdésként merül fel, hogyan készíthető fel a társadalom – nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt – a digitális kor kihívásaira és lehetőségeire. Ennek megfelelően az előadás részletesen kitér a legfontosabb oktatási és kompetenciafejlesztési kérdésekre, amelyek elengedhetetlenek a digitális írástudás és a kritikus gondolkodás előmozdításához.

Az előadás továbbá elemzi a társadalmi felelősségvállalás (CSR) és az oktatás közötti szinergiákat, konkrét példákon keresztül bemutatva, hogyan járulhatnak hozzá a vállalatok és intézmények a digitális kompetenciák fejlesztéséhez és a fenntartható digitális jövő alakításához.

Végezetül, az elemzések és példák alapján az előadás konkrét, fenntarthatósági szempontú ajánlásokat fogalmaz meg a digitális átállás felelős menedzselésére, a digitális lábnyom tudatos kezelésére, valamint az oktatási rendszerek adaptációjára, hozzájárulva ezzel egy méltányosabb és fenntarthatóbb digitális társadalom kialakításához.

Absztrakt angol:

Globalisation processes and the new types of socio-economic situations that they bring with them are permeating almost every aspect of our lives. In this context, the explosion of technical and technological progress, in particular the rise of artificial intelligence, information and communication tools and the digital environment, is fundamentally reshaping our every day lives; the digital transition has become a dominant feature of virtually every aspect of life. The success of this transformation is, however, closely linked to the application of the principles of sustainability, both in practical applications and in legal regulation, which is dynamically adapted to socio-economic needs.

This presentation will focus on the multifaceted phenomenon of the digital transition, with a particular focus on the role of online platforms and the issue of active and passive digital footprints. These elements will be considered in the context of the overall requirements of green transition and sustainability. A key research question is how to prepare society, both nationally and internationally, for the challenges and opportunities of the digital age. Accordingly, the presentation will explore in detail the key educational and competence development issues that are essential to promote digital literacy and critical thinking.

The presentation will also analyse the synergies between CSR and education, showing through concrete examples how companies and institutions can contribute to developing digital competences and shaping a sustainable digital future.

Finally, based on the analysis and examples, the presentation will provide concrete, sustainability-oriented recommendations for the responsible management of the digital transition, the conscious management of the digital footprint and the adaptation of education systems, contributing to a more equitable and sustainable digital society.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: digitális átállás, fenntarthatóság, online platformok, digitális lábnyom, oktatás, társadalmi felelősségvállalás, zöld átállás, jogi szabályozás

Keywords: digital transition, sustainability, online platforms, digital footprint, education, social responsibility, green transition, legislation

Mészáros Attila:

Előadás cím: Az élethosszig tartó tanulás jelentősége a szakképzésben

Absztrakt magyar:

A 21. század munkaerőpiaca dinamikusan változik, amit a technológiai fejlődés, a digitalizáció, a globalizáció és a zöld átmenet együttes hatása alakít. E kihívásokra adott egyik legfontosabb válasz az élethosszig tartó tanulás (lifelong learning, LLL), amely kulcsfontosságú a szakképzés modernizálásában és relevanciájának megőrzésében. Az előadás célja, hogy bemutassa az LLL szerepét a szakképzés fenntartható fejlesztésében, és feltárja, hogyan járul hozzá a tanulás folyamatossága a munkaerő versenyképességének, alkalmazkodóképességének és innovációs készségének növeléséhez.

Az Európai Bizottság szerint „az LLL előmozdítása elengedhetetlen az inkluzív és ellenálló oktatási rendszerek kiépítéséhez” (European Commission, 2020). A Cedefop (2023) adatai alapján a szakmai továbbképzésekben való részvétel jelentősen növeli a foglalkoztathatóságot, különösen az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező csoportok körében. Az OECD (2021) kiemeli, hogy a digitális készségek és a rugalmasság fejlesztése nélkül a szakképzett munkaerő könnyen kiszorulhat a munkaerőpiacról.

Az előadás kitér arra, hogyan válhat a szakképzés az LLL motorjává: egyrészt a tanulási lehetőségek rugalmasabbá tételével (pl. moduláris képzések, hibrid tanulási formák), másrészt az egyéni tanulási utak támogatásával, a pályaaorientációs és mentorálási rendszerek erősítésén keresztül. Emellett bemutatásra kerülnek olyan jó gyakorlatok is, mint a németországi „Berufliche Weiterbildung” rendszer vagy a skandináv országok integrált felnőttképzési modelljei, melyek jól példázzák az LLL és szakképzés összefonódását.

Az élethosszig tartó tanulás nem csupán az egyén, hanem a társadalom és a gazdaság egésze számára is előnyt jelent: hozzájárul az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, a társadalmi kohézió erősítéséhez, és egy adaptívabb, innovatívabb gazdaság kialakulásához (UNESCO, 2019). A szakképzés LLL-alapú újragondolása tehát stratégiai jelentőséggel bír – különösen egy olyan korszakban, amikor a változás a norma, és a tanulás az állandóság.

Absztrakt angol:

The 21st-century labor market is undergoing rapid transformation, driven by technological advancements, digitalization, globalization, and the green transition. One of the most crucial responses to these challenges is lifelong learning (LLL), which plays a key role in the modernization and sustained relevance of vocational education and training (VET). This presentation aims to highlight the importance of LLL in the sustainable development of VET and explore how continuous learning enhances workforce competitiveness, adaptability, and innovation.

According to the European Commission, “promoting lifelong learning is essential to building inclusive and resilient education systems” (European Commission, 2020). Data from Cedefop (2023) indicate that participation in continuous vocational training significantly improves employability, especially among groups with lower levels of formal education. The OECD (2021) emphasizes that without ongoing development of digital skills and adaptability, even skilled workers risk being excluded from the evolving labor market.

The presentation examines how VET can become a driving force for LLL by offering more flexible learning pathways (e.g., modular programs, hybrid learning formats) and by supporting individualized

learning trajectories through enhanced career guidance and mentoring systems. Best practices such as Germany's "Berufliche Weiterbildung" framework and the integrated adult learning models of Scandinavian countries will also be showcased to illustrate successful LLL–VET integration.

Lifelong learning benefits not only individuals, but society and the economy at large: it contributes to reducing inequalities, strengthening social cohesion, and fostering a more adaptive and innovative economy (UNESCO, 2019). Rethinking VET through the lens of LLL is therefore of strategic importance—especially in an era where change is constant, and learning is the only constant.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

LLL, szakképzés, digitalizáció

LLL, Vocational Education and Training (VET), Digitalization

Molnár György, Nagy Enikő, Kozma-Nagy Katalin, Mészáros Attila, Makó Ferenc, Szőke-Milinte Enikő, Orosz Beáta, Karl Éva, Fodor Andrea, Cserkó József

Előadás cím: Mesterséges Intelligencia alapú megoldások a felsőoktatásban a fenntartható tanulási folyamat támogatásában

Absztrakt magyar:

A mesterséges intelligencia (MI) egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be a felsőoktatásban, különösen a tanulási folyamatok személyre szabása és fenntarthatósága terén. Az MI-alapú rendszerek képesek a tanulók viselkedési mintázatainak elemzésére, előre jelezni a lemorzsolódás kockázatát, valamint adaptív tanulási környezetet teremteni, amely figyelembe veszi az egyéni igényeket, tanulási stílusokat és tempót (Holmes et al., 2019). Az intelligens tutor rendszerek és chatbotok például folyamatos visszajelzést adnak, segítik az önszabályozó tanulás fejlődését, miközben csökkentik az oktatókra nehezedő terheket (Chen et al., 2020).

A fenntartható tanulási folyamat lényege, hogy a tanulók hosszú távon is képesek legyenek alkalmazni a megszerzett tudást, és folyamatosan fejlődjenek a gyorsan változó társadalmi-gazdasági környezetben a megtanultakat folyamatosan frissítve. Ehhez szükség van olyan oktatási stratégiákra, amelyek nemcsak tudást közvetítenek, hanem fejlesztik a kritikai gondolkodást, a problémamegoldó képességet és a digitális írástudást is. Az MI által támogatott elemzések révén az intézmények pontosabban követhetik nyomon a tanulási folyamatokat, azonosíthatják a fejlődési irányokat és időben beavatkozhatnak a problémák megelőzése érdekében (Zawacki-Richter et al., 2019).

Fontos azonban etikai és adatvédelmi szempontból is megvizsgálni az MI alkalmazását, különösen a személyes tanulási adatok felhasználását illetően (Molnár et al, 2024). A fenntarthatóság itt nem csupán az oktatás minőségére, hanem annak társadalmi felelősségvállalására is utal. A jövő felsőoktatási modelljeiben az MI nem helyettesíti, hanem kiegészíti az oktatót, lehetővé téve a tudatosabb, rugalmasabb és inkluzívabb tanulási környezet kialakítását. Előadásunk ezen kérdésköröket járja körbe a felsőoktatás bázisán.

Absztrakt angol:

Artificial intelligence (AI) is playing an increasingly important role in higher education, particularly in the personalisation and sustainability of learning processes. AI-based systems can analyse learners' behavioural patterns, predict dropout risk and create adaptive learning environments that take into account individual needs, learning styles and pace (Holmes et al, Intelligent tutoring systems and chatbots, for example, provide continuous feedback and help develop self-regulated learning while reducing the burden on instructors (Chen et al., 2020).

Sustainable learning is about ensuring that learners are able to apply the knowledge they have acquired over the long term and continuously improve by updating what they have learned in a rapidly changing socio-economic environment. This requires educational strategies that not only impart knowledge but also develop critical thinking, problem-solving and digital literacy. AI-powered analytics can help institutions to monitor learning more accurately, identify trends and intervene in time to prevent problems (Zawacki-Richter et al., 2019).

However, it is also important to consider the ethical and data protection aspects of the use of AI, especially regarding the use of personal learning data (Molnár et al, 2024). Sustainability here refers not only to the quality of education, but also to its social responsibility. In the higher education models of the future, AI will not replace but complement the instructor, enabling a more conscious,

flexible and inclusive learning environment. Our presentation will explore these issues at the base of higher education.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

mesterséges intelligencia, fenntarthatóság, tanulástámogatás, felsőoktatás

artificial intelligence, sustainability, learning support, higher education

Belényesi Emese, Györfyné Kukoda Andrea

Előadás cím: Mesterséges intelligencia a felsőoktatásban: egy kétmintás kísérlet tanulságai

Absztrakt magyar:

A mesterséges intelligencia (MI) térnyerése a felsőoktatásban új lehetőségeket és kihívásokat teremt a döntéshozatali készségek fejlesztése terén. A tanulmány célja a ChatGPT nyelvi modell alkalmazhatóságának vizsgálata üzleti és közszolgálati menedzsmentképzések kontextusában, különös tekintettel arra, hogyan hat az MI alkalmazása a hallgatók döntéshozatali módszereire, döntési eredményeire és elégedettségére. A kutatás központi kérdései arra irányultak, hogy milyen különbségek mutatkoznak a hallgatói és az MI által választott döntési eljárásokban, milyen mértékben egyeznek a döntési kimenetek, valamint hogyan befolyásolja az MI-vel való egyetértés a hallgatók elégedettségét. A kétmintás kísérletben levelező tagozatos hallgatók vettek részt a Collegium Humanum és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem képzésein. A kutatás kvantitatív (statisztikai elemzés) és kvalitatív (tematikus tartalomelemzés) módszerekkel zajlott. A hallgatók saját döntéseiket összevetették a ChatGPT által generált megoldásokkal, értékelve azok módszertani és tartalmi különbségeit. Az eredmények alapján az üzleti menedzsment hallgatók inkább homogén, míg a közszolgálati hallgatók heterogénebb módszereket választottak; ezzel szemben a ChatGPT mindkét csoport számára diverzifikáltabb megoldásokat javasolt. A döntési eredmények egyezősége az üzleti képzésben magasabb volt, ami nagyobb elégedettséggel is párosult. A kvalitatív adatok megerősítették, hogy bár a hallgatók elismerik az MI érvelésének logikáját, hangsúlyozzák annak érzelem-, kontextus- és kultúrafüggetlenségét. A kutatás rávilágít arra, hogy a mesterséges intelligencia hatékony támogatója lehet a felsőoktatási döntéshozatali képzésnek, ha azt etikusan, az emberi tényezők figyelembevételével és reflektív pedagógiai környezetben alkalmazzák.

Absztrakt angol:

The rise of Artificial Intelligence (AI) in higher education creates new opportunities and challenges in developing decision-making skills. This study aims to investigate the applicability of the ChatGPT language model in the context of business and public management education, focusing on the impact of AI on students' decision-making methods, decision outcomes, and satisfaction. The central questions of the research focused on the differences in the decision-making processes chosen by students and MI, the extent to which the decision outcomes are similar, and how agreement with MI affects student satisfaction. The two-sample experiments involved distance learning students from the Collegium Humanum and the National University of Public Service. The research used quantitative (statistical analysis) and qualitative (thematic content analysis) methods. The students compared their own choices with the solutions generated by ChatGPT and evaluated the methodological and content differences. The results showed that business students chose more homogeneous methods, while public service students chose more heterogeneous methods; in contrast, ChatGPT proposed more diversified solutions for both groups. The consistency of decision outcomes was higher in business education, which was also associated with higher satisfaction. The qualitative data confirmed that while students recognised the logic of AI reasoning, they emphasised its independence from emotion, context, and culture. The research highlights that AI can effectively support decision-making training in higher education if applied ethically, considering human factors, and in a reflective pedagogical environment.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, döntéshozatal, felsőoktatás

Keywords: artificial intelligence, decision-making, higher education

Fodorné Tóth Krisztina:

Előadás cím: Oktatói készségfejlesztés digitális eszközökkel

Absztrakt magyar:

A folyamatos oktatói fejlődés kulcskérdése az innovatív oktatásnak. A PTE Digitális Oktatás- és Tanulástámogató Központ többféle formában és témában tart módszertani és készségfejlesztő képzéseket a PTE oktatóinak. Ezeknek a képzéseknek hangsúlyos tanulságai vannak az oktatói motiváció, érdeklődés, tanulási szokások és közösségfejlődés területein is. Előadásomban ezeket a tanulságokat összegzem a képzési adatok és eredmények alapján.

Absztrakt angol:

Continuous teacher development is a key issue for innovative education. The PTE Centre for Digital Teaching and Learning Support provides methodological and skills development training for PTE teachers in a variety of formats and topics. These trainings also have strong lessons in the areas of instructor motivation, interest, learning habits and community development. In my presentation I will summarise these lessons based on training data and results.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

digitális tanulástámogatás, készségfejlesztés, módszertani fejlesztés

digital learning support, skills development, methodological development

Berendi Carmel

Előadás cím: Learning City as an ESG-Based Model of Lifelong Learning Ecosystems

Absztrakt magyar:

As global challenges intensify, the need to align lifelong learning with sustainable development has never been more urgent. This presentation explores the concept of the Learning City (Longworth 2006) as an ecosystem model grounded in ESG (Environmental, Social, and Governance) principles. By integrating ESG frameworks into the design and practice of urban lifelong learning initiatives, Learning Cities can foster more inclusive, resilient, and forward-looking communities. Drawing on case studies from international learning cities, members of the UNESCO GNLC (Global Network of Learning Cities) the study highlights how environmental stewardship, social equity, and transparent governance can serve not only as sustainability benchmarks but also as guiding pillars for educational policy and community engagement. The paper proposes a holistic model in which learning ecosystems become catalysts for transformative civic participation, intergenerational dialogue, and place-based innovation. (UIL, 2023) This ESG-oriented approach reframes lifelong learning not merely as an individual pursuit, but as a collaborative process for shaping just and sustainable futures in urban environments, especially in those members of the GNLC.

Absztrakt angol:

As global challenges intensify, the need to align lifelong learning with sustainable development has never been more urgent. This presentation explores the concept of the Learning City (Longworth 2006) as an ecosystem model grounded in ESG (Environmental, Social, and Governance) principles. By integrating ESG frameworks into the design and practice of urban lifelong learning initiatives, Learning Cities can foster more inclusive, resilient, and forward-looking communities. Drawing on case studies from international learning cities, members of the UNESCO GNLC (Global Network of Learning Cities) the study highlights how environmental stewardship, social equity, and transparent governance can serve not only as sustainability benchmarks but also as guiding pillars for educational policy and community engagement. The paper proposes a holistic model in which learning ecosystems become catalysts for transformative civic participation, intergenerational dialogue, and place-based innovation. (UIL, 2023) This ESG-oriented approach reframes lifelong learning not merely as an individual pursuit, but as a collaborative process for shaping just and sustainable futures in urban environments, especially in those members of the GNLC.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Tanuló város, fenntarthatóság, ökoszisztéma

Learning cities, sustainability, ecosystems

Zimmermann Ildikó

Előadás cím: „Készen állok?” – Mit gondolnak a fiatalok, és mit vár a munkaerőpiac a friss mérnökdiplomásoktól?

Absztrakt magyar:

Az Ipar 4.0 és a technológiai átalakulások hatására a munkaerőpiac egyre összetettebb, interdiszciplináris kompetenciákat vár el a pályakezdőktől. A kutatás célja a középiskolások és mérnökhallgatók önértékelt készségeinek vizsgálata, valamint ezek összevetése a vállalati elvárásokkal. A 2024 decembere és 2025 márciusa között lezajlott kvantitatív adatfelvétel során 875 fő – 509 középiskolás és 366 egyetemi hallgató – válaszait elemeztük. A kérdőív különféle kognitív, technikai és szociális kompetenciák önértékelésére, valamint az MTMI-tantárgyak iránti érdeklődésre és sikerélményekre is kiterjedt. A válaszokat a Világgazdasági Fórum top 10 foglalkoztathatósági készsége mentén is értékeltük.

Emellett 2025 áprilisában megkezdődtek a vállalati HR- és szakmai vezetőkkel folytatott interjúk felvételei is, melyek előzetes eredményei jelentős eltérést mutatnak a hallgatók önértékelése és a munkaerőpiac tényleges elvárásai között.

A kutatás gyakorlati kimeneteként fejlesztési javaslatokat fogalmaztunk meg az „Út a jövődhöz” program keretében, a Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Karán, kiemelve az oktatási intézmények meghatározó szerepét a célzott kompetenciafejlesztés és pályaeorientáció elősegítésében.

Absztrakt angol:

Due to Industry 4.0 and ongoing technological transformation, the labor market increasingly demands complex, interdisciplinary competencies from recent graduates. This study aims to examine the skill profiles of secondary school and engineering students and compare them with employer expectations. Between December 2024 and March 2025, a quantitative survey was conducted with 875 participants — 509 secondary school students and 366 university students. The questionnaire covered various cognitive, technical, and social competencies, as well as students' interest in and experiences with STEM subjects. Responses were also evaluated using the World Economic Forum's list of the top 10 employability skills.

In April 2025, interviews with corporate HR and technical leaders began, and preliminary findings reveal a significant gap between students' perceived skill levels and actual labor market expectations.

As a practical outcome, development recommendations were formulated within the “Path to Your Future” program at the Faculty of Engineering and Information Technology of the University of Pécs, emphasizing the crucial role of educational institutions in supporting targeted competency development and career orientation.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

pályaeorientáció, kompetenciafejlesztés, munkaerőpiaci elvárások

career orientation, competency development, labor market expectations

Fodor Andrea, Molnár György

Előadás cím: Digitális készségek a harmadik világból érkezett hallgatók esetében a magyar felsőoktatás bázisán.

Absztrakt magyar:

Magyarország, mint a közép-európai régió egyik meghatározó felsőoktatási célországa, egyre nagyobb számban fogad harmadik világbeli hallgatókat, akik eltérő kulturális és oktatási háttérrel, valamint különböző szintű digitális felkészültséggel érkeznek az országba. A tanulmány célja betekintést nyerni, hogy a Magyarországon tanuló harmadik világbeli hallgatók milyen mértékben és módon rendelkeznek tanulási célú digitális ismeretekkel, és platformokat használnak tanulmányaik során. A 60 fős mini kutatás során betekintést kaphatunk egy olyan multikulturális környezetbe ahol az oktatás minden szereplője hallgató és oktató egyaránt tanult angol nyelvtudással („English as a second language”) rendelkezik így fokozott figyelem jelentkezik a digitális ismeretek alkalmazására. A jelentős digitális tudásbeli eltérés, jelentős kihívást okoz a tanórákon attól függetlenül hogy az elméleti vagy gyakorlati jellegű óra. Az IKT eszközök segítségével viszont jelentős előrelépés érhető el a tananyag átadásban. A kutatásban kvantitatív adatelemzéssel tárjuk fel, hogy a digitalizáció térnyerése milyen hatást gyakorolt a nemzetközi hallgatók tanulási szokásaira és kompetenciáira. (Molnár, 2014)A vizsgálat fókuszában nem csak az egyes tanulmányi célú digitális ismeret, hanem azon túl megismerhető a mesterséges intelligencia használata is. Az eredmények alapján elmondható, hogy a harmadik világbeli hallgatók többsége rendelkezik alapvető digitális készségekkel, azonban jelentős különbségek mutatkoznak az eszközhasználat mélysége, az oktatási platformokkal való jártasság, valamint az önálló tanulásra való digitális felkészültség terén. A kapott adatok alapján kiemelt fontosságú az oktatók digitális érzékenyítése hiszen a hallgatók digitális bevonása csak akkor lehet hatékony, ha az oktatók is tudatosan és inkluzívan alkalmazzák a digitális pedagógiai eszközöket.

Absztrakt angol:

Digital skills for third-world students in Hungarian higher education.

As a key higher education destination in the Central European region, Hungary is increasingly welcoming students from third world, who come to the country with different cultural and educational backgrounds and varying levels of digital literacy. The aim of this study is to gain insights into the extent and ways in which third world students studying in Hungary have digital skills for learning and use platforms during their studies. The mini study of 60 participants provides insights into a multicultural environment where all participants in the classroom, both students and teachers, have English as a second language and thus there is a high awareness of the use of digital literacy. The significant digital literacy gap creates a significant challenge in classrooms, whether it is a theoretical or practical class. However, ICT tools can make a significant contribution to the delivery of the curriculum. In my research, This study uses quantitative data analysis to explore the impact of the rise of digitalisation on the learning habits and competences of international students. (Molnár, 2014)The focus of the study is not only on the use of digital knowledge for specific learning purposes, but also on the use of artificial intelligence. The results show that the majority of students from third world have basic digital skills, but there are significant differences in the depth of tool use, familiarity with educational platforms and digital readiness for independent learning. The data suggest that digital sensitisation of educators is of high importance, as digital engagement of students can only be effective if educators are also aware and inclusive in their use of digital pedagogical tools.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

digitális készségek, harmadik világ hallgatói, IKT

Digital skills, Third world students, ICT

Király Brigitta

Előadás cím: A fenntarthatóság kérdéskörei a német szak- és felnőttképzésben.

Absztrakt magyar:

Napjainkban rohamosan változik világunk, így a munka világa is. Szemtanúi lehetünk nap mint nap, hogy egyes szakmák teljesen kivesznek, a szakterületek tudásanyaga egyre speciálisabb, a munkakörök betöltéséhez újabb és újabb készségekre és kompetenciákra van szükség.

Kutatásom elsődleges célja az volt, hogy feltárjam, melyek a kiemelt kompetenciaterületek a német szak- és felnőttképzésben, hogyan történik e kompetenciák fejlesztése, hogy a kis- és középvállalatok is versenyképesek lehessenek.

Kutatásom másik kérdésköre ahhoz a problémához kapcsolódik, hogy nehezen tudjuk elképzelni, milyen munkakörökre lesz igény a jövőben és azokhoz milyen kompetenciákkal és készségekkel kell majd rendelkezni. Fő kutatási kérdésem, hogyan készül fel ezekre a ma még nehezen körvonalazható kihívásokra a német szak- és felnőttképzés.

Kutatási módszerem a dokumentumelemzés, valamint a német Munkaerőpiac – és Foglalkozáskutató Intézet (IAB) és a német Szövetségi Szakképzési Intézet (BIBB) kutatásaiban szereplő statisztikai adatok másodelemzése volt.

A kutatás eredményeként megállapítottam, hogy Németországban a munkaerőpiaci változások prognosztizálásával, a kis- és középvállalkozások szervezetfejlesztésével több, évtizedek óta futó állami program foglalkozik. A programokon belül folyó kutatások befolyásolják a német szak- és felnőttképzést. A német iskola- és szakképzési rendszer rugalmas, elismerik az egyéni tanulási és szakmai tapasztalatokat, lehetővé teszik az egyéni képzési utakat, így a szakképzési és felnőttképzési rendszer átjárható. A kompetenciák fejlesztése folyamatos, a munkavállalók továbbképzésére is nagy gondot fordítanak, így válik a rendszer fenntarthatóvá.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, felnőttképzés, készségfejlesztés

D. szekció

Dr. Tolnai Ágnes

Előadás cím: Mikrotanúsítványok a minőségbiztosítás oldaláról / Micro-credentials in QA view

Absztrakt magyar:

A mikrotanúsítványok a felsőoktatás terén új lehetőségeket nyitnak meg, az egész élete át tartó tanulás mellett a felsőoktatási tanulmányok sikeres teljesítését is támogatják.

A rugalmas tanulási útvonalak, a kompetenciákra fókuszáló képzés eddig sem volt ismeretlen fogalom a felsőoktatásban. Azonban ezen új eszköz kielégíti a célzott tanulási lehetőségek iránti növekvő igényt. Az oktatási színtéren betöltött szerepük sokrétű, mivel a hallgatók olyan speciális ismereteket és képességeket szerezhhetnek rövid időn belül, amikkel azonnak tudnak reagálni a munkaerőpiaci igényekre.

A felsőoktatási képzések ágazati modernizációja (RRF-2.1.1-21-2022-00001) projekt mind a felsőoktatási keretek, mind a lehetséges tartalmak oldaláról vizsgálta a mikrotanúsítványok lehetőségeit, e téren a szakképzés képviselőivel is párbeszédet folytatott.

Az előadás célja kettős. Egyrészt be kívánja mutatni, hogy a projekt keretében milyen eredmények születtek a mikrotanúsítványok terén. Másrészt megismerteti a mikrotanúsítványok felsőoktatásba való integrálásának alapelveit, kereteit és rávilágít a minőségbiztosítási rendszerükkel kapcsolatos kérdésekre.

Absztrakt angol:

Micro-credentials represent new opportunities in higher education. Besides lifelong learning, micro-credentials contribute to successful completion of higher education studies.

Flexible learning path and competence-based study programmes are not unknown for the higher education. However, this new tool meets the growing needs of targeted learning opportunities. Their role in the educational scene is diverse, as students can acquire special knowledge and skills in a short period of time that allow them to respond immediately to the needs of the labor market.

The Sectoral Modernisation of Higher Education Programmes (RRF-2.1.1-21-2022-00001) project examined the possibilities of micro-credentials from both the higher education framework and the possible contents. The project also engaged in dialogue with representatives of vocational education and training in this field.

The purpose of the presentation is twofold. On the one hand, it aims to present the results of the project in the field of micro-credentials. On the other hand, it introduces the principles and frameworks for integrating micro-credentials into higher education, and points the questions of their quality assurance.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

mikrotanúsítvány, minőségbiztosítás, jogi környezet, élethosszig tartó tanulás

micro-credentials, quality assurance, legal environment, lifelong learning

Jankó Tamás

Előadás cím: Zöld Jövő-Zöld Képzés – Zöld Sziget: Rugalmas tanulási utak-az új-zélandi mikrotanúsítvány rendszer bemutatása

Absztrakt magyar:

Az előadás a rugalmas tanulási utak egyik jó példáját, az új-zélandi mikroképzések-mikrotanúsítványok rendszerét mutatja be, az elérhető szakirodalom alapján, kitekintve a zöld készségek rendszerére.

Absztrakt angol:

The presentation will showcase a good example of a flexible learning pathway, the micro-learning and micro-credentials system of New Zealand, based on the available literature, with a focus on the green skills system.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

mikrotanulás, mikrotanúsítvány, új-zélandi jó gyakorlat

microlearning, microcredentials, good practice from New Zealand

Sütő Erika

Előadás cím: Egyetemi oktatók képzése a Szegedi Tudományegyetemen: Tanulási eredmény alapú felnőttképzések

Absztrakt magyar:

A hazai felsőoktatásban is egyre fontosabbá válik a tanítás minősége. Számos kormányzati beavatkozás és intézményi projekt támogatja az oktatási fejlesztéseket, a tanulástámogatást középpontba helyező oktatást, az oktatók módszertani felkészültségének növelését (Derényi, 2018). A hallgatóközpontú oktatás az akkreditációs eljárásban is megfogalmazott elvárás. Kötelezi a felsőoktatási intézményeket arra, hogy a képzési programokat úgy valósítsák meg, hogy az aktív szerepre ösztönözze a hallgatókat a tanulási folyamat létrehozásában. Irányelvei kitérnek a hallgatói sokszínűsége, az egyéni tanulási utak segítésére, a módszertannal és értékeléssel kapcsolatos elvárásokra is.

A minőségi tanítás- és tanulástámogatásnak több szintje van, ide tartozik az intézményre kiterjedő minőségbiztosítás, a képzésfejlesztés és a hallgatók, oktatók tanulásának támogatása (Kálmán 2021). Az előadás azt kívánja bemutatni, hogy Szegedi Tudományegyetemen milyen fejlesztések történtek annak érdekében, hogy az egyetem oktatói minél jobban képessé váljanak arra, hogy a tanulási eredmény alapú szemléletet a gyakorlatban is alkalmazzák.

2017 óta két projekt keretében történtek az intézményi fejlesztések. Előadásomban a második projekt eredményeire térek ki. A 2023-24-es tanévben az egyetem az RRF-2.1.2-21-2022-00012 azonosítójú, Komplex Digitális Modellváltás – intelligens fokozatváltás projektje keretében Tanulási eredmény alapú tantárgyfejlesztés c. Coursera kurzust készített Dr. Farkas Évával, amely lehetővé tette az egyetemi oktatók önálló ismeretszerzését. A Coursera kurzusra építve 2024-ben öt 13 órás tréninget dolgoztam ki: Tanulási eredmény alapú képzésfejlesztés, Tanításmódszertan, Tanulási eredmények értékelése, Projektmódszer a felsőoktatásban, Kooperatív technikák. A tréningek elvégzéséről a felnőttképzési törvénynek megfelelően tanúsítványt kapnak az oktatók. A képzések fejlesztése és megvalósítása az egyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ Oktatás Modernizációs és Innovációs Klaszter Digitalizációs és Módszertani Fejlesztő Programja (IKIKK OMIF DMFP) Oktatásmódszertani fejlesztő projektjének keretein belül történik. A felnőttképzések tapasztalataival, az oktatói visszajelzésekkel zárom az előadásom.

Absztrakt angol:

Training of University Lecturers at the University of Szeged: Learning Outcome-Based Adult Training

The quality of teaching is becoming increasingly important in Hungarian higher education. Numerous government interventions and institutional projects support educational developments, education that focuses on learning support, and the improvement of the methodological preparedness of teachers (Derényi 2018).

Student-centered education is also a requirement of the accreditation process. It obliges higher education institutions to implement training programs in a way that encourages students to play an active role in the learning process. Its guidelines also address student diversity, supporting individual learning paths, and expectations related to methodology and assessment.

There are several levels of high-quality teaching and learning support, including institution-wide quality assurance, training development, and support for student and faculty learning (Kálmán 2021).

The presentation aims to show the developments at the University of Szeged in order to enable the university's lecturers to apply the learning outcomes-based approach in practice.

Since 2017, institutional developments have taken place within the framework of two projects. In my presentation, I will discuss the results of the second one. In the 2023-24 academic year, the university had a Coursera course prepared by Dr. Éva Farkas, titled Learning Outcome-Based Subject Development, within the framework of the Complex Digital Model Change – Intelligent Degree Change project with identification number RRF-2.1.2-21-2022-00012, which enabled university lecturers to acquire knowledge independently.

Building on the Coursera course, I developed five 13-hour training courses in 2024: Learning Outcomes-Based Training Development, Teaching Methodology, Learning Outcomes Assessment, Project Method in Higher Education, Cooperative Techniques. Instructors receive a certificate for completing the trainings in accordance with the Adult Education Act. The development and implementation of the training courses takes place within the framework of the Educational Methodology Development Project of the University's Interdisciplinary Research, Development and Innovation Excellence Center Education Modernization and Innovation Cluster Digitalization and Methodology Development Program (IKIKK OMIK DMFP).

I will conclude my presentation with the experiences of the adult trainings and the instructors' feedback.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: hallgatóközpontú oktatás, tanulási eredmény alapú szemlélet, képzésfejlesztés, felnőttképzés, tanuló oktatók

Keywords: student-centered education, learning outcomes-based approach, training development, adult education, student teachers

Bognár Mária

Előadás cím: Felnőttkori tanulás és kompetenciafejlesztés Belső-Somogy hátrányos helyzetű településein élő NEET fiatalok és tartós munkanélküliek körében

Absztrakt magyar:

Somogy vármegyében a munkanélküliség, az alacsony iskolázottság és a szegénység, különösen a perifériára szorult falusi térségekben jelentős társadalmi problémát okoz. A roma származású lakosság aránya magas (Pénzes, Tátrai & Pásztor, 2018; Váradi & Virág, 2015), akik az oktatási rendszerből való korai lemorzsolódás és a munkaerőpiacról való kiszorulás miatt halmozottan hátrányos helyzetben élnek (Cserti Csapó, 2011; Kertesi, 2005) és társadalmi viszonyaikat újratermelik (Kozma, 2001). Kutatásom célja a 15–29 év közötti NEET fiatalok és tartós munkanélküliek kompetenciafejlesztési lehetőségeinek feltárása három, egymáshoz közeli, 1500 fő alatti, hátrányos helyzetű somogyi településen. A módszertan kvalitatív és kvantitatív elemeket ötvözik: kérdőíves felmérések, mélyinterjúk és mintatréningek segítségével vizsgálom a célcsoport motivációit, szociális háttérét és tanulási attitűdjeit. Előzetes eredményeim azt mutatják, hogy a kulcskompetenciák (például szövegértés, digitális írástudás) hiánya jelentős akadályt jelent a célcsoport munkaerőpiaci integrációjában. A digitális tanulási lehetőségek és a helyben szervezett, rugalmas képzések elősegíthetik a társadalmi mobilitást, különösen, ha azokat a helyi közösségek igényeihez igazítjuk (Németh, 2021). A kutatás hozzájárul a felnőttképzés decentralizált, közösségalapú modelljeinek kidolgozásához, amelyek elősegíthetik a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi felzárkózását és a vidéki térségek fenntartható fejlődését.

Absztrakt angol:

In Somogy county, unemployment, low education and poverty cause significant social problems, especially in peripheral rural areas. The proportion of the population of Roma origin is high (Pénzes, Tátrai & Pásztor, 2018; Váradi & Virág, 2015), who live in a cumulatively disadvantaged situation due to early dropout from the education system and exclusion from the labor market (Cserti Csapó, 2011; Kertesi, 2005) and reproduce their social relations (Kozma, 2001). The aim of my research is to explore the competence development opportunities of NEETs and long-term unemployed people aged 15–29 in three disadvantaged settlements in Somogy, close to each other, with a population of less than 1,500 people. The methodology combines qualitative and quantitative elements: I examine the motivations, social background and learning attitudes of the target group using questionnaire surveys, in-depth interviews and sample trainings. My preliminary results show that the lack of key competences (e.g. reading comprehension, digital literacy) is a significant obstacle to the target group's labour market integration. Digital learning opportunities and locally organised, flexible training can promote social mobility, especially if they are adapted to the needs of local communities (Németh, 2021). The research contributes to the development of decentralized, community-based models of adult education that can promote the social inclusion of disadvantaged groups and the sustainable development of rural areas.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

kompetenciafejlesztés, NEET fiatalok, tartós munkanélküliség – competence development, NEET youth, long-term unemployment

Sándorné Kriszt Éva:

Előadás cím: Elvárt Tanulási Eredmények a gazdaságtudományi képzéseknél

Absztrakt magyar:

Bevezetés

A gazdaságtudományi területet is, a jelentkezők száma alapján évek óta az egyik legnagyobb a tizenöt képzési terület közül.

A gazdaságtudományi terület általános jellemzői és azok változásai

A gazdaságtudományi terület modernizációja régóta esedékes volt, mostanra pedig elkerülhetetlenné vált, a Képzési Kimeneti Követelmények átdolgozása indokoltá vált.

Az átdolgozás során az elvárt tanulási eredmények kerültek előtérbe képzési területi szinten és szakonként egyaránt. Szem előtt tartottuk, hogy a felsőoktatási intézmények nagyobb rugalmasságot szeretnének, a hallgatók piacképes tudást, a munkadók pedig jól képzett szakembereket.

Végül is a következő hívószavak köré csoportosítottuk a szükséges változtatásokat: paradigmaváltás, módszertani átalakítás, tartalmi megújulás.

A munkaerőpiaci szereplők bevonása

A gazdaságtudományi képzések hagyományosan gyakorlatorientáltak, ami azt jelenti, hogy a munkaerőpiac szereplőivel egyébként is meglévő szoros kapcsolaton túl fél éves összefüggő szakmai gyakorlatok is a képzés részét képezi.

Végezetül

Foglalkoztunk a szakképzés és a felnőttképzés kapcsolódásával a gazdaságtudományi képzésekhez és a mikrótanúsítványok bevezetésével.

Absztrakt angol:

Prof. Éva Sándor-Kriszt PhD

Budapest University of Economics and Business

Expected Learning Outcomes for Economics Degrees

Introduction

The economics field has also been one of the largest of the fifteen training fields for years, based on the number of applicants.

General characteristics of the field of economics and their changes

The modernization of the field of economic sciences was long overdue, and now it has become inevitable, the revision of the Training Output Requirements has become justified.

During the revision, the expected learning outcomes came to the fore both at the training area level and by major. We kept in mind that higher education institutions want greater flexibility, students want marketable knowledge, and employers want well-trained professionals.

In the end, we grouped the necessary changes around the following buzzwords: paradigm shift, methodological transformation, content renewal.

Involvement of labor market actors

Economics courses are traditionally practice-oriented, which means that, in addition to the already existing close relationship with the actors of the labor market, semester-long professional internships are part of the training.

Finally

We dealt with the connection of vocational training and adult training to economics training and the introduction of micro-certificates.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

kompetenciák, rugalmasság, elvárt tanulási eredmények

expected learning outcomes, competencies, flexibility

Kovács László

Előadás cím: Mikrotanúsítványok bevezetése – egy fejlesztési projekt eredményei

Absztrakt magyar:

A felsőoktatási képzések ágazati modernizációja című projekt keretében számos alkalommal foglalkoztak felsőoktatási szakértők a mikrotanúsítványos képzések bevezetésével, amelyek az elmúlt évek egyik sokat ígérő oktatási újítását jelentik. A képzések rugalmassága, a gyorsan változó igényekre való reagálóképessége fontos lehetőség, ugyanakkor számos kérdést vet fel az implementáció.

Az előadás összefoglalja a projekt eredményeit, utal a vitákra és különböző nézőpontokra, és végül néhány konkrét példát mutat be azzal kapcsolatban, hogy hol tart ma a folyamat.

Absztrakt angol:

As part of the project for the Modernisation of the Hungarian Higher Education', higher education experts has repeatedly addressed the introduction of micro-credential training, one of the most promising educational innovations in recent years. The flexibility of training, its ability to respond to rapidly changing needs, is an important opportunity, but at the same time it raises a number of implementation issues.

The presentation summarises the results of the project, addresses the debates and different perspectives, and finally presents some concrete examples of where the process stands today.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

mikrotanúsítvány, implementáció, felsőoktatás

micro-credential, implementation, higher education

Kovács Anett

Előadás cím: A nem formális környezetben megszerzett tanulási eredmények validációja

Absztrakt magyar:

Magyarországon először 2012-ben jelent meg a nem formális és az informális tanulási eredmények érvényesítésének az igénye. Ennek előidézője a 2012-ben elfogadott Európai Unió Tanácsi ajánlás volt. (Az ajánlást elfogadott tagországok (Magyarország is) vállalták, hogy 2018-ra kidolgozzák saját nemzeti validációs rendszerüket.) Azóta is elérendő cél egy rendszerszinten működő magyar validációs rendszer kialakítása. A validáció a hivatalos dokumentumokkal nem igazolható tanulási eredmények felmérését, értékelését, képzési követelményekkel való összevetését és a formális képzésben történő elismerését jelenti.

Az eljárás célja, hogy a nem formális környezetben szerzett ismeretek, készségek, kompetenciák (pl. munkatapasztalat, önkéntes munka, tanfolyami képzés) beszámíthatók legyenek a formális képzésekbe: szakképzés, felnőttképzés, felsőoktatás.

A validáció által rugalmasabb lehet a felnőttek számára egy új szakma megszerzése, hiszen felmért és értékelt tanulási eredményeik beszámításra kerülhetnek a képzési folyamatban. A validációs folyamat végén, fontos, hogy mikrótanúsítvány formájában kerüljenek rögzítésre a felmérés során bizonyított tanulási eredmények, hiszen a mikrótanúsítvány a munkaerőpiacon is elfogadott, ezáltal a mikrótanúsítványok alkalmazása segíti a felnőttek előrehaladását a munka világában is. Ráadásul, hosszú távon a validáció az egyéni tanulási utak kialakítását is támogatja.

Absztrakt angol:

The need to validate non-formal and informal learning outcomes first appeared in Hungary in 2012. This was inspired by the Council of the European Union Recommendation adopted in 2012. (Member States (including Hungary) that accepted the Recommendation undertook to develop their own national validation systems by 2018.). Since then, the development of a systemic Hungarian validation system has remained a goal to be achieved.

Validation refers to the evaluation of non-formal learning outcomes that cannot be certified by official documents, including the comparison of thereof with the output requirements of qualifications, as well as the formal recognition of the same.

The aim of validation is to ensure that knowledge, skills and competences acquired in non-formal contexts (e.g. work experience, voluntary work, coursework) are recognised as appropriate in the formal education system (bachelor, master, higher vocational education).

Validation can give adults more flexibility in learning a new profession, as their assessed and evaluated learning outcomes can be taken into account in the training process. At the end of the validation process, it is important that the learning outcomes demonstrated during the assessment are recorded in the form of a micro-certificate, as micro-certification is also accepted in the labour market, the use of micro-certificates helps adults to progress in the world of work. Moreover, in the long term, validation also supports the development of individual learning pathways.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: validáció, tanulási eredmények, elismerés

Keywords: validation learning outcomes, recognition

Koltai Zsuzsa

Előadás cím: Integrating Museum Learning into Higher Education: Insights from Osijek, Croatia

Absztrakt magyar:

Az előadás az eszéki múzeumok felsőoktatási intézményekkel kialakított együttműködésének formáit tárja fel empirikus kutatási eredmények alapján. 2025 márciusában, hólabda mintavételi eljárásra építve, három eszéki múzeum öt szakemberével és az eszéki Josip Juraj Strossmayer Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar öt oktatójával készült strukturált interjú a múzeumi tanulás egyetemi oktatásba való integrálásának formáiról és tapasztalatairól. A vizsgálat a közös kutatási tevékenységtől kezdve a múzeumban történő kompetenciafejlesztésig az együttműködés számos formáját tárta fel, az interjúalanyok a múzeumi kiállítások és múzeumi tanulás egyetemi tanmenetbe való integrálásának különféle formáiról számoltak be. Az előadás amellett, hogy bemutatja az eszéki múzeumok és a helyi egyetem közötti együttműködés formáit, ismerteti az interjúalanyok véleményét a múzeumi tanulás tantervi integrációjának előnyeiről.

Az empirikus kutatás eredményeinek összegzése mellett az előadás szakirodalmi áttekintésre és tartalomelemzésre építve áttekinti a felsőoktatás és múzeumok közötti együttműködés nemzetközi trendjeit. Vizsgálja, hogy az eszéki gyakorlat milyen mértékben és módon illeszkedik ezekhez az irányvonalakhoz, illetve feltárja a helyi sajátosságokat és az együttműködésben megjelenő innovatív megoldásokat.

Absztrakt angol:

The presentation explores the forms of collaboration between museums and higher education in Osijek (Croatia), based on empirical research findings. In March 2025, structured interviews were conducted with five museum professionals from three Osijek museums and five faculty members from the Faculty of Humanities and Social Sciences at Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, using snowball sampling methodology. The interviews focused on the integration of museum learning into university education, examining various forms of collaboration, ranging from joint research activities to competence development within museum settings. The interviewees shared their insights on how museum exhibitions and museum-based learning are incorporated into the academic programs at the university. The interviewees' perspectives on the benefits of incorporating museum learning into the curriculum will also be revealed.

In addition to summarizing the findings of the empirical research, the presentation also includes an overview of international trends in collaboration between higher education and museums, based on a review of relevant literature and content analysis. It investigates how practices in Osijek align with these approaches and identifies local characteristics and innovative solutions emerging from the partnership.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

múzeumi tanulás; felsőoktatás; Eszék

museum learning; higher education; Osijek

E szekció

Ökrös Cintia Olga

Előadás cím: A kiégés vizsgálata a könyvtárosok körében

Absztrakt magyar:

Kutatásom témája a könyvtárosok kiégése. Arra kerestem a választ, hogy a stressz és a kiégés hogyan érinti a dolgozókat, és van-e összefüggés a fluktuációval. Három hipotézist állítottam fel, melyek a pályakezdők kisebb érintettségére, az olvasókkal közvetlenül dolgozók magasabb kockázatára, valamint a munkahelyváltással kapcsolatos tapasztalatokra épültek. Kvantitatív, kérdőíves módszert alkalmaztam. Az eredmények alapján a 18–40 évesek, illetve az olvasókkal foglalkozók a leginkább veszélyeztetettek, és akik már váltottak munkahelyet, könnyebben teszik ezt meg újra. A kutatás gyakorlati haszna, hogy segíthet megelőző programok kidolgozásában a vezetés számára.

Absztrakt angol:

The topic of my research is the burnout of librarians. I wanted to find out how stress and burnout affect employees and whether there is a correlation with turnover. I put forward three hypotheses based on the lower exposure of early career employees, the higher risk of those working directly with readers, and the experience of job turnover. I used a quantitative, questionnaire-based method. The results show that people aged 18-40 and those working directly with readers are the most at risk, and that those who have already changed jobs are more likely to do so again. The practical utility of the research is that it can help to develop prevention programmes for management.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Stressz, kiégés, fluktuáció

Stress, burnout, fluctuation

Egervári Dóra

Előadás cím: Könyvtárosok és a mesterséges intelligencia – egy kutatás eredményei

Absztrakt magyar:

A mesterséges intelligencia (MI) egyre fontosabb szerepet játszik a könyvtári szolgáltatások fejlődésében. Az MI-technológiákat már jelenleg is alkalmazzák különböző munkafolyamatok – például dokumentumfeldolgozás, adatbázis-építés és tájékoztatás – automatizálására. A generatív MI megjelenése és gyors elterjedése élénk szakmai vitákat indított el, amelyekben a lelkesedés és a szkepticizmus egyaránt megjelent.

Az előadás egy 2024 őszi végzett kérdőíves felmérés eredményeit ismerteti, amelyben 295 magyar könyvtáros vett részt. A tíz napig elérhető kérdőív célja az volt, hogy feltárja, miként befolyásolják a demográfiai tényezők a MI-hez való viszonyt. Az eredmények szerint a fiatalabb és magasabb végzettségű könyvtárosok nyitottabbak a MI-ra, és használata gyakoribb a nagyobb intézményekben, magasabb beosztásokban, valamint szakkönyvtárakban és egyetemi könyvtárakban.

A MI bevezetésével kapcsolatos főbb aggodalmak között szerepel a korlátozott pénzügyi források, a szaktudás hiánya és az etikai kérdések. A válaszadók szerint a MI különösen hasznos lehet a digitalizálás, a közösségi média, a felhasználókkal való kommunikáció, a távszolgáltatások és a dokumentumfeldolgozás területén.

A könyvtárosok többsége pozitívan viszonyul a MI-hoz, bár egy hangos kisebbség erős szkepticizmust fogalmaz meg – gyakran az információhiány miatt. A tájékoztatás és tudásbővítés elősegítheti a MI szélesebb körű bevezetését a könyvtári szférában.

Absztrakt angol:

Artificial Intelligence (AI) is playing an increasingly important role in the development of library services. AI technologies are already used in automating workflows such as document processing, database building, and reference services. The recent rise of generative AI has sparked professional debates, revealing both enthusiasm and scepticism among librarians. Since librarians' attitudes significantly influence AI adoption, it is crucial to understand their views.

This presentation reports on a survey conducted among 295 Hungarian librarians in autumn 2024. The ten-day questionnaire aimed to explore how demographic factors affect attitudes toward AI. Results show younger and more educated librarians are more open to AI, and its use is more common in larger institutions, higher positions, and special/university libraries. Key concerns about AI implementation include limited financial resources, lack of expertise, and ethical issues.

Respondents identified digitisation, social media, user communication, remote services, and document processing as areas that could benefit most from AI. While AI is not widely used yet, two-thirds expect it to support library work in the future. Most do not fear job loss in the short term, though concerns grow over the long term. Overall, attitudes are mostly positive, though a vocal minority remains sceptical—often due to a lack of information. Raising awareness could facilitate broader AI adoption in libraries.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

könyvtárosok, mesterséges intelligencia, felmérés

librarians, artificial intelligence, survey

Aczél-Partos Adrienn

Előadás cím: A könyvtárosok mint módszertani mentorok és etikai iránytűk az MI korában

Absztrakt magyar:

A mesterséges intelligencia (MI) térnyerése új kihívások elé állítja a felsőoktatás szereplőit, különösen a kutatómódszertan oktatásában és az információetikában. Előadásomban amellett érvelek, hogy a könyvtárosok kulcsszerepet játszanak abban, hogy a hallgatók ne pusztán technikai felhasználóként, hanem kritikus, reflektív gondolkodóként találkozzanak az MI-alapú eszközökkel. A könyvtár mint tanulási tér segítheti a hallgatókat, hogy megértsék az MI által generált tartalmak korlátait, felismerjék az információs torzításokat, és elsajátíthassák a technológia etikus használatát a tudományos munkában. Külön figyelmet fordítok a könyvtáros szerepére mint módszertani mentorra, aki nemcsak az információkeresés technikáit közvetíti, hanem segíti a forráskritika, az idézési kultúra és az átlátható kutatási folyamat elsajátítását az MI használata mellett is. A könyvtár így válik a társadalmi-technológiai párbeszéd egyik kulcsszereplőjévé a tudástranszformáció korszakában.

Absztrakt angol:

The growing presence of artificial intelligence (AI) presents new challenges for stakeholders in higher education, particularly in the teaching of research methodology and information ethics. In this presentation, I argue that higher education librarians play a pivotal role in ensuring that students engage with AI-based tools not merely as technical users, but as critical and reflective thinkers. As learning environments, libraries can support students in understanding the limitations of AI-generated content, recognizing informational biases, and acquiring the skills necessary for the ethical use of technology in academic work. Special attention is given to the librarian's role as a methodological mentor—one who not only imparts techniques of information retrieval, but also fosters source criticism, citation literacy, and transparency in the research process, even when AI tools are involved. In this way, the library emerges as a key actor in the socio-technological dialogue that shapes knowledge transformation in the digital age.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

mesterséges intelligencia, kutatási készségek, kritikai gondolkodás

Artificial Intelligence, Research Skills, Critical Thinking

Nagy Andor

Előadás cím: Innováció a könyvtárban: válaszok a digitális korszak kihívásaira

Absztrakt magyar:

A digitális technológiák térnyerése alapjaiban formálja át az információhoz való hozzáférést, a használói elvárásokat és az intézményi működés logikáját. A könyvtárak számára az innováció a folyamatos alkalmazkodás és megújulás feltétele. A fókusz a technológiai kihívásokra adott válaszokon van, különös tekintettel azokra a megközelítésekre, amelyek túlmutatnak az eszközhasználaton, és szervezeti szemléletváltást, kulturális átalakulást is magukban foglalnak. Kiemelt figyelmet kap a digitális szolgáltatásfejlesztés, a mesterséges intelligencia integrálása, a nyílt tudomány támogatása, valamint a könyvtár közösségi és innovációs térként való újradefiniálása. A középpontban az a kérdés áll, hogyan válik az innováció a könyvtári működés strukturális elemévé, és milyen utakat kínál a digitális korszak komplex kihívásaira adott válaszként.

Absztrakt angol:

The spread of digital technologies is fundamentally reshaping access to information, user expectations, and the logic of institutional operations. For libraries, innovation is a prerequisite for continuous adaptation and renewal. The focus is on responses to technological challenges, with particular attention to approaches that go beyond the use of tools and entail organizational mindset shifts and cultural transformation. Special emphasis is placed on the development of digital services, the integration of artificial intelligence, the support of open science, and the redefinition of the library as a community and innovation space. At the center stands the question of how innovation becomes a structural element of library operations and what pathways it offers as a response to the complex challenges of the digital age.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

digitális technológia, innováció, könyvtári szolgáltatásfejlesztés

digital technology, innovation, library service development

Varga Katalin

Előadás cím: Információs műveltség a mesterséges intelligencia árnyékában

Absztrakt magyar:

Napjaink egyik legizgalmasabb, legvitatottabb témája, hogyan fogja a mesterséges intelligencia megváltoztatni, átalakítani az életünket. Sokakat félelemmel tölt el, hogy a technika átveszi a hatalmat az életünk felett teljesen, mások megpróbálnak minél több hasznot húzni ebből a helyzetből. Akár így, akár úgy, egy biztos: a mesterséges intelligencia csak annak válik hasznára, csak annak jelent segítséget, aki megfelelő tudással tud bánni ezzel az új technológiával.

A szakirodalom szerint a mesterséges intelligencia műveltség (AI literacy) azt a tudást jelenti, amelynek segítségével megértjük a mesterséges intelligencia működését (pl. hogyan tanul, mit tud, honnan szerzi az adatokat), értékelni és használni tudjuk a mesterséges intelligenciától kapott válaszokat (pl. ki tudjuk szűrni a hamis információkat), és jól ismerjük a mesterséges intelligenciához kötődő etikai normákat (pl. hogy a kapott információk nem használhatók fel hivatkozás nélkül). A mesterséges intelligenciához kötődő információs műveltség ennél egy kicsit árnyaltabb tudást jelent. Át kell ültetni az információs műveltség elemeit a mesterséges intelligencia világába, és ott újra gondolni azokat.

Az előadásban az információs műveltség és a mesterséges intelligencia kapcsolatának, összefüggéseinek elemzése történik meg.

Absztrakt angol:

AI is everywhere, it influences almost every part of our life, do we want it or not. Especially in the library and information field. According to Cox (2024) artificial intelligence as a general-purpose technology appears in many contexts but looks different in each one. Sometimes it is about turning 'stuff' to data (words, text, handwritten manuscripts or images), sometimes finding patterns in such data, sometimes it offers adaptivity and sometimes it seems to be about predicting future behaviour. As a result, it is hard to define AI except at the abstract level in terms of computers doing things we think of humans doing. AI is often hidden within other applications or within infrastructures, so it is hard to know where and how AI is in use.

It must be evidence that without information literacy one cannot cope with artificial intelligence. The newest subcategory of information literacy is artificial intelligence literacy. Usually in the literature it is stated that artificial intelligence literacy contains all those competencies which are needed to understand how AI works. Without this knowledge one cannot use this new technology, but at the same time we have to be sure how basic information literacy skills relate to AI literacy.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

információs műveltség; mesterséges intelligencia, digitális kompetencia

information literacy; artificial intelligence; digital competency

Előadás cím: Óvodapedagógusok médiaműveltségének fejlesztése

Absztrakt magyar:

Az óvodáskorú gyermekek médiafogyasztása az elmúlt években számottevő módon növekedett, így a média óvodáskorúak fejlődésére gyakorolt hatásának vizsgálata és a pedagógusi és a szülői felvilágosító képzések szervezése a szakmai figyelmének a fókuszába került. Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem kiemelt feladatnak tekinti a pedagógusjelöltek és a gyakorló pedagógusok médiaműveltségének és médiajártasságának fejlesztését, hiszen e műveltség birtokában lesznek képesek a gyermekek és a családok médiatudatos attitűdjének és médiahasználatának a fejlesztésére. Ezért egy interdiszciplináris kutatócsoportot alapított az Egyetem, melynek feladata, hogy feltárja az óvodapedagógusok tapasztalatain keresztül az óvodáskorúak médiafogyasztási szokásait, továbbá az óvodapedagógusok és a szülők médiaműveltségét, médiajártasságát. Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem és a

Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság egy együttműködési megállapodás keretében komplex módon kívánja vizsgálni és támogatni. A közös munka 2024 decemberében kezdődött, egy kutatást és pedagógiai fejlesztéseket kívánnak az együttműködő partnerek megvalósítani. A kutatás céljai: (1) feltárni a szakirodalom legújabb megállapításait a digitális újmédia koragyermekkori fejlődésre gyakorolt hatásairól; (2) feltárni az óvodapedagógusok tapasztalatain és nézetein keresztül az óvodáskorú gyermekek szüleinek digitális újmédiával szembeni attitűdjeit; (3) feltárni az óvodapedagógusok tapasztalatain és nézetein keresztül az óvodáskorú gyermekek digitális médiahasználatának sajátosságait; (4) feltárni az óvodapedagógusok tapasztalatain és nézetein keresztül az óvodáskorú gyermekek digitális médiahasználatára és pszichikus fejlődése közötti összefüggéseket; (5) feltárni az óvodapedagógusok médiaműveltségét, médiajártasságát. Az előadás során a kutatás és a fejlesztés részleges bemutatására kerül sor: a megtartott workshopok témáját, módszertanát és tapasztalatait mutatja be a szakmai közvélemény számára, továbbá a kutatás részadatai közül a pedagógusokkal készült interjúk eredményeit ismerteti.

A kutatást támogatja a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság.

Absztrakt angol:

The media activity of by pre-school children has increased significantly in recent years, so the study of the impact of media on the development of young children and the organisation of media education training for teachers and parents have become a an important goal of education. The Eszterházy Károly Catholic University has pciorised the media literacy and media skills developement for students and for nnursery school teachers.

Therefore, the University has set up an interdisciplinary research group to explore the media activity of preschool children, the media literacy and media skills of preschool teachers and parents . In cooperation with National Media and Infocommunications Authority, the University is intend in investigation of complex activity of nurseryschool teachers.

The work was started in December 2024, with a research and pedagogical development project for nursery school teachers. The objectives of the research are: (1) to explore the latest findings in the literature on the effects of digital new media on early childhood development; (2) to explore the attitudes of parents of preschool children towards digital new media through the experiences and views of preschool teachers; (3) to explore the characteristics of preschool children's digital media use through the experiences and views of preschool teachers; (4) to explore the links between

preschool children's digital media use and psychological development through the experiences and views of preschool teachers; (5) to explore the media literacy and media skills of preschool teachers. The presentation will give a partial report of the research and development.

The research is supported by the National Media and Infocommunications Authority.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

media literacy, awareness, nursery school teachers

médiaműveltség, tudatosság, óvodapedagógusok

Előadás cím: Érdektelenség gimnazisták körében és a mesterséges intelligencia alkalmazásának lehetőségei a leküzdésében

Absztrakt magyar:

A középiskolás diákok körében egyre inkább tapasztalható érdektelenség összetett jelenség, amely növekvő aggodalomra ad okot, mivel erősen befolyásolja az érettségi eredményt, a későbbi felsőoktatási teljesítményt és az diákok általános jólétét. Az érdektelenség különféle módon nyilvánulhat meg, úgy mint az érdeklődés hiánya, a teljesítmény visszaesése, a hiányzások számának növekedése, a zavaró magatartás és az iskolai közösségtől való elidegenedés.

A probléma terjedéséhez és elmélyüléséhez számos tényező járul hozzá. A felmerülő okok között egyik elsődleges a tantervek irrelevanciája. Sok diák úgy érzi, hogy, amit megtanul, nem alkalmazható majd felnőtt életükben vagy jövőbeli karrierjükben. „Hiányzik belőlük a motiváció, és küzdenek annak megértésére, hogy az osztálytermi anyag hogyan releváns az életükben.” (Jen, 2025) A hagyományos oktatási módszerek, amelyek még mindig nagymértékben támaszkodnak a memorizálásra és a passzív tanulásra, szintén unalomhoz és érdektelenséghez vezethetnek. A Brookings Intézet úgy találta, hogy „a 10. osztályosoknak csak 42%-a állítja, hogy használja gondolkodási képességeit, nem pedig csak memorizál dolgokat.” (Winthrop, Shoukry, & Nitkin, 2025) A társadalmi és érzelmi tényezők úgyszintén jelentős szereppel bírnak. Azok a diákok, akik nem kötődnek iskolájukhoz vagy társaikhoz, nagyobb valószínűséggel maradnak ki az iskolából. Az eltávolodó/leszakadó diákok gyakran hiányolják a kapcsolatot tanáraikkal és társaikkal és érzik úgy, hogy nem tartoznak a közösséghez. „Az odatartozás és a kapcsolat érzése javítja a diákok, szülők és személyzet általános iskolai tapasztalatait.” (Genesis Global School, 2024) A zaklatás, a támogatás hiánya és a mentálhigiénés problémák tovább súlyosbíthatják ezeket az érzéseket.

Az érdektelenség következményei messzemenőek. Ezeknek a diákoknak a körében gyakoribbak az alacsony osztályzatok, magasabb a lemorzsolódási arány és valószínűbbek az egészségtelen viselkedési minták. Ezeknek a diákoknak majd a középiskolai végzettség utáni vagy a munkaerőpiaci beilleszkedéssel is gondjaik lesznek, ami végső soron alacsonyabb jövedelemhez, társadalmi kirekesztéshez és akár mentálhigiénés problémákhoz is vezethet.

A diákok érdektelenségének kezelése sokrétű megközelítést igényel. Az iskoláknak vonzóbb és relevánsabb tanulási tapasztalatokat kell átadniuk, amelyek kielégítik a diákok sokszínű tematikus érdeklődését és tanulási stílusát. Ez magában foglalhatja, például, a projekt-alapú tanulást, illetve a valós alkalmazások beépítését a tantervbe. „Az iskolavezetőknek olyan holisztikus perspektívát kell elfogadniuk, amely integrálja a hallgatók társadalmi-érzelmi és kulturális jólétét tudományos igényeikkel.” (Singh, 2024) A diákok és a tanárok közötti szoros kapcsolat kiépítése szintén döntő jelentőségű. Amikor a diákok támogatottnak és értékeltnek érzik magukat, nagyobb valószínűséggel vesznek részt a tanulásban, ezért fontos, hogy az oktatók érdeklődjenek az életük iránt, empátiát mutassanak a viselkedésük iránt és motiválják őket. Ezenkívül a diákok társadalmi és érzelmi szükségleteinek kezelése tanácsadói, mentori programok és egy pozitív iskolai miliő létrehozása révén csökkentheti az érdektelenséget.

Manapság új lendületet adhat a középiskolás diákok érdektelenségének csökkentésében a mindenütt jelenlévő mesterséges intelligencia, amely jelentős szerepet játszhat azért, hogy idejében azonosítsa a veszélyeztetett diákokat, személyre szabja a tanulási tapasztalatokat, valamint támogatja az oktatók és tanácsadók munkáját. Tanulmányunk célja felvázolni, a legfrissebb szakirodalom, valamint személyes tapasztalataink alapján, a terület jelenlegi állását és legfőképp, hogyan lehetne a mára már

az oktatás minden területén jelenlévő mesterséges intelligencia-alapú eszközöket a jelenség megelőzésében és kezelésében alkalmazni.

Kulcsszavak: gimnáziumi oktatás, érdektelenség, lemorzsolódás, oktatási mesterséges intelligencia eszközök

Absztrakt angol:

Disengagement Among High School Students and the Potential of Artificial Intelligence in Addressing It

Disengagement among high school students is an increasingly prevalent and complex phenomenon, raising growing concern due to its significant impact on final exam performance, future academic success in higher education, and students' overall well-being. Disengagement can manifest in various forms, such as a lack of interest, declining performance, increased absenteeism, disruptive behavior, and a sense of alienation from the school community.

Multiple factors contribute to the spread and deepening of this issue. One of the primary causes is the perceived irrelevance of curricula. Many students feel that what they are learning will not be applicable in their adult lives or future careers. "They lack motivation, and they struggle to see how classroom material is relevant to their lives." (Jen, 2025). Traditional teaching methods, which still heavily rely on memorization and passive learning, can also lead to boredom and disengagement. The Brookings Institution found that "Only 42% of 10th graders say they use their thinking skills rather than just memorizing things." (Winthrop, Shoukry, & Nitkin, 2025).

Social and emotional factors also play a crucial role. Students who feel disconnected from their school or peers are more likely to disengage or drop out. Disengaged students often lack meaningful relationships with teachers and classmates and feel like they don't belong. "The sense of belonging and connection enhances the overall school experience for students, parents, and staff." (Genesis Global School, 2024). Bullying, lack of support, and mental health issues can further exacerbate these feelings.

The consequences of disengagement are far-reaching. Among disengaged students, low grades, higher dropout rates, and unhealthy behavioral patterns are more common. These students may also struggle with post-secondary education or integration into the labor market, ultimately leading to lower income, social exclusion, and even mental health problems.

Addressing student disengagement requires a multifaceted approach. Schools must offer more engaging and relevant learning experiences that cater to students' diverse interests and learning styles. This may include project-based learning and incorporating real-world applications into the curriculum. "School leaders, in turn, must adopt a holistic perspective that integrates students' social-emotional and cultural well-being along with their academic needs." (Singh, 2024). Building strong relationships between students and teachers is also essential. When students feel supported and valued, they are more likely to engage in learning. Therefore, educators should take interest in their students' lives, show empathy toward their behavior, and actively motivate them. Additionally, addressing students' social and emotional needs through counseling, mentoring programs, and creating a positive school environment can reduce disengagement.

Today, the widespread presence of artificial intelligence offers new momentum in reducing high school student disengagement. AI can play a significant role by identifying at-risk students early, personalizing learning experiences, and supporting the work of educators and counselors. The aim of this study is to outline, based on recent literature and our own experiences, the current state of the

field and, most importantly, how AI-based tools—now present in every aspect of education—can be applied to prevent and address this growing issue.

Keywords: High School Education, Disinterest, Drop-Out, Educational Artificial Intelligence Tools

Bibliográfia / Bibliography

Genesis Global School. (2024. December 9). Parent-Teacher Partnership: Strengthening the School Community. Letöltés dátuma: 2025. 05 19, forrás: Genesis Global School: <https://www.genesisglobalschool.edu.in/parent-teacher-partnership-strengthening-the-school-community/>

Jen, R. (2025. 01 09). Engaging the Disengaged Student: Breaking Barriers to Learning. Letöltés dátuma: 2025. 05 19, forrás: Xello Blog: <https://xello.world/en/blog/student-engagement/engaging-the-disengaged-student-breaking-barriers-to-learning/>

Singh, M. (2024. March 12). 5 Strategies to Combat Student Disengagement. Letöltés dátuma: 2025. 05 19, forrás: Education Week: <https://www.edweek.org/leadership/opinion-5-strategies-to-combat-student-disengagement/2024/03>

Winthrop, R., Shoukry, Y., & Nitkin, D. (2025. January 6). The disengagement gap: Why student engagement isn't what parents expect. Letöltés dátuma: 2025. 05 19, forrás: The Brookings Institution: <https://www.brookings.edu/articles/the-disengagement-gap/>

F. szekció

Cserné Adermann Gizella, Bacsa-Bán Anetta

Előadás cím: Divatok, témák és trendek a felnőttképzésben – 35 év neveléstudományi szakdolgozatainak elemzése

Absztrakt magyar:

Az előadás célja, hogy kvalitatív elemzés révén feltárja és értelmezze a Dunaújvárosi Egyetemen (és jogelődjén) az 1989 és 2024 közötti időszakban készült 2311 szakdolgozat témáit, amelyek a tanárképzéshez kapcsolódó hallgatók (mérnöktanárok, szakoktatók, andragógusok) munkáit tükrözik. A dolgozatok között közel 100 olyan dolgozat található, amely a felnőttképzéssel, felnőttoktatással foglalkozik, így e témakör különös figyelmet kapott az elemzés során. A kutatás során alkalmazott kvalitatív módszerek, mint a tartalomelemzés és a tematikus kódolás lehetővé teszik, hogy a dolgozatokban megjelenő neveléstudományi kérdéseket a különböző korszakok társadalmi, pedagógiai és oktatáspolitikai hátterével összefüggésben értelmezzük. A dolgozatok témái az 1989-es rendszerváltástól kezdődően jelentős változásokon mentek keresztül, tükrözve a politikai, gazdasági és pedagógiai átalakulásokat. Az 1990-es évek elején a dolgozatok gyakran foglalkoztak a pedagógiai rendszerek reformjával, a tanári szerep megújításával, valamint az oktatási paradigmák kialakításával. A 2000-es évektől a digitális oktatás, az interaktivitás és az innovatív pedagógiai módszerek kerültek előtérbe, míg a 2010-es években a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése és a nevelési célú technológiai alkalmazások voltak a legfőbb kutatási irányok. Az elemzés során azt is vizsgáljuk, hogy a neveléstudományi témák miként jelennek meg a különböző korszakokban, és milyen változások figyelhetők meg a kutatás irányait illetően.

A kvalitatív elemzés eredményei segíthetnek abban, hogy a tanárképzésben dolgozó szakemberek jobban megértsék a hallgatók kutatási érdeklődését és a jelenlegi pedagógiai problémákra adott válaszokat. Az így nyert adatok nemcsak a tanárképzés fejlődését szolgálhatják, hanem hozzájárulhatnak a felnőttképzés jövőbeli irányainak meghatározásához is, különös figyelmet szentelve a társadalmi igényeknek és a technológiai fejlődésnek. Az elemzés eredményei a neveléstudomány területén új megközelítéseket, metodológiai innovációkat és praktikus ajánlásokat kínálhatnak a jövőbeli kutatásokhoz és pedagógiai gyakorlatokhoz.

Absztrakt angol:

Fashions, themes and trends in adult education – An analysis of 35 years of education theses

The aim of this presentation is to explore and interpret, through qualitative analysis, the themes of 2311 theses written at the University of Dunaújváros (and its predecessor) between 1989 and 2024, reflecting the work of students (engineering teachers, vocational teachers, andragogy teachers) related to teacher education. Among the theses, there are nearly 100 papers dealing with adult education and adult learning, so this topic has been given special attention in the analysis. The qualitative methods used in the research, such as content analysis and thematic coding, allow us to interpret the educational issues raised in the papers in the context of the social, pedagogical and educational policy background of the different periods.

The topics of the essays have undergone significant changes since the regime change in 1989, reflecting political, economic and pedagogical transformations. In the early 1990s, essays often dealt with the reform of pedagogical systems, the renewal of the role of the teacher and the development of educational paradigms. From the 2000s onwards, digital education, interactivity and innovative pedagogies came to the fore, while in the 2010s, the continuous professional development of

teachers and the use of technology for education were the main research directions. The analysis will also look at how educational themes emerge in different eras and how research directions have changed.

The results of the qualitative analysis can help teacher education professionals to better understand students' research interests and responses to current pedagogical problems. The resulting data can not only serve the development of teacher education, but can also contribute to the definition of future directions for adult education, paying particular attention to societal needs and technological developments. The results of the analysis may offer new approaches, methodological innovations and practical recommendations for future research and pedagogical practices in the field of education.

Keywords: adult education, thesis, qualitative research

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

kulcsszavak: felnőttképzés, szakdolgozat, kvalitatív kutatás

Keywords: adult education, thesis, qualitative research

RÁCZ ATTILA

Előadás cím: Egy gyakorlatorientált felsőoktatási – felnőttoktatási modell az alkalmazott társadalomtudományi képzésben

Absztrakt magyar:

A Szegedi Tudományegyetem Szociológia Tanszéke a KSH Szegedi Főosztályával és a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával együttműködve kutatást végzett a Csongrád Megyei vállalkozások, a felsőoktatásban a SZTE BTK szociológia szakán tanulók és a kutatás idején még középiskolába járók, de felsőfokú tanulmányokat tervező tanulók körében. A kutatás célja annak vizsgálata volt, hogy a társadalomtudományi területen diplomát szerzőkkel kapcsolatban milyen tapasztalataik és elvárásaik vannak a munkáltatóknak, illetve hogyan látják a felsőoktatásban tanulók és a középiskolások a munka világát. A kutatás az alábbi eredményt hozta:

A munkaadók, és az egyetemisták is úgy látták, hogy a felsőoktatási rendszerben a társadalomtudományi területen is szükség lenne egy a „munka világához” közelebb álló gyakorlatorientáltabb képzésre. Az eredmények alapján kifejlesztettünk egy gyakorlatorientált társadalomtudományi képzési modellt. A modell hierarchikus formában, egy hármas szereplői kör viszonyrendszerében jelölhető meg: a program elsődleges célja (C1) a programban résztvevő hallgatókat hozzásegíteni a munka világában gyakorlatban is hasznosítható szakmai tapasztalatokhoz az általuk választott szakterületen. Előbbihez erőteljesen kapcsolódva lényeges célkitűzés (C2) szakmai orientációs lehetőség biztosítása a képzés keretében megismert munkaerő-piaci pozíciók vonatkozásában. A részben a képzőhely szempontjából is lényeges cél, hogy (C3) a gyakorlati képzés keretében elvégzett feladatok révén bővíteni, kiegészíteni, gyakorlati úton is kipróbálni valamint tovább csiszolni a felsőfokú képzés keretében a hallgatók által már elsajátított tudást és képességeket, valamint a munkaerő-piaci átmenet zavartalanabbá tétele érdekében (C4) hallgatói szemléletformálás a valós munkaerő-piaci viszonyok megtapasztalása, a szakmai ismeretek gyakorlati alkalmazása, alkalmazhatósága terén.

Előbbieket mellet a program közvetett módon a szakmai szervezetek számára azon cél elérését segíthető elő, hogy (C5) a gyakorlati hely számára felkészült és motivált hallgatóknak a szervezet mindennapi szakmai munkájába való bevonásával a szervezet fenntarthatóságának erősítéséhez járuljon hozzá.

Végezetül nem elhanyagolható lehetséges célkitűzés, hogy (C6) a képzőhely számára elsődleges forrásból származó szakmai-tartalmi visszacsatolás biztosítása a képzés szakmai irányvonalainak, elméleti és módszertani hangsúlyainak vonatkozásában annak érdekében, hogy a hallgatók – újabb és újabb évfolyamok – még adekvátabb és könnyebben hasznosítható ismereteket sajátíthassanak el a képzés szakmai tartalma keretében.

Absztrakt angol:

The Department of Sociology of the University of Szeged, in cooperation with the Szeged Department of KSH and the Chamber of Commerce and Industry of Csongrád County, conducted a survey among businesses in Csongrád County, students of sociology at the Faculty of Higher Education of the University of Szeged and students who were still in secondary school at the time of the survey but planning to study at higher education level. The aim of the research was to investigate employers' experiences and expectations of graduates in the social sciences and to find out how higher education students and secondary school students perceive the world of work. The research produced the following results:

Employers, as well as students, saw a need for a more practice-oriented education in the social sciences in the higher education system, closer to the "world of work". Based on the results, a practice-oriented social science training model was developed. The model can be represented in a hierarchical form, in a three-actor system of relationships: The primary objective of the program (C1) is to help students gain work experience in their chosen field of study that is applicable to the world of work. Closely related to the first objective, an essential objective (C2) is to provide a professional orientation for the labor market positions covered by the training. Another objective (3C), which is also relevant to the internship, is to expand, supplement, test in practice and further refine the knowledge and skills already acquired by the students in the context of their higher education, through the tasks carried out in the framework of the internship, and (C4) to form the attitudes of the students in order to make the transition to the labor market smoother, in the field of experiencing real labor market conditions, practical application and applicability of professional knowledge.

In addition to the above, the program can indirectly help professional organizations to achieve the objective of (C5) contributing to the sustainability of the organization by involving students who are prepared and motivated for the internship in the daily professional work of the organization.

Finally, a not insignificant possible objective is (C6) to provide the training institution with a primary source of professional content feedback on the professional orientation, theoretical and methodological focus of the training, in order to ensure that students – newer and newer cohorts – are more adaptable and better able to benefit from the training.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Gyakorlatorientált képzés, Munkaerőpiaci elvárások, Alkalmazott társadalomtudományok

Practice-oriented Training, Labour Market Expectations, Applied Social Sciences

Stötzer Andrea, Bagyura Márton

Előadás cím: Az angol orvosi szaknyelv tanítását és tanulását célzó kutatás élethosszig tartó tanulás szempontjából releváns tanulságai

Absztrakt magyar:

Előadásunkban azt kívánjuk bemutatni, hogyan jelenik meg az élethosszig tartó tanulás mind az orvostanhallgatók orvosi angol szaknyelvtanulásában (EMP), mind az őket oktató tanárok szakmai tevékenységében. Két kapcsolódó kutatás – az egyik a magyar orvostanhallgatók EMP-tanulási motivációját, a másik az EMP-oktatók szakmai kihívásait vizsgálta – alapján az EMP egyedülállóan dinamikus oktatási kontextus, amely eleve magában hordozza az élethosszig tartó tanulás iránti igényt.

A hallgatók oldaláról a szaknyelvtanulás nem érhet véget a diploma megszerzésével, ezért felkészítésük része az LLL szellemiségének átadása is. Az L2 Motivational Self System alapú kutatások kimutatták, hogy a hallgatók ideális szakmai énjük részeként képzelik el az angol nyelvű kommunikációs kompetenciát, ami hosszú távú, LLL-kompatibilis célokat jelez. Az angol orvosi szaknyelvet oktató tanárokról tudjuk, hogy általában angoltanári végzettséggel rendelkeznek, és többségüknek nincs egészségügyi szakterületi végzettsége, amely egyébként a hallgatók felől igényként megfogalmazódik. Így az érintett tanárok önirányított tanulással, továbbá kollégákkal és az egészségügyi szakmák képviselőivel való együttműködéssel szerzik meg a szükséges tudást. Az EMP tehát egy kettős szintű LLL-környezet: a hallgatók jövőorientált nyelvi kompetenciákat fejlesztenek, míg a tanárok reflektív és adaptív szakmai fejlődésen mennek keresztül. E perspektíva beemelése hatással lehet a tantervfejlesztésre, a tanárképzésre és az intézményi stratégiákra.

Absztrakt angol:

Lifelong Learning Implications of an EMP Research Project

This presentation explores how lifelong learning is present in both the English for Medical Purposes (EMP) learning of Hungarian medical students and the professional activities of the teachers who instruct them. Drawing on findings from two interrelated studies – one focusing on Hungarian medical students' motivation to learn EMP, and the other on the professional challenges of EMP teachers – we argue that EMP is a uniquely dynamic educational context that inherently fosters LLL.

For students, the process of acquiring EMP cannot end with graduation; therefore, preparing them also entails fostering an LLL-oriented attitude. Research grounded in the L2 Motivational Self System indicates that students often envision EMP competence as part of their ideal professional self, which reflects long-term, LLL-aligned goals. EMP teachers, on the other hand, are typically trained as language instructors and usually lack qualifications in health sciences, despite students' increasing expectations in this regard. Consequently, these teachers acquire the necessary knowledge through self-directed learning and collaboration with colleagues and health professionals.

EMP, therefore, represents a dual-layered LLL environment: while students develop future-oriented language skills for lifelong employability and mobility, navigate a self-constructed professional path grounded in autonomy, reflection, and adaptive expertise instructors engage in ongoing reflective and adaptive professional learning. Recognising EMP as a site of lifelong learning has implications for curriculum development, teacher education, and institutional policy.

Magyar kulcsszavak: Élethosszig tartó tanulás, Felsőoktatás, Orvosi szaknyelv

Angol kulcsszavak: Lifelong learning, Higher Education, English for Medical Purposes (EMP)

Előadás cím: A gamifikáció lehetőségei a felnőttképzésben

Absztrakt magyar:

Napjainkban elengedhetetlen a változó (munkaerőpiaci) környezethez való alkalmazkodásban az élethosszig tartó tanulás, azonban a felnőttkori tanulás egy összetett folyamat, amely jellemzően sajátos élethelyzetben történik. Ennek megfelelően az andragógiának képesnek kell lennie másként tanítani. A felnőttképzés területén évről évre nő az igény az olyan innovatív tanítási módszerek iránt, amelyek növelhetik a tanulók motivációját, elköteleződését és tanulási élményét. A hagyományos tanítási formák és a szokásos oktatási módszerek sok esetben nem képesek fenntartani a felnőttek figyelmét és aktivitását, különösen azoknál, akik család és/vagy munka mellett tanulnak. A gamifikáció, mint egyre népszerűbb módszer, a játékelemek és elemek alkalmazásával próbálja ezt a problémát orvosolni. A játékos elemek alkalmazása egy új tanulási környezetet alakít ki a hagyományos oktatással szemben, segítve ezzel a személyes és társadalmi fejlődést is, amelyek együttesen a (jövő) munkaerőpiacán kulcsfontosságúak.

A kutatás célja, hogy a gamifikáció iránt érdeklődő oktatók betekintést kapjanak a gamifikáció alapfogalmaiba, valamint a módszertan alkalmazási lehetőségeiről, s annak korlátairól ismereteket szerezzenek. A kutatás a gamifikált módszer előnyeinek és hátrányainak felsorakoztatása mellett választ ad arra is, hogy mi szükséges a módszer sikeres alkalmazásához. A kutatás kvalitatív módszertannal, szakértői interjúk tartalomelemzésén keresztül tárja fel a gamifikáció alkalmazásának egyes dimenzióit. A vizsgált interjúk alapján a játékosítás különösen hatékony eszköz lehet azon képzések esetében, amelyek elsődleges célja nem pusztán a gyors tudásátadás, hanem a mélyebb bevonódás, az élményszerű tanulás és a készségfejlesztés. A fiatalabb generációk jellemzően nyitottabban és magabiztosabban fogadják a játékos tanulási formákat, míg az idősebb korosztály kezdetben nagyobb ellenállást tanúsíthat. Ugyanakkor egyéni különbségek is megfigyelhetők, ezek kialakulásában hangsúlyos szerepet kapnak a szocializációs élmények, illetve a játékhoz fűződő személyes viszonyulások is. A gamifikált oktatás egyik fő előnye, hogy élményszerű és rugalmas tanulási élményt kínál, amely elősegíti a motiváció fenntartását és a mélyebb megértést. A játékosított módszerek oldott légkört teremtenek, és elősegítik a könnyed kommunikációt. Ezzel szemben lehetséges veszélyként említhető, hogy a módszer komoly oktatói felkészültséget és tudatos pedagógiai keretezést igényel. A nem megfelelő oktatói kompetencia zavart kelthet a folyamatban. A sikeres alkalmazáshoz a tanulói oldalról is fontos feltétel a nyitottság, a kíváncsiság és az aktív részvétel.

Absztrakt angol:

In today's world, lifelong learning is essential for adapting to a changing (labor market) environment. However, adult learning is a complex process that typically takes place in unique life situations. Accordingly, andragogy must be capable of teaching differently. In the field of adult education, there is a growing demand each year for innovative teaching methods that can enhance learners' motivation, engagement, and learning experience. Traditional forms of teaching and conventional educational methods often fail to maintain adults' attention and activity, especially for those learning alongside family and/or work responsibilities. Gamification, as an increasingly popular method, seeks to address this issue through the application of game mechanics and elements. By integrating playful elements, gamification creates a new learning environment compared to traditional education, thereby supporting both personal and social development, which together are crucial in the (future) labor market.

The aim of this research is to provide educators interested in gamification with insight into its basic concepts, as well as knowledge about its possible applications and limitations. In addition to listing the advantages and disadvantages of gamified methods, the research also explores what is necessary for the successful implementation of the method. The study uses a qualitative methodology, analyzing the content of expert interviews to examine various dimensions of gamification application. Based on the interviews analyzed, gamification can be particularly effective in trainings where the primary goal is not merely the rapid transmission of knowledge, but deeper engagement, experiential learning, and skill development. Younger generations are generally more open to and confident with gamified learning methods, while older learners may initially show greater resistance. However, individual differences are also observed, influenced by socialization experiences and personal attitudes toward games. One of the main advantages of gamified education is that it offers an experiential and flexible learning experience, which helps maintain motivation and fosters deeper understanding. Gamified methods create a relaxed atmosphere and facilitate easy communication. On the other hand, a potential risk is that the method requires serious teacher preparation and deliberate pedagogical framing. Inadequate teaching competence can disrupt the process. For successful implementation, openness, curiosity, and active participation from learners are also essential.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

felnőttképzés, motiváció, gamifikáció

adult education, motivation, gamification

Miklós Emese, Kovács Zsuzsa

Előadás cím: Töredezett terepek, közös irányok: a felnőttképzők fejlődési igényeinek vizsgálata

Absztrakt magyar:

Előadásunkban egy olyan kutatás főbb eredményeit mutatjuk be, amely a felnőttoktatók szakmai fejlődési igényeit vizsgálja különböző oktatási kontextusokban. A kutatás az ELTE PPK AEDUSPHERE kutatóműhely keretében valósult meg, amelynek fókuszában a felnőttképzői professzionalizáció kérdésköre áll. Célunk, hogy a gyakorlati tapasztalatokat és a tudományos szempontokat összekapcsolva hozzájáruljunk a felnőttoktatói szakma tudatosabb, reflektáltabb és rendszerszinten is támogatható fejlődéséhez.

A bemutatott kutatás kiindulópontját az a felismerés adta, hogy a hazai szakirodalomban jelenleg kevésbé tematizált a felnőttoktatók kompetenciafejlődése, szakmai identitása és tanulási ökoszisztémája. E hiányokhoz kapcsolódva röviden áttekintettük a releváns nemzetközi szakirodalmat is, különösen a professzionalizáció, a kompetenciaalapú megközelítések és az élethosszig tartó tanulás területein.

Kutatásunk kvalitatív megközelítést alkalmazott: félig strukturált interjúk révén vizsgáltuk meg a tapasztalt felnőttoktatók fejlődési szükségleteit, a kapott adatokat tematikus elemzés útján értelmeztük. Eredményeink alapján megállapítható, hogy a szakmai fejlődés iránti igény szorosan kapcsolódik az önreflexióhoz, a szakmai alázathoz, a hiteles jelenléthez és a támogató szakmai közösségekhez. A résztvevők egyértelműen hangsúlyozták a tudásmegosztás, a kollegiális tanulás és a strukturált támogatási rendszerek fontosságát.

A kutatás eredményei nem csupán a jelenlegi gyakorlat jobb megértését szolgálják, hanem rámutatnak a továbblépés lehetséges irányaira is. Különösen fontosnak tartjuk egy strukturáltabb, rendszerszintű szakmai párbeszéd megteremtését, amely reflektál a különböző felnőttképzési környezetekből érkező oktatók eltérő szükségleteire. A válaszadók által megfogalmazott javaslatok megerősítik annak fontosságát, hogy olyan szakmai közösségeket és támogató hálózatokat hozzunk létre, amelyek ösztönzik az önreflexiót, elősegítik a kollegiális tanulást és hosszú távon támogatják a felnőttoktatói identitás megerősödését. A jövőbeli kutatásokban szükséges lenne részletesebben feltérképezni az oktatói önreflexió gyakorlatát, a formális és informális tanulási utak közötti kapcsolódásokat, valamint a professzionalizáció intézményi és szakpolitikai feltételeit is.

Absztrakt angol:

In our presentation, we introduce the key findings of a study that investigates the professional development needs of adult educators across various educational contexts. The research was conducted within the AEDUSPHERE research group at ELTE PPK, which focuses on issues of professionalisation in adult education. Our aim is to bridge practical experience and academic perspectives in order to support the emergence of a more self-reflective, coherent, and systemically supported professional identity in the field of adult education.

The study was prompted by the observation that the Hungarian scholarly literature pays limited attention to the competence development, professional identity, and learning ecosystems of adult educators. In response, we briefly reviewed relevant international literature, with a particular focus on professionalisation, competence-based approaches, and lifelong learning.

We adopted a qualitative research approach, using semi-structured interviews to explore the development needs of experienced adult educators. The data were analysed thematically. Our

findings indicate that the desire for professional growth is closely tied to self-reflection, professional humility, authentic presence, and supportive professional communities. The respondents highlighted the importance of knowledge sharing, collegial learning, and structured support systems.

The results not only contribute to a better understanding of current practices, but also point to possible directions for future development. We consider it particularly important to foster more structured and system-level professional dialogue that reflects the diverse needs of educators working in various adult learning environments. The recommendations articulated by our participants reinforce the importance of creating professional communities and support networks that stimulate reflection, promote peer learning, and strengthen adult educator identity over the long term. Future research should explore in greater depth the practices of educator self-reflection, the interrelation of formal and informal learning pathways, and the institutional and policy conditions of professionalisation.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

felnoítképzés, oktatói professzionalizáció, szakmai fejlődés – adult education, professionalisation of educators, professional development

Előadás cím: Három lovat... — család és munka mellett tanuló felnőttek háttértámogatása

Absztrakt magyar:

Napjainkban egyre többször kerül fókuszba a munka és a magánélet egyensúlya (work-life balance) vagy éppen családbarát munkahelyek kérdése. Nem véletlenül, hiszen a felnőtt lét két központi színtere a család és munkahely. A lifelong learning jegyében felnőttkorban is tanulók esetében e két életszféra mellé, közé lép be harmadiknak az oktatás. A tanulás azonban csak akkor lehet eredményes, ha az összeegyeztethető a családi és munkahelyi kötelezettségekkel, ha a tanuló megfelelő támogatást kap mindkét elsődleges életszférából. A felsőfokú tanulmányok éveken keresztül komoly idő- és energiabefektetéssel járnak, ami a tanuló felnőtt környezetétől is pozitív hozzáállást, alkalmazkodást igényel.

Ennek feltárására a felsőoktatásban levelező tagozaton tanuló felnőtt hallgatók körében végeztünk online kérdőíves felmérést a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán, melynek során azt vizsgáltuk, hogy kiktől és milyen jellegű segítségben részesülnek tanulmányaik során. A kutatás alapján megállapítható, hogy alanyaink döntő többségét támogató közeg veszi körül, elsősorban a családnak, de nem csekély mértékben a feletteseiknek, munkatársaiknak köszönhetően. Részletesebben arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen formában realizálódik ez a támogatás és megfigyelhetőek-e ebben életkori, esetleg nemek közötti különbségek.

Kutatási eredményeinket igyekszünk összehasonlítani korábbi – hasonló témában folytatott – felmérések következtetéseivel. Célunk továbbá, hogy konstruktív megállapításokkal szolgáljunk, hiszen a hallgató családból és munkahelyről érkezik az egyetemre és tanulmányi tapasztalatait e két közegbe vissza is viszi magával.

Absztrakt angol:

Nowadays, the issue of work-life balance and family-friendly workplaces is gaining increasing attention. Not without reason, since the family and the workplace are the two central arenas of adult life. For adult learners, education is a third sphere of life, existing alongside and in between the other two in the context of lifelong learning. However, learning can only be effective if it is compatible with family and work commitments and if the learner receives adequate support from both primary spheres of life. Higher education is a significant investment of time and energy over many years, which also requires a positive attitude and adaptation from the adult environment in which the learner lives.

To explore this, we conducted an online questionnaire survey among part-time adult students studying in higher education at the Juhász Gyula Faculty of Teacher Education of the University of Szeged, investigating the types of support they receive during their studies. Based on the research, we found that the vast majority of our subjects are surrounded by a supportive environment, primarily their families, but also to a significant extent, their superiors and colleagues. We wanted to know more about the specifics of this support, including whether there are any age or gender differences.

We aim to compare our research results with the conclusions of previous surveys on similar topics. Our aim is also to provide constructive findings, as students come to university from family and work and take their learning experiences back with them.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

felnőtt hallgatók, családi háttér, munka-magánélet egyensúly

adult student, family background, support from employer, work-life balance

Miklós Péter

Előadás cím: Közoktatási vezetők munkához kapcsolódó értékei

Absztrakt magyar:

Az értékkutatás a társadalomtudományok mellett a neveléstudománynak is fontos területe. Az előadásban a pedagógus szakmában vezető posztra készülő, illetve azt már betöltő szakemberek munkához kapcsolódó értékvilágának egy része kerül bemutatásra. A referátum empirikus hátterét a Kodolányi János Egyetem orosházi képzési helyének közoktatási vezető képzésének hallgatói körében végzett kérdőíves vizsgálat adja, amelyet a velük készült interjúk tanulságai egészítenek ki. Az eredményekből a dél-alföldi vezető pedagógusok pályatudatossága és a szakmai felkészültsége mellett az értékeknek a pedagógiai folyamatokban, valamint a köznevelési intézményrendszer szociális világában való megjelenéséről is árnyaltabb képet kaphatunk.

Absztrakt angol:

Although traditionally rooted in the social sciences, value research is increasingly recognized as a vital area within the field of education. This presentation explores selected aspects of the value orientations of professionals who are either preparing for or currently holding leadership positions in the teaching profession. The empirical foundation of the study is based on a questionnaire survey conducted among students enrolled in the public education leadership training program at the Orosháza campus of Kodolányi János University, complemented by qualitative insights from follow-up interviews. The findings offer a more nuanced picture of how values manifest not only in pedagogical processes but also in the social dynamics of the public education system. In addition, the study sheds light on the career awareness and professional preparedness of educational leaders in Hungary's Southern Great Plain region.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: értékkutatás, pályatudatosság, pedagóguspálya

Keywords: value research, career awareness, teaching profession

Előadás cím: Multimodális pedagógiai eszközök szerepe a STEM-érdeklődés fejlesztésében

Absztrakt magyar:

Globálisan egyre nagyobb az igény a STEM (természettudomány, technológia, mérnöki tudományok és matematika) területeken specializálódott szakemberek iránt (Batchelor et al., 2021), miközben hazánkban az érdeklődés csökken a 12–16 éves korosztály körében. A STEM-hallgatók aránya 31,9%-ról 28,7%-ra csökkent, míg a hallgatói létszám öt év alatt 10 ezer fővel mérséklődött, főként természettudományos és műszaki szakokon (Hámori – Oktatási Hivatal, 2018). A csökkenés hátterében a tantárgyakhoz kapcsolódó sztereotípiák, negatív iskolai élmények, valamint a hiteles szerepmodellek hiánya állhat. Ugyanakkor számos ország nemzeti stratégiaként kezeli a STEM-oktatást (Kayan-Fadlemla et al., 2022), amelynek célja a digitális, kritikai és kreatív gondolkodás fejlesztése (Wahono et al., 2020), segítve a globális problémák – mint az energia, fenntarthatóság, egészségügy, úrkutatás – megoldását (Martín-Páez et al., 2019). A 2030-as új uniós szintű STEM-cél, hogy a felsőfokú STEM-oktatásban a beiratkozott hallgatók arányának el kell érnie a 32%-ot, és minden ötödik diákból legalább kettőnek nőnek kell lennie (Európai Bizottság, 2025).

A „Tudóslány” egy tízrészes, felső tagozatosoknak és középiskolásoknak szóló edukatív-szórakoztató videósorozat. A karakter kutató és kortárs szószóló, közvetlen hangnemben szólítja meg a diákokat. A projekt autentikus, konstruktivista és kulturálisan releváns pedagógiára épít. A gyakran demotiváló frontális oktatás helyett (Gao et al., 2020) multimodális eszközökkel – mint mémek, interjúk, storytelling – és részvételi tanulási helyzetekkel kívánta kívánta megszólítani a diákokat a 21. századi készségek mentén.

A sorozat célja volt, hogy ötvözze a tudománykommunikáció modern eszközeit az új generáció megszólítása érdekében. Célja a STEM-tárgyakhoz kapcsolódó attitűdök pozitív formálása volt, kiemelten a lányok bevonására a természettudományba.

Kutatási kérdések:

- Milyen hatással van a sorozat a STEM-tárgyakhoz való tanulói viszonyulásra?
- Milyen szerepet játszanak a női tudós példaképek a tanulói azonosulásban?
- Hogyan segítik elő a digitális, multimodális, humoros elemek a tudományos fogalmak megértését?

A kérdések új megközelítésből vizsgálják a tudománykommunikáció és attitűdformálás kapcsolatát.

A projekt kvantitatív (kérdőíves) és kvalitatív (interjútartalom-elemzés, tanulói visszajelzések) módszereket kombinált. Emellett platformanalitikai adatok is segítették a tanulási hatások értékelését.

A tanuló aktív jelentésalkotó; a megközelítés participatív, dialogikus és interaktív. A popkulturális referenciák alkalmazása támogatja a kulturálisan releváns pedagógiát és az atipikus tanulást. A viuzális narratívák válaszul szolgálnak a telített médiakörnyezetre. A közösségi megosztásra épülő helyzetek fejlesztik a kritikai gondolkodást, kollaborációt és digitális írástudást, tanórán kívüli élményt adva. A sorozat interdiszciplináris témái (pl. orvosi kémia, környezetfizika, AI) komplex gondolkodásra ösztönöznek. Az oktatásba integrálva támogatja a flow-élményt, az önazonosságot és a pályaaorientációt. Alapot kínál PBL, IBL, DBL típusú tanulásra is, immerzívebbé teszi a tanulási folyamatát és a tudás retencióját.

A projekt megerősíti, hogy a fiatalokra szabott, multimodális tartalmak fejlesztik a tudományos érdeklődést és önazonosságot. Tanórán kívül is integrálhatók az oktatásba, támogatva a változatos tanulási formákat. A női szerepmodellek erősíthetik a lányok STEM-motivációját és támogathatják a pedagógiai kutatásokat.

Batchelor, R. L., H. Ali, K. G. Gardner-Vandy, A. U. Gold, J. A. MacKinnon, and P. M. Asher (2021). Reimagining STEM workforce development as a braided river. *Eos*, 102.
<https://doi.org/10.1029/2021EO157277>

Európai Bizottság (2025). <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6906-2025-INIT/hu/pdf>

Gao, F., Li, L., & Sun, Y.-Y. (2020). A systematic review of mobile game-based learning in STEM education. *Educational Technology Research and Development*, 68(4), 1791–1827.
<https://doi.org/10.1007/s11423-020-09787-0>

Hámori, Á. (szerk.) (2018). Erőforrások, eredmények és élmények a felsőoktatásban – Az EUROSTUDENT VI nemzetközi hallgatói kutatás magyarországi eredményei. Oktatási Hivatal.
https://www.felvi.hu/felsooktatasi-muhely/EUROSTUDENT/eurostudent_vi_tanulmanykotet

Kayan-Fadlelmula, F., Sellami, A., Abdelkader, N., & Umer, S. (2022). A systematic review of STEM education research in the GCC countries: Trends, gaps and barriers. *International Journal of STEM Education*, 9, 2. <https://doi.org/10.1186/s40594-021-00319-7>

Martín-Páez, T., Aguilera, D., Perales-Palacios, F. J., & Vélchez-González, J. M. (2019). What are we talking about when we talk about STEM education? A review of literature. *Science Education*, 103(4), 799–822. <https://doi.org/10.1002/sce.21522>

Wahono, B., Lin, P.-L., & Chang, C.-Y. (2020). Evidence of STEM enactment effectiveness in Asian student learning outcomes. *International Journal of STEM Education*, 7(1), 1–18.
<https://doi.org/10.1186/s40594-020-00236-1>

Absztrakt angol:

Globally, the demand for STEM professionals (science, technology, engineering, and mathematics) is steadily increasing (Batchelor et al., 2021), yet in Hungary, interest among students aged 12 to 16 is declining. The proportion of STEM students has fallen from 31.9% to 28.7%, with a drop of 10,000 students over five years—most notably in natural science and engineering fields (Hámori – Educational Authority, 2018). This downward trend may be linked to persistent stereotypes, negative school experiences, and the lack of relatable role models. In contrast, many countries have made STEM education a national priority (Kayan-Fadlelmula et al., 2022), aiming to cultivate digital, critical, and creative thinking skills (Wahono et al., 2020) to address global challenges such as sustainability, energy, healthcare, and space exploration (Martín-Páez et al., 2019). By 2030, the European Union aims to have 32% of higher education enrollments in STEM fields, with women representing at least 40% of that cohort (European Commission, 2025).

"Scientist Girl" is a ten-part educational-entertainment video series created for upper primary and secondary school students. The central character is a young researcher who engages her peers with a relatable and conversational tone, acting both as a scientist and as an advocate for her generation. The project is grounded in authentic, constructivist, and culturally responsive pedagogy. Instead of relying on often demotivating frontal instruction (Gao et al., 2020), the series uses multimodal

formats—memes, interviews, and storytelling—alongside participatory learning experiences designed to foster 21st-century skills.

The series aimed to merge modern science communication with new strategies for youth engagement. Its primary goal was to shift student attitudes toward STEM subjects in a positive direction, with special emphasis on inspiring girls to pursue science.

Key research questions included:

- How does the series influence student attitudes toward STEM subjects?
- What role do female scientist role models play in student identification?
- How do digital, multimodal, and humorous elements support the understanding of scientific concepts?

These questions offer a fresh lens on the relationship between science communication and attitude formation.

The research combined quantitative methods (surveys) with qualitative approaches (interview content analysis, student feedback). Additionally, platform analytics provided insights into learning outcomes and engagement.

The project approached students as active meaning-makers in a participatory, dialogic, and interactive learning process. Drawing on pop culture references, it promoted culturally relevant pedagogy and alternative pathways to learning. Visual storytelling responded to the realities of a saturated media landscape, while shareable content encouraged critical thinking, collaboration, and digital literacy—fostering educational engagement even outside the classroom. The interdisciplinary nature of the episodes (e.g., medical chemistry, environmental physics, AI) supported complex thinking. Integrated into classroom practice, the series enhanced flow experiences, personal identity development, and career orientation. It also created a strong foundation for Project-Based Learning (PBL), Inquiry-Based Learning (IBL), and Design-Based Learning (DBL), making learning more immersive and improving long-term knowledge retention.

In summary, the project highlights how youth-centered, multimodal content can boost interest in science and strengthen identity formation. These materials can complement traditional teaching methods and offer flexible, extracurricular learning opportunities. Importantly, female role models can play a key role in motivating girls toward STEM and enriching broader pedagogical research.

Batchelor, R. L., H. Ali, K. G. Gardner-Vandy, A. U. Gold, J. A. MacKinnon, and P. M. Asher (2021). Reimagining STEM workforce development as a braided river. *Eos*, 102.
<https://doi.org/10.1029/2021EO157277>

Európai Bizottság (2025). <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6906-2025-INIT/hu/pdf>

Gao, F., Li, L., & Sun, Y.-Y. (2020). A systematic review of mobile game-based learning in STEM education. *Educational Technology Research and Development*, 68(4), 1791–1827.
<https://doi.org/10.1007/s11423-020-09787-0>

Hámori, Á. (szerk.) (2018). Resources, Outcomes, and Experiences in Higher Education – Hungarian Results of the EUROSTUDENT VI International Student Survey. Educational Authority.

https://www.felvi.hu/felsooktatasi-muhely/EUROSTUDENT/eurostudent_vi_tanulmanykotet

Kayan-Fadlelmula, F., Sellami, A., Abdelkader, N., & Umer, S. (2022). A systematic review of STEM education research in the GCC countries: Trends, gaps and barriers. *International Journal of STEM Education*, 9, 2. <https://doi.org/10.1186/s40594-021-00319-7>

Martín-Páez, T., Aguilera, D., Perales-Palacios, F. J., & Vílchez-González, J. M. (2019). What are we talking about when we talk about STEM education? A review of literature. *Science Education*, 103(4), 799–822. <https://doi.org/10.1002/sce.21522>

Wahono, B., Lin, P.-L., & Chang, C.-Y. (2020). Evidence of STEM enactment effectiveness in Asian student learning outcomes. *International Journal of STEM Education*, 7(1), 1–18. <https://doi.org/10.1186/s40594-020-00236-1>

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Digitális pedagógia, STEM-oktatás, Tudománykommunikáció

Digital Pedagogy, STEM education, Science Communication

G. szekció

Nemes Péter

Előadás cím: Új innovatív oktatásmódszer a természettudomány – környezettan szakos tanárképzésben

Absztrakt magyar:

A harmadik évezred számos globális problémakört jelenít meg a Földön – pl. a klímaváltozás, vízszennyezés, stb. –, amelyek a komplex természettudományos ismeretekre épülő STEM (science, technology, engineering and mathematics) tudásbázis révén kezelhetők. A társadalmak által generált problémák innovatív megoldásaiban közreműködő szakemberek nevelése napjaink köz- és felsőoktatásának a feladata. A közoktatásban tehát olyan diákokat kell képeznie a felsőoktatásból kikerülő komplex természettudományok oktatására képes tanároknak, akik a társadalmak globális problémaköreinek kezelésére alkalmasak, mert azokat objektív módon és optimalizáltan képesek megoldani. A természettudomány szakos tanárok feladata, hogy az általános és középiskolás korosztály számára folyamatosan fenntartott motivációval legyenek képesek Földünk kihívásait, mint komplex problémákat interpretálni, és olyan módszereket alkalmazni, amelyek a diákok érdeklődésének fenntartását támogatják a természettudományok iránt.

Az SZTE JGYPK Oktatásmódszertani Kutatóműhelyében három éve folyik a Merlin Ház Nonprofit Kft-vel közösen olyan komplex természettudományos szemléletű képzési modell kialakítása, amelyben STEM megközelítés kerül alkalmazásra.

A modell kialakításának kettős célja: egyrészt, hogy a közoktatás diákjai számára érdekes, könnyen befogadható, de nagyon is aktuális és integrált természettudományos problémákat dolgozzanak ki és jelenítsenek meg. Másrészt, hogy a tanárok és tanárjelöltek számára a kidolgozott komplex természettudományos probléma bemutatását, vizsgálatát, eredményeit és következtetéseit a problémamegoldás szempontjai szerint kialakított oktatási modellciklusokban lehessen kezelni, melyeket a Kutatóműhely nyilvánossá is kíván tenni.

A fenti célok megvalósítása során számos oktatásmódszertani elemet alkalmazva sikerült olyan – már több alkalommal nyilvánosan is bemutatott – képzési modellt működtetni, amelyben több iskola diákjai együttműködve, közös helyszínen, több intézményből érkező tanár által mentoráltan dolgoztak fel egy társadalmi problémát, nevezetesen egy járványügyi helyzetet. A bemutatások során számos megismert információ azonnal kapcsolható volt Földünk pandémia helyzetéhez.

Jelen munkában egy járványügyi helyzetre, mint problémára épülő komplex STEM modell kerül bemutatásra, támogatva az élethosszig tartó tanulás szerepét is az innovatív tanítás-tanulási folyamatokban.

Absztrakt angol:

The third millennium presents several global challenges on Earth—such as climate change, water pollution, etc.—which can be addressed through a STEM (science, technology, engineering, and mathematics) knowledge base built on complex scientific understanding. It is the responsibility of contemporary public and higher education to educate professionals capable of contributing to innovative solutions for the problems generated by society. Within the framework of public education, it is imperative that graduates of higher education—qualified to teach complex natural sciences—educate students who are equipped to address the global challenges facing societies by employing objective reasoning and optimized problem-solving approaches.

The role of science teachers is to interpret the challenges facing our planet as complex problems in a manner that sustains motivation among primary and secondary school students, while employing pedagogical methods that foster their lasting interest in the natural sciences.

For the past three years, the Research Group for Educational Methodology of the Juhász Gyula Faculty of Education (University of Szeged) has been developing together with Merlin Ház Nonprofit Ltd. a complex science-focused educational model that applies a STEM-based approach.

The model has a dual purpose:

To develop and present integrated natural science problems that are both engaging and easily comprehensible for students in public education, while being highly relevant and timely.

To enable teachers and teacher candidates to address the presentation, analysis, results and conclusions of the developed complex scientific problems within educational model cycles specifically designed around problem-solving approaches, which the Research Group also aims to make publicly available.

In the course of achieving these objectives, a variety of educational methodology elements have been applied, leading to the successful operation of an educational model—already publicly presented on multiple occasions—in which students from several schools worked cooperatively at a common location. They were mentored by teachers from different institutions and presented a societal problem, namely a public health crisis.

During these presentations, numerous pieces of information could immediately be linked to the real-world context of the COVID-19 pandemic.

This paper presents a complex STEM model based on a public health crisis as a problem, while also emphasizing the role of lifelong learning in innovative teaching and learning processes.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

komplex természettudomány, integrált és innovatív oktatási modell

complex science, integrated and innovative educational model

Előadás cím: A természettudomány – környezettan szakos tanárképzés és szerepe az innovációban, fenntarthatóságban a Szegedi Tudományegyetemen

Absztrakt magyar:

A természettudomány-környezettan tanárszak mind osztatlan, mind osztott részdíjs tanári mesterképzési szak formájában a fenntarthatóság szakmai koncepcióit integrálja a képzési terve által. Megállapítható, hogy a természettudományos tantárgyaknak nagy mértékben kell kapcsolódniuk a környezethez a tanulási folyamatban [1]. Ez a fajta tanulás a természet szisztematikus megismerésére irányul, tehát alapja a felfedezés örömeinek meg tapasztalásának, valamint a természettudományos attitűd kialakításának. A tudományos attitűd három komponensből tevődik össze, ezek a meggyőződések, érzések és cselekedetek, amelyek azonban a magasabb szintű gondolkodási képességekkel is kapcsolatban állnak. Egyfajta hármasság adott a komplex gondolkodás fejlődése kapcsán, melyhez természetesen szorosan társul a természettudományos attitűd. A természettudományok oktatásában a természettudományos ismereteket, valamint a kritikai gondolkodás, analitikus gondolkodás, problémamegoldó képesség, döntéshozatal szükséges fejleszteni, ugyanis ezen magasabb rendű képességek alapjai lehetnek a komplex gondolkodási folyamatnak [2]. Az ismeretek elsajátításához alapvetően hozzátartozik az információ befogadójának döntése azt illetően, hogy az információ egyáltalán elfogadható-e. Ez alapfeltétele a környezettan tudatos, összhangban működő attitűdnek, hiszen attitűdön értékítéleteket értünk, ugyanakkor az értelmezések ide sorolják valamely tárgyterülettel kapcsolatos helyesnek tartott tartalmi feltételezések minden további fajtáját is. A motivációk a késztetések cselekvési, viselkedési irányú megfogalmazásai, azaz olyan belső mentális reprezentációk, amelyek mentén az adott viselkedés rendeződhet. Ebben az értelemben a motiváció (indíttatás) nem cselekvést indító és szervező változás, hanem annak csak lehetősége, a viselkedés maga a belső és külső állapotok függvényében jön létre, így kialakítása folyamatosan történik, ezért a képzésbe belépő hallgatók számára is fejlesztési pont, valamint annak is érvényességét szükséges biztosítani, hogy leendő pedagógusként képesek legyenek e problémakört fejleszteni. A Föld természeti erőforrásait súlyos veszély fenyegeti [1, 2]. A jelenlegi becslések szerint az ökoszisztéma szolgáltatások mintegy 60%-a földi életet támogatja az ember számára (pl. édesvíz, halászat, tiszta levegő), azonban a regionális, illetve globális éghajlati, természeti veszélyek degradálják, vagy fenntarthatatlanul használják a földi ökoszisztéma rendszereket. Ismert, hogy a korábban említett környezeti problémák az ember maladaptív viselkedéséből fakadnak, mindezek integrálása a fenntarthatóság érdekében is a természettudomány-környezettan tanárszak egyik feladata.

[1] Molnár, Z. ., Radács, M., & Gálfi, M. (2025). Fieldwork Integration into The Primary School Curriculum to Develop Complex Scientific Thinking. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 17(1), 157–175. Retrieved from <https://www.iejee.com/index.php/IEJEE/article/view/2325>

[2] Molnár, Z., Gyuris, Á., Radács, M., Nemes, P., Bátori, I., & Gálfi, M. (2023). Complex natural science and the challenges of its education in the 21st century. *Cogent Education*, 10(2). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2240166>

Absztrakt angol:

The Teacher of Science and Environment education, both as part-time and full-time, integrates the professional concepts of sustainability through its curriculum. It is recognised that science subjects should be strongly linked to the environment in the learning process [1]. This kind of learning is

geared towards a systematic exploration of nature, and is therefore the basis for experiencing the joy of discovery and developing a scientific attitude. A scientific attitude is made up of three components: beliefs, feelings and actions, but they are also linked to higher-level thinking skills. A kind of triple unit is given in the development of complex thinking, which is of course closely linked to the scientific attitude. In science education, it is necessary to develop scientific knowledge, critical thinking, analytical thinking, problem-solving and decision-making skills, as these higher order skills can be the basis of a complex thinking process [2]. Acquisition of knowledge is fundamentally linked to the decision of the receiver of the information as to whether the information is acceptable at all. This is a prerequisite for environmentally conscious attitudes, because attitudes are value judgments, but interpretations also include all other kinds of content assumptions about a subject area that are considered correct. Motivations are action-oriented, behavioural formulations of urges, i.e. internal mental representations along which a given behaviour can be organised. In this sense, motivation is not a change that initiates and organises action, but only its possibility, behaviour itself is a function of internal and external conditions, and its development is therefore a continuous process, and it is therefore necessary to ensure that it is a development point for students entering the training, and that it is also valid in order to enable them to develop this problem area as future teachers. The Earth's natural resources are under serious threat [1, 2]. It is currently estimated that around 60% of ecosystem services support life on Earth for living organisms (e.g. freshwater, fisheries, clean air), but regional and global climate and natural hazards are degrading or unsustainably using ecosystems of Earth. It is well known that the environmental problems mentioned above are caused by human maladaptive behaviour, and integrating these for sustainability is one of the tasks of the Teacher of Science and Environment.

[1] Molnár, Z. ., Radács, M., & Gálfi, M. (2025). Fieldwork Integration into The Primary School Curriculum to Develop Complex Scientific Thinking. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 17(1), 157–175. Retrieved from <https://www.iejee.com/index.php/IEJEE/article/view/2325>

[2] Molnár, Z., Gyuris, Á., Radács, M., Nemes, P., Bátori, I., & Gálfi, M. (2023). Complex natural science and the challenges of its education in the 21st century. *Cogent Education*, 10(2). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2240166>

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: természettudomány-környezettan tanár szak, fenntarthatóság fejlesztés, komplex gondolkodás fejlesztés

Keywords: Teacher of Science and Environment, sustainability development, complex thinking development

Revákné Markóczi Ibolya

Előadás cím: Természettudomány-környezettan tanárszak a Debreceni Egyetemen

Absztrakt magyar:

A Debreceni Egyetemen osztatlan és rövid ciklusú természettudomány-környezettan tanárképzés is folyik. A képzési program mindkét esetben nagy hangsúlyt fektet a komplex természettudományos szemlélet kialakítására, a természettel történő közvetlen kapcsolatteremtésre valamint a természettudományos ismeretek és kompetenciák gyakorlatban és a mindennapi életben történő alkalmazására. A képzés nagy hangsúlyt fektet a modern kommunikációs technikák, a magyar és az angol szaknyelv készség szintű elsajátítására, annak mobilizálására a hallgatók majdani pedagóguspályája során. Az előadásban részletesen bemutatjuk a kétféle képzés tervét, tantárgyi hálóját és a képzés során felmerülő problémákat.

Absztrakt angol:

The University of Debrecen offers both undivided and short-cycle teacher training in science and environment. In both cases, the training programme places great emphasis on the development of a complex scientific approach, direct contact with nature and the application of scientific knowledge and competences in practice and in everyday life. The training places great emphasis on the acquisition of modern communication techniques, Hungarian and English language skills, and their mobilisation in the students' future careers as teachers. The presentation will describe in detail the design of the two types of training, the subject networks and the problems encountered during the training.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Debreceni Egyetem, Z szak, tanárképzés

University of Debrecen, "Z" Teacher specialisation, Teacher Training

Angyal Zsuzsanna

Előadás cím: A Z-szakos képzés tapasztalatai az ELTE TTK-n

Absztrakt magyar:

Előadásomban bemutatom a 2022-ben indult természettudomány-környezettan OTAK képzés és a 2023-ban indult RTAK képzés tapasztalatait az ELTE Természettudományi Karán. Szó lesz a létszámokról, a tantervek teljesíthetőségéről és az ezzel kapcsolatos jógyakorlatokról, illetve az iskolai gyakorlatok tapasztalatairól is. Beszélni fogok a terepgyakorlatok rendszeréről is, ezek megvalósíthatóságáról is. Külön kitérek majd a szervezési és egyéb nehézségekre és bemutatom azokat a dolgokat is, amik véleményünk szerint jól működnek. Reményeink szerint így egy átfogó képet fogok tudni adni a Z-szakos képzésről az ELTE TTK-n.

Absztrakt angol:

In my presentation, I will introduce the experiences of the OTAK program in Natural Sciences and Environmental Studies launched in 2022, and the RTAK program launched in 2023 at the Faculty of Science, Eötvös Loránd University (ELTE). I will discuss the number of enrolled students, the feasibility of completing the curricula, and the related best practices, as well as the experiences gained during school internships. I will also talk about the system of field practices and their implementation. Additionally, I will address organizational and other challenges, and highlight the aspects that, in our opinion, are working well. Our aim is to provide a comprehensive overview of the "Z" specialization programs at ELTE Faculty of Science.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

természettudomány-környezettan tanárszak, jógyakorlatok, tapasztalatmegosztás

Natural Sciences and Environmental Studies Teacher Training Program, best practices, experience sharing

Dobróné Tóth Márta

Előadás cím: Innováció és fenntarthatóság kapcsolata a Nyíregyházi Egyetem Természettudomány – Környezettan tanárképzésében

Absztrakt magyar:

A Nyíregyházi Egyetem, mint regionálisan meghatározó felsőoktatási intézmény, előtérbe helyezi a gyakorlati orientált oktatást, az innovatív tanárképzési módszereket és a fenntarthatóságra nevelést. A Természettudomány – Környezettan tanár szak e tekintetben kiemelkedő jelentőséggel bír: A szak tananyaga ötvözi a biológia, földrajz, kémia, környezettan és pedagógia tudományterületeit, összekapcsolja a tudományos alapokat, a gyakorlati oktatást és a környezeti fenntarthatóság szempontjait, így lehetővé teszi, hogy a hallgatók komplex, rendszerszintű gondolkodásmódot sajátítsanak el.

A terepi tapasztalatok kurzusokon, amelyek szinte minden félévben szerepelnek a tantervben a hallgatók terepi és laboratóriumi vizsgálatokon, gyárlátogatásokon keresztül sajátíthatják el a komplex tudományos gondolkodást, így közvetlen környezetükre reflektálnak.

A hallgatók részt vesznek a Sóstói-erdő ökológiai kutatásaiban, hulladékgazdálkodási programokban, valamint közösségi fenntarthatósági akciókban, helyi workshopok, ökokonferencia szervezésében. A képzés során kiemelt szerepet kap a klímavédelem, a módszerek közül pedig az innovatív iskolán kívüli nevelési színterek (pl. múzeumpedagógia, zoopedagógia) bevonása. Az intézmény Pedagógusképző Központ képzése rendszeresen szervez szakmai műhelyeket, akkreditált továbbképzéseket, gyakran fenntarthatósági fókuszú tematikával. A Life Long Learning-re épülő levelező munkarend lehetővé teszi, hogy akár munka mellett is elvégezhető legyen a képzés, amely támogatja a tanári pálya iránt érdeklődő mérnökök beiskolázását a szakon.

A Nyíregyházi Egyetem önkormányzati szoros kapcsolat ápol a helyihez tartozó cégekkel, civil szervezetekkel, természetvédelmi szervezetekkel (pl. Nyírerdő Zrt.), szakmai partnerként vesznek részt a hallgatók terepi oktatásában.

Absztrakt angol:

The University of Nyíregyháza, as a regionally dominant higher education institution, prioritizes practice-oriented education, innovative teacher training methods, and education for sustainability. The Natural Science and Environmental Science teacher training program is of outstanding importance in this regard: The curriculum of the program combines the disciplines of biology, geography, chemistry, environmental science, and pedagogy, connects scientific foundations, practical education, and environmental sustainability aspects, thus enabling students to acquire a complex, systemic way of thinking.

In field experience courses, which are included in the curriculum almost every semester, students can acquire complex scientific thinking through field and laboratory investigations and factory visits, thus reflecting on their immediate environment.

Students participate in ecological research in the Sóstó Forest, waste management programs, and community sustainability actions, organizing local workshops and eco-conferences. During the training, climate protection is given a special role, and among the methods, the involvement of innovative extracurricular educational settings (e.g. museum pedagogy, zoo pedagogy). The institution's Teacher Training Center regularly organizes professional workshops and accredited further training, often with sustainability-focused themes. The correspondence work schedule based

on Life Long Learning allows the training to be completed even while working, which supports the enrollment of engineers interested in a teaching career in the major. The University of Nyíregyháza maintains close municipal relations with local companies, civil organizations, and nature conservation organizations (e.g. Nyírerdő Zrt.), and they participate as professional partners in the field education of students.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

innovatív módszerek, természettudomány tanárképzés, komplex gondolkodás

innovative methods, science teacher training, complex thinking

Előadás cím: Tanácsadás szerepe a karriermenedzsmentben és a felnőttkori tanulásban

Absztrakt magyar:

Immár második éve vizsgáljuk a hallgatók bevonásával, hogy a tanácsadási folyamat segítségével hogyan lehet hatékonyabbá tenni a felnőttkori tanulásba való bevonást és a tanulás eredményeképpen hogyan változik meg az érintettek jól-léte, életvitele, munkaerőpiaci pozíciója, karrierlehetőségei. A vizsgálat érdekessége az volt, hogy a módszert több szinten és több szakon Községsszervező BA és Emberi erőforrás tanácsadó MA szakon is kipróbáltuk a felnőttképzés és tanácsadás elméleti alapjainak elsajátítását követően. A munka során részletes tanácsadási naplók készültek, melyek bemutatták a tanácsadási folyamat szakaszait. A naplók adatgyűjtési fejezetei interjúk alapján készültek, amelyek segítségével a problémák tisztázhatók, a célok kijelölhetővé váltak és alkalmat adtak a képzési iránti motiváció feltárására is. Betekintést nyújtottak a folyamat információgyűjtési szakaszában valamint, a tanácsadás során elért eredményeket is összefoglalták. Alapszakos hallgatóink karraiertanácsadás alanyaiként is kipróbálhatták magukat, és ennek alapján készítették el önéletrajzukat, ami a portfóliójuk egyik elemét is képezi.

Absztrakt angol:

For the second year now, we have been investigating, with the involvement of students, how the counseling process can be used to make adult learning more effective and how the well-being, lifestyle, labor market position, and career opportunities of those involved change as a result of learning. The interesting thing about the study was that we tested the method at several levels and in several majors, including the BA in Community Organization and the MA in Human Resources Consulting, after mastering the theoretical foundations of adult education and counseling. During the work, detailed counseling diaries were created, which presented the stages of the counseling process. The data collection chapters of the diaries were based on interviews, which helped clarify problems, set goals, and also provided an opportunity to explore motivation for training. They provided insight into the information collection phase of the process and summarized the results achieved during counseling. Our undergraduate students were also able to try themselves as career counseling subjects, and based on this, they prepared their CVs, which also form an element of their portfolio.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Tanácsadási napló, motiváció, karriermenedzsment,

Counseling diary, motivation, career management

H. szekció

Hladon Andrea, Kálmán Anikó

Előadás cím: A soft skillek – a jövő fegyverei – egy közösség tükrében Gyermekvasút pályaaorientációs és személyiségfejlesztő hatása

Absztrakt magyar:

Korszerű soft-skill tanfolyam és pályaaorientációs központ vagy a Rákosi korszak maradványa? Milyen szerepe van ma Budapesten, Magyarországon a Széchenyi-hegyi Gyermekvasútnak az oda járó fiatalok személyiségfejlődésében? Tényleg minden második pajtás mozdonyvezető akar lenni?

A 75 éves gyermekvasút népszerűsége csúcsán volt 2023-ban: korlátozni kellett az új tanulók létszámát a túljelentkezés miatt, a részben megújult „beton” tábor nyáron a kapacitása határán működik. Mi a titka a sikerüknek?

A választ a szervezet soft skill fejlesztő és pályaaorientációs hatásait vizsgáló kikérdezéssel kerestem, három korcsoportban: az éppen oktatott állományban, az aktív szolgálatot végzők és a korábbi gyermekvasutas felnőttek között. A kikérdezéseket 2024. február és április között végeztem, a kérdőíveket 2023. decemberében elvégzett interjúkkal véglegesítettem. A válaszadó 642 fiatal és felnőtt, közel 10100 adatának elemzésével értékes információkat kaptam, amelyet a vezetés felé is továbbítottam. A hatások és kapcsolódó eredmények áttekintése:

Közösségfejlesztő hatás: A Széchenyi-hegyi Gyermekvasút közösségformáló ereje kulcsfontosságú a fiatalok személyiségfejlődésében, amelyet a közös tevékenységek és a csoportban eltöltött idő is elősegít. A Gyermekvasúton végzett közös munka erősíti a csapatmunkára való hajlandóságot és az együttműködési képességeket, amelyek elengedhetetlenek a munkahelyi sikerhez. Az összes válaszadó 90% felett a csapatmunka készség fejlődését emelte ki a soft skill hatások közül.

Szabálytartás, felelősségtudat: A pajtások megtanulják a szabályok betartását és a felelősségteljes viselkedést, ami fontos készségeket biztosít számukra a későbbi életük során.

A felnőttek legalább 80% arányban választották a szabálytartást, fegyelmet, baráti kapcsolatokat, nyitottságot és kommunikációs készségek fejlődését, mint hosszú távú hatást.

Pályaaorientáció: A Gyermekvasút jelentős szerepet játszik a pályaaorientációban, segítve a fiatalokat jövőbeli karrierjük irányának meghatározásában és megerősítésében. A felnőtt kitöltők 63% szerint a gyermekvasútnál eltöltött idő hatással volt a munkavállalásukra, 37,9%-uk vasúttal kapcsolatos állásban helyezkedett el, ebből 19%-a MÁV vagy MÁV-Start alkalmazott lett.

Önfejlesztés és önismeret: A vasutas tevékenységek révén a résztvevők jobban megismerhetik saját képességeiket és korlátjaikat, ami hozzájárul önbizalmuk növeléséhez és önállóságuk fejlesztéséhez.

Kommunikációs készségek: A gyermekvasutas tevékenységek segítik a résztvevőket a hatékony kommunikációs készségek elsajátításában, amelyek szükségesek mind a személyes, mind a szakmai kapcsolatokban.

Érzelmi intelligencia: A Gyermekvasúton szerzett tapasztalatok hozzájárulnak az érzelmi intelligencia fejlődéséhez, beleértve az önismeretet, a figyelem-fegyelmet és a pozitív hozzáállást.

A szervezet ösztönzi a résztvevőket a kitartásra és a munka szeretetére, amely fontos motivációs tényezővé válik az életük során; ezt a hosszú távú motiváltságot igazolja, hogy 62%-uk gyermeke is pajtás lett vagy lesz.

A felmérés eredményeit áttekintve megerősödött bennem a meggyőződés, hogy a gyerekek számára – főleg a pandémia utáni hatásokat tekintve – az egyik legjobb fejlődést és barátokat biztosító szervezet a Gyermekvasút közössége.

Absztrakt angol:

A modern soft-skill training and career orientation centre, or a remnant of Rákosi era? What role does the Széchenyi-hegy Children's Railway (hereinafter abbreviated as CR) play today in the personal development of young people in Budapest, Hungary? Is it true that every other child wants to become a train driver?

The popularity of the 75-year-old children's railway was at its peak in 2023: the number of new students had to be limited due to over-registration, and the partially renewed "concrete" camp operates at the limit of its capacity in the summer. What is the secret of their success?

I searched for the answer with a survey examining the soft skill development and career guidance effects of the organization, in three age groups: among the currently trained staff and those performing active duty and among former children's railway adults. I conducted the interviews between February and April 2024, and refined the questionnaires with interviews conducted in December 2023. By evaluating the data of 642 young people and adults, nearly 10,101, I received valuable information, which I also forwarded to the management of the CR. Overview of impacts and related results:

Community Development Impact: The community-building power of the CR is crucial for the personality development of young people, fostered by shared activities and time spent within the group. The collaborative work on the CR enhances the willingness to engage in teamwork and improves cooperation skills, which are essential for workplace success. Over 90% of all respondents highlighted the improvement of teamwork soft skill as one of the key impacts.

Adherence to Rules and Sense of Responsibility: The children learn to follow rules and exhibit responsible behaviour, providing them with important skills for their future lives. At least 80% of adults identified adherence to rules, discipline, friendships, openness, and communication skills as long-term impacts.

Career Orientation: The CR plays a significant role in career orientation, helping young people determine and solidify the direction of their future careers. According to 63% of the adult participants, the time they spent at the CR had an impact on their employment, 37.9% of them found jobs related to the railway, of which 19% became MÁV or MÁV-Start employees.

Self-Development and Self-Awareness: Through railway activities, participants can better understand their own abilities and limitations, contributing to increased self-confidence and independence.

Communication Skills: Activities at the CR help participants acquire effective communication skill development necessary for both personal and professional relationships.

Emotional Intelligence: Experiences gained at the CR contribute to the development of emotional intelligence, including self-awareness, attentiveness, and a positive attitude.

The organization encourages persistence and a love for work, which become important motivational factors throughout life. This long-term motivation is clearly shown by the fact that 62% of participants' children either have become or will become members of the CR.

Reviewing the results of the survey, I am convinced that the Children's Railway community is one of the best organizations that provide development and friends for children, especially in terms of the post-pandemic effects.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

pályaorientáció, soft skill, érzelmi intelligencia, megtartóerő

career orientation, soft skill, emotional intelligence, retention

Előadás cím: Környezeti kihívások – adaptív felsőoktatás? Egy mikro kutatás tanulságai

Absztrakt magyar:

A felsőoktatási intézmények állandó változási, fejlődési nyomásnak vannak kitéve (Budevici-Puiu, 2020, Burukina 2021). A globalizáció egyik leggyorsabban változó területe az információs és technológiai eszközök területe, ami a munkaerőpiacot és a felsőoktatást is érinti. Az információs-technológiai forradalom nagy hatással volt a felsőoktatásban folyó tanítási-tanulási folyamatokra, és megváltoztak a tanulók tanulási jellemzői és a képzésekkel kapcsolatos elvárásai is. Legszenvedélyesebben ezzel a változással a Covid-19 járvány digitális és online oktatást kikényszerítő időszakában szembesültek az oktatási intézmények, amikor egyik napról a másikra kellett átállni a digitális oktatásra (Ferri et al. 2020; Janice 2022, Ramírez-Hurtado et al., 2021). Az oktatás minőségének fejlesztése az uniós felsőoktatási régió törekvéseihez kapcsolódva (ESG 2015) célkitűzésként több magyarországi felsőoktatási intézményben megjelent (Kálmán 2019). A tanulási eredmény-alapú oktatás (Frye-McKinney-Trimble 2006, Biggs-Tang 2007) az uniós törekvésekkel összhangban kiemelt szerepet játszik a fejlesztésekben.

A Nemzeti Közszerződési Egyetemen az elmúlt négy év a kreatív tanulás paradigma kialakításáról szólt. Számos fejlesztés történt, kutatások alapozták meg az egyetemen elindult paradigmaváltást. A program kiterjesztésének egyik lépése volt a szabadon választható kurzusok kreatív tematika szerinti átalakítása. A Kreatív Tanulás Iroda szakértői közreműködésével több mint száz kurzustematika készült el, köztük egy korábbi szabadon választható kurzus is, amely a Kreatív írás, kutatás, prezentációkészítés címet viselte. A kreatív átalakítás a szóban forgó kurzus esetében kettős volt, két oktató dolgozott a kurzus átalakításán és ketten is tartották a kurzust, egy a társadalomtudományi oktatásban jártas vezető oktató és egy fiatalabb, pályakezdő oktató, aki számos informatikai tárgy oktatásában is részt vesz az Egyetemen. A kurzus azóta három alkalommal indult el, de az oktatók figyelembe véve a környezeti és hallgatói igényeket, folyamatosan alakítják a kurzus tartalmát. A jelenleg, 2024-2025. tanév tavaszi félévében a legnagyobb változtatást az AI programok alkalmazása jelentette. A digitális kompetenciafejlesztés (Korpics-Herendy 2024) egyik legfontosabb feladata az AI programok etikus és helyzethez illő használatának megtanítása a hallgatóknak. Az előadásban a kurzus AI adaptációs vizsgálatát mutatjuk be. A kutatás során dokumentumelemzést végeztünk (kurzustematikák összevetése) és strukturált interjúkat készítettünk a hallgatókkal, hogy az ő véleményüket is megkérdezhessük a tanultak használhatóságáról. Bár a kutatás pilot jellegű, de mint jó gyakorlat a teljes felsőoktatási térség számára érdekes lehet.

Absztrakt angol:

Higher education institutions are under constant pressure to change and evolve (Budevici-Puiu, 2020, Burukina 2021). One of the fastest changing areas of globalisation is the field of information and technology, which affects both the labour market and higher education. The information and technology revolution has had a major impact on teaching-learning processes in higher education, changing the learning characteristics of students and their expectations of their courses. This change was most pronounced in the period of the Covid-19 epidemic, when educational institutions had to switch to digital education overnight (Ferri et al. 2020; Janice 2022, Ramírez-Hurtado et al., Improving the quality of education has become an objective in several Hungarian higher education institutions in line with the EU's ambitions for the higher education region (ESG 2015) (Kálmán 2019). In line with EU ambitions, learning outcomes-based education (Frye-McKinney-Trimble 2006, Biggs-Tang 2007) plays a prominent role in the development of higher education.

At the National University of Public Service, the last four years have been about developing a creative learning paradigm. A number of developments and research have underpinned the paradigm shift that has been initiated at the university. One of the steps taken to expand the programme was to adapt the optional courses to creative themes. With the help of experts from the Creative Learning Office, more than 100 course topics were developed, including a former elective course entitled Creative Writing, Research, Presentation. The creative re-design of the course in question was twofold, with two lecturers working on the course re-design and two lecturers teaching the course, one a senior lecturer with experience in social science education and the other a junior lecturer who is also involved in teaching a number of IT subjects at the University. The course has been run three times since then, but the instructors are constantly adapting the course content to meet the needs of the environment and students. The biggest change for the current spring semester of the 2024-2025 academic year has been the use of AI programs. One of the most important tasks of digital literacy development (Korpics-Herendy 2024) is to teach students to use AI programs in an ethical and situational way. In this presentation, we present an AI adaptation study of the course. During the research, we conducted a document analysis (comparing course syllabi) and structured interviews with students to get their opinions on the usability of what they learned. Although the research is a pilot project, it could be of interest as a good practice for the whole higher education area.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

digitális kompetencia, pedagógiai paradigmaváltás, kurzusfejlesztés

digital competence, pedagogical paradigm shift, course development

Budai Gábor

Előadás cím: Technikumból merre tovább? A tanulási utak és döntések sokfélesége két szakképzési centrum végzős diákjainak válaszai alapján

Absztrakt magyar:

A tanulmány célja feltérképezni a technikumi képzés végéhez közeledő tanulók továbbtanulási szándékait, motivációit és jövőbeli terveit. A kérdőíves felmérés két szakképzési centrum – Érdi és Dunaújvárosi – végzős tanulóinak válaszait vizsgálja, különös tekintettel arra, milyen tényezők befolyásolják döntéseiket: felsőoktatás, újabb szakmaszerzés, külföldi tanulás vagy munkavállalás. A vizsgálat 2025 áprilisában zajlott, és az eredmények rávilágítanak arra, hogy a tanulási utak rendkívül sokfélék, és gyakori a bizonytalanság, a szülői, tanári befolyás, valamint az anyagi és szakmai szempontok együttes hatása. A kutatás hozzájárulhat a pályaorientációs programok és a felsőoktatási toborzás hatékonyabb tervezéséhez.

Absztrakt angol:

What Comes After Technical School? Exploring Diverse Educational Pathways and Student Intentions in Two Hungarian VET Centres

This study explores the future plans and motivations of graduating students from two Hungarian vocational education and training (VET) centers: Érd and Dunaújváros. Conducted in April 2025, the research uses a structured questionnaire to examine students' preferences regarding further education, new professional qualifications, or working/studying abroad. The findings highlight a high degree of diversity in career trajectories and underline the uncertainty many students experience, often influenced by personal interests, financial factors, family advice, and job market expectations. These insights can inform guidance counseling programs and improve higher education recruitment strategies.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

pályaorientáció, technikumi tanulók, továbbtanulás

career orientation, technical school students, educational decisions

Erdei Luca Alexa, Kasza Georgina, Laczik Dóra

Előadás cím: Az Erasmus GAP feltérképezése: A hallgatói mobilitást befolyásoló mikro-, mezo- és makroszintű tényezők vizsgálata

Absztrakt magyar:

Az elmúlt évtizedekben számos empirikus kutatás vizsgálta a nemzetközi hallgatói mobilitást befolyásoló tényezőket (Kmiotek-Meier et al., 2018; Lörz et al., 2016; Netz, 2015, 2021; Schnepf et al., 2022; Schnepf & Colagrossi, 2020; Skribnjek, 2019; Souto-Otero et al., 2023), ezek túlnyomó többsége azonban elsősorban az egyéni szinten ható dimenziókra fókuszált. A szakirodalom ugyanakkor egyértelművé teszi, hogy a hallgatói szintű tényezők önmagukban nem elegendőek a mobilitásban való részvétel vagy az abból történő kimaradás teljes körű magyarázatához, mivel a felsőoktatási intézményi környezet is érdemi hatást gyakorol a mobilitási lehetőségekhez való hozzáférésre (Schnepf et al., 2022; Schnepf & Colagrossi, 2020; Van Mol, 2017). Mindezekén túl a makroszintet alkotó nemzeti, regionális és globális politikák, kezdeményezések és trendek szintén formálják a mobilitási lehetőségeket és trendeket (Souto-Otero et al., 2023).

A 2024 elején elindult Erasmus GAP (Exploring the Gap between Mobility Students and the Overall HE Student Population) KA2 projekt célja, hogy feltárja és azonosítsa azokat a mikro-, mezo- és makroszintű tényezőket, amelyek elősegítik vagy éppen akadályozzák a hallgatói mobilitási programokban való részvételt, és ezeket a felsőoktatási döntéshozók számára is láthatóvá tegye. A kutatás első lépéseként egy átfogó szakirodalmi áttekintés készült a scoping review módszertan alkalmazásával (Arksey & O'Malley, 2005; Xiao & Watson, 2019), amelynek célja a rövid távú mobilitási részvételt befolyásoló tényezők rendszerezése volt. Az irodalmi áttekintés eredményeire építve empirikus adatgyűjtés zajlott annak megértésére, hogy mi állhat a részvételi arányokban tapasztalható különbségek mögött, valamint hogyan alakítják a vizsgált felsőoktatási intézmények stratégiáikat és operatív folyamataikat a mobilitási egyenlőtlenségek csökkentése érdekében.

A kutatás vegyes módszertani megközelítést alkalmaz, párhuzamosan zajló kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtéssel, lehetővé téve az adatok kölcsönös értelmezését és megerősítését (Creswell & Clark, 2011; Demir & Pismek, 2018; Király et al., 2014). A módszertani trianguláció mellett az adatok triangulációját is biztosította a kutatás (Sántha, 2013): a kvantitatív adatfelvétel során 103 felsőoktatási intézmény nemzetközi mobilitási keretrendszerének stratégiai és operatív munkatársai töltötték ki az online kérdőívet. A kvalitatív szakaszban félig strukturált interjúk készültek öt konzorciumi tagintézmény képviselőivel (N=22), köztük nemzetközi koordinátorokkal, kari és adminisztratív mobilitási felelősökkel, valamint hallgatói érdekképviselői szereplőkkel.

A szakirodalmi áttekintés alapján a mobilitási részvételt mikro szinten többek között az egyéni motivációk, nyelvi kompetencia és családi háttér mellett a mobilitási tőke befolyásolja. Mezoszinten az intézményi jellemzők – például az akadémiai kultúra, a mobilitást támogató nemzetköziesítési stratégia, az információhoz és pénzügyi támogatáshoz való hozzáférés – meghatározóak. Makroszinten az európai szintű politikák mellett a nemzeti politikai, gazdasági és kulturális kontextus is hatással van a mobilitási trendekre. Az empirikus adatok alapján a pénzügyi korlátok – különösen az szűkös anyagi támogatás – kiemelkedő akadályt jelentenek. Azok az intézmények azonban, amelyek inkluzív, minden képzési szintre és szakterületre kiterjedő mobilitási programokat alakítanak ki, aktívan hozzájárulnak a hallgatói mobilitási egyenlőtlenségek csökkentéséhez. Emellett a hallgatóközpontú, személyre szabott mobilitástámogató folyamatok és szolgáltatások szintén ösztönzően hatnak a részvételre.

A tervezett előadás célja tehát, hogy részletes képet nyújtson a hallgatói mobilitást befolyásoló mikro-, mezo- és makroszintű tényezőkről a szakirodalmi feltárás és az empirikus kutatási eredmények bemutatása révén. Emellett betekintés nyújt abba is, hogy a kutatás eredményei miként integrálhatók a gyakorlatba az Erasmus GAP KA2 projekt keretében és azon túlmenően.

Laczik Dóra, Erdei Luca Alexa

Előadás cím: A hallgatói mobilitás elősegítése érdekképviseleti perspektívából: Szerepek, kapcsolatok, kihívások

Absztrakt magyar:

Az elmúlt évtizedek során a nemzetközi hallgatói mobilitás a felsőoktatás nemzetköziesítésének egyik legintenzívebben kutatott területévé vált (Knight, 2012). Ezekre építve jött létre az Erasmus GAP (Exploring the gap between mobility students and the overall HE student population) projekt, amelynek keretében többek között a hallgatói mobilitásban való részvétel vagy kimaradás okait vizsgáltuk, különös tekintettel a mezo szintű, vagyis az intézményi és hallgatói érdekképviseleti tényezőkre. A kutatás célja annak feltárása, hogy a vizsgált budapesti felsőoktatási intézmények hallgatói érdekképviseleti szervezetei – különösen a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) és az Erasmus Student Network (ESN) – miként azonosítják a mobilitási lehetőségekhez való hozzáférést elősegítő vagy akadályozó tényezőket, milyen válaszokat fogalmaznak meg ezekre a kihívásokra, valamint milyen módon járulnak hozzá a mobilitási folyamatok támogatásához és inkluzívabbá tételéhez stratégiai és operatív szinten is.

A kvalitatív kutatás során a módszertani trianguláció elvét követve (Babbie, 2008; Sántha, 2013; Szokolosky, 2020) félig strukturált interjúk formájában és dokumentumelemzés segítségével történt az adatgyűjtés. A kutatás mintájába olyan hazai felsőoktatási intézmények kerültek be, amelyek rendelkeznek Hallgatói Önkormányzattal, valamint Erasmus Student Network tagozattal, továbbá legnagyobb arányban rendelkezzenek rövidtávú mobilitási programokkal a hallgatóik számára. Az adattriangulációt szem előtt tartva (Sántha, 2013) az interjúalanyok közé a hallgatói érdekképviseleti tagok mellett mobil és nem mobil hallgatók, illetve a nemzetközi mobilitást támogató szervezeti egységek munkatársai kerültek (N = 15).

A kutatás eredményei alapján a hallgatói érdekképviselések nem csupán operatív támogatást nyújtanak a hallgatók számára a mobilitási folyamatokban, hanem stratégiai szinten is képesek képviselni a hallgatói igényeket. Kiemelt figyelmet és szerepet kaptak az érdekképviseleti és az egyetemi szervezetek együttműködésének folyamatai és dinamikái. A kutatás során a résztvevők konkrét javaslatokat fogalmaztak meg az együttműködések hatékonyságának növelésére, valamint a nemzetközi hallgatói mobilitási folyamatok adminisztratív és strukturális gördülékenyebbé tételére vonatkozóan. Beszámoltak azon szolgáltatásokról és tevékenységekről, amelyek elősegítik a hallgatók mobilitási lehetőségeiben való részvételét. Továbbá a résztvevők ismertették azon tényezőket, amelyek a hallgatói érdekképviselések mobilitás támogatással kapcsolatos munkájukat, tevékenységeit nehezítik.

A kutatás eredményei hasznos támpontként szolgálhatnak a hallgatói érdekképviselések számára, valamint azoknak az egyetemi munkatársaknak, akik a nemzetköziesítés vagy külügyi területen dolgoznak, segítve őket a mobilitási programokhoz kapcsolódó együttműködések és folyamatok továbbfejlesztésében.

Juhász Márta, Horváth Mariann

Előadás cím: Országismeret tantárgy tanításának változásai a német nemzetiségi tanítóképzésben

Absztrakt magyar:

Az országismeret tantárgy célja, hogy a hallgató megismerkedjen a német nyelvű országokkal (Németország, Ausztria, Svájc). A félév során a hallgatók az egyes országok jellegzetességeibe nyernek betekintést, speciális szókincsbővítéssel (földrajz, történelem, politika, kultúra, hagyományok) karöltve. Az oktatói kompetenciák az évek alatt a hallgatói igényekhez igazodva változtak, így a képzési tartalmak korszerű formában, digitális felületek használatával új irányba indultak. Ez a változás a Covid pozitívumaként jelenik meg, hiszen az elektronikus tananyag-feldolgozás ekkor került előtérbe. Ma már kellő tapasztalattal rendelkezünk azzal kapcsolatban arról, hogy a hagyományos módszertant hogyan lehet modern formába önteni. A szeminárium célja nem csupán az ismeretátadás, a módszertani sokszínűség (tankockák, oktatóvideók) bemutatása, hanem az is, hogy a hallgatók korszerű és alkalmazható tudás birtokában később saját tanításuk során felhasználhassák az itt elsajátított ismereteket. A tanulmány több féléves tapasztalatunkat öleli fel, jó gyakorlat meghonosításának céljával szolgálva.

Absztrakt angol:

The aim of the country studies course is to familiarise students with the German-speaking countries (Germany, Austria, Switzerland). During the semester, students learn about the characteristics of each country and expand their specialised vocabulary (geography, history, politics, culture, traditions). Teaching competences have been adapted to student needs over the years, so that the training content has taken a new direction in a modern format, using digital interfaces. This change has been a positive development for Covid, which has focused on digital curriculum development. Today, we have sufficient experience of how traditional methodologies can be translated into a modern form. The aim of the seminar is not only to transfer knowledge, to present the diversity of methodologies (textbooks, tutorial videos), but also to enable students to use the knowledge acquired here in their own teaching, with modern and applicable knowledge. This paper summarises our experience over many semesters, with the aim of disseminating good practices.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

kulcsszavak: tanítóképzés, módszertani megújulás, digitális pedagógia

keywords: teacher training, methodological innovation, digital pedagogy

Kovács Tamás

Előadás cím: Újra talpon – Családi reziliencia a gyakorlatban: képzési program hátrányos helyzetű közösségekben

Absztrakt magyar:

Az előadás egy megvalósult közösségfejlesztő beavatkozás tapasztalatait mutatja be, amelyet a MINDFLUENCER Közösség Közhasznú Egyesület valósított meg az Erasmus+ 2023-2-HU01-KA122-ADU-000177825 projekt keretében. A program célja a hátrányos helyzetű családok rezilienciájának erősítése volt három kulcsterületen: pénzügyi tudatosság, önellátás, valamint krízisállóság fejlesztése. A „Biztos háttér”, „Kiskertből terülj asztalkám” és „Újra talpon” modulok olyan ismereteket nyújtottak, amelyek a digitális térben is könnyen hozzáférhetők és adaptálhatók az alacsony iskolázottságú, NEET fiatalokat, fogyatékkal élőket és seniorokat is magában foglaló célcsoport számára.

A programban résztvevő 20 család gyakorlati képzése és mentorálása során szerzett tapasztalatok alapján elmondható, hogy az anyagi biztonság, a közösségi tanulás és az önellátásra való törekvés erőteljesen növelte a résztvevők cselekvőképességét és jövőbe vetett bizalmát. A képzések során hangsúlyt kapott a low waste életmód, a helyi erőforrásokra épülő gazdálkodás, valamint az interaktív és vizualizált tanulási technikák alkalmazása.

Az előadás során bemutatásra kerülnek a projekt keretében elkészült eredménytermékek – így a képzési anyagok, kiadványok és tematikus könyvek –, valamint megosztásra kerülnek a résztvevők és a megvalósítók gyakorlati tapasztalatai is. A bemutatott modell a Dél-Dunántúli régió szegénységgel leginkább sújtott térségeiben szerzett tereptapasztalatokon alapul, és jól illeszkedik a digitális transzformációval kapcsolatos nemzeti és európai irányvonalakhoz. A prezentáció a résztvevők visszajelzései, a felhasznált módszertan és az elért hatások tükrében ajánl adaptálható tanulási programokat más leszakadó térségek számára.

Absztrakt angol:

Back on Track – Family Resilience in Practice: A Training Programme for Disadvantaged Communities

The presentation showcases the outcomes of a community development intervention implemented by the MINDFLUENCER Public Benefit Association within the framework of the Erasmus+ project 2023-2-HU01-KA122-ADU-000177825. The programme aimed to strengthen the resilience of disadvantaged families across three key areas: financial literacy, self-sufficiency, and crisis resistance. The three core modules – “Secure Foundations”, “From Garden to Table”, and “Back on Track” – provided accessible and adaptable knowledge and skills, especially for target groups such as individuals with low educational attainment, NEET youth, persons with disabilities, and senior citizens.

Based on the practical training and mentoring of 20 families, it was observed that financial security, community-based learning, and the pursuit of self-sufficiency significantly enhanced participants’ agency and confidence in the future. The trainings emphasized low-waste lifestyles, locally sourced production, and visual-interactive learning methods tailored to the needs of the participants.

During the presentation, the project’s concrete results will be presented, including training materials, publications, and thematic handbooks. Additionally, both participant and facilitator experiences will be shared. The presented model is based on field experience gathered in the most poverty-stricken areas of the South Transdanubian region and is well-aligned with both national and European digital

transformation goals. The session offers adaptable learning programmes for other disadvantaged regions, informed by feedback, applied methods, and measurable impact.

Simon Krisztián

Előadás cím: Promoting international collaboration through virtual mobility: lessons of the first EDUC Good Practices Staff Week

Absztrakt magyar:

Az előadás célja, hogy bemutassa az EDUC Európai Egyetemi Szövetség (EESZ) keretén belül megvalósult első Good Practices Staff (GPSW) esemény legfőbb tanulságait. Az EDUC EESZ célja, hogy a nyolc partnerintézmény közötti nemzetközi kooperációt és kollaborációt támogassa virtuális mobilitás segítségével. Hogy megfelelően tudja támogatni az oktatókat a virtuális mobilitás használatában, az EDUC Teaching Academy (TA) kidolgozott egy képzéskatalógust különböző online és jelenléti képzésekkel, a felmerülő igényekre reagálva. A GPSW-k többnapos jelenléti képzésekként kontextust biztosítanak olyan tematikus workshopokhoz, amiknek célja, hogy kontextualizálják a virtuális mobilitáshoz kapcsolódó releváns elméleti, módszertani és gyakorlati háttérrel. Összesen 27 oktatói résztvevővel a nyolc partnerintézménytől az első GPSW:

- egy Eisenhower mátrix segítségével felmérte a résztvevő oktatók igényeit;
- a DigCompEdu keretrendszer alapján bemutatta az oktatóknak a digitális tanításhoz szükséges kulcsfontosságú készségeket, amikről további tájékoztatást kaptak az oktatók egy önértékelő kérdőív segítségével;
- végigvezette az oktatókat Bloom taxonómiájának virtuális oktatási környezetekre történő alkalmazásán a saját oktatási környezetüket figyelembe véve;
- támogatta a különböző kurzuselemek alkalmazását az oktatási tartalmakhoz, tervezéshez, értékeléshez és együttműködéshez kapcsolódva, valamint;
- vendégelőadók segítségével további virtuális mobilitás lehetőségeket mutatott be.

A visszajelző kérdőív eredményei alapján (N=17; 63%-os kitöltés), az eseményt a résztvevő oktatók igen hasznosnak értékelték, valamint nagyon motiváltak a további hasonló eseményeken való részvételre. Az előadás szintén bemutatja a jövőbeli GPSW események integrációját az EDUC TA keretébe.

Absztrakt angol:

The presentation discusses key lessons learned from implementing the first Good Practices Staff Week (GPSW) within the EDUC European University Alliance (EUA). The main goal of the EDUC EUA is to promote international cooperation and collaboration in the form of virtual mobility within its eight partner universities. In order to aid instructors in utilizing the virtual mobility format, the EDUC Teaching Academy (TA) developed a catalogue of capacity development offers to target emerging needs in online and face-to-face formats. The GPSWs, as multiday face-to-face events, provide meaningful context for organizing thematic training and workshops sessions focusing on the relevant theory, methodology and practical applications of virtual mobility. With 27 participating instructors from all eight partner institutions the first GPSW

- analyzed instructors' needs based on a pre-GPSW Eisenhower Matrix;
- familiarized the instructors with key skills needed for digital teaching using the DigCompEdu framework and involved them in a self-assessment process and discussion;

- guided the participants through adapting Bloom's taxonomy for virtual learning relevant for their own contexts;
- scaffolded the adoption of various course activities related to content, planning, assessment and collaboration and
- involved various guest speakers, further contextualizing the virtual mobility context.

Based on the results of the feedback questionnaire (N=17; 63% completion), the event was highly beneficial for the instructors who are very motivated to participate in similar future events. The presentation also addresses the integration of future GPSW offers in the EDUC TA.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

virtuális mobilitás, Európai Egyetemi Szövetségek, digitális tanítási készségek

virtual mobility, European University Alliances, digital teaching skills

i., szekció

Laki Ildikó, Schottner Krisztina

Előadás cím: Közösségi gondolkodás a felnőtt társadalom küszöbén

Absztrakt magyar:

A közösségi gondolkodás olyan szemlélet, amely az egyéni érdekek mellett a közösség javát is figyelembe veszi. A felnőtté válás küszöbén álló fiatalok számára ez a gondolkodásmód különösen fontos, hiszen ekkor alakul ki az a társadalmi felelősségérzet, amely az aktív és tudatos állampolgári lét alapja. Előadásunkban olyan közösségi formációkat kívánunk bemutatni, mely az aktív állampolgárság és a felnőtté válás háromszögében megjelenik. A közösségi tapasztalatok ugyanakkor nemcsak az egyéni életminőséget javítják, hanem a társadalom demokratikus működését is erősítik. E kérdésben kiemelt szerepe van a társadalmi felelősségnek, amely azt jelenti, hogy az egyének nemcsak saját érdekeiket, hanem a közösség, a társadalom és a környezet jólétét is figyelembe veszik döntéseik során. A felnőttek ebben kiemelt szerepet játszanak, hiszen ők formálják a társadalmi normákat, értékeket, és példát mutatnak a fiatalabb generációknak. Az előadásunk egysége tehát az egyén-közösség és társadalmi gondolkodás elemeit ötvözi, magyarázatot adva arra, hogy milyen különös szerepe van a minden napjainkban.

Absztrakt angol:

Social thinking is an approach that takes into account the good of the community as well as individual interests. This mindset is particularly important for young people on the threshold of adulthood, when they are developing a sense of social responsibility, which is the basis for active and conscious citizenship. This presentation will focus on community formations that are part of the triangle of active citizenship and adulthood. However, community experiences not only improve the quality of individual lives, but also strengthen the democratic functioning of society. Social responsibility, which means that individuals take into account not only their own interests but also the well-being of the community, society and the environment when making decisions, is a key element in this issue. Adults play a key role in this, shaping social norms and values and setting an example for younger generations. Our lecture thus combines elements of individual-community and social thinking, explaining the special role of each in today's world.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszó: közösség, integráció, felelősség teljesség

Keywords: community, integration, responsibility

Bene Adrián

Előadás cím: Az érzékenyítő kampányok tervezésének tanítása: eszköz az aktív állampolgárság és a kritikai gondolkodás fejlesztésére a felsőoktatásban és a felnőttkori tanulásban

Absztrakt magyar:

A demokrácia működésének és fennmaradásának elengedhetetlen feltétele a részvételiség, az állampolgári tudatosság és a civil önszerveződés. Mindez számos járulékos haszonnal, kompetenciák, képességek, készségek, kapcsolati háló (végső soron pedig a társadalmi szolidaritás, a társadalmi bizalom, kohézió és jóllét) fejlődésével jár, azonban egyúttal igényel is bizonyos transzverzális képességeket (mint a kritikai gondolkodás és az ezzel összefüggő állampolgári tudatosság) és „soft skill”-eket (kommunikáció, együttműködés, szervezés). Ennek tanítására, fejlesztésére a hagyományos tantárgyi és diszciplináris korlátokon átívelő projekt módszer a leginkább alkalmas. Az előadás egy ilyen jellegű egyetemi kurzus („Érzékenyítő kampányok tervezése”) felépítését és tapasztalatait mutatja be.

Absztrakt angol:

Participation, civic awareness, and civil self-organization are essential conditions for the functioning and survival of democracy. All of this comes with a bunch of extra benefits, like developing skills, abilities, and networks (and ultimately social solidarity, trust, cohesion, and well-being), but it also requires certain transversal skills (like critical thinking and the civic awareness that goes with it) and soft skills (communication, cooperation, organization). A project-based approach that transcends traditional subject and disciplinary boundaries is best suited to teaching and developing these skills. The presentation will outline the structure and experiences of a university course of this kind ("Designing Raising Awareness / Sensitization Campaigns").

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

érzékenyítő kampány, aktív állampolgárság, kritikai gondolkodás

sensitization campaign, active citizenship, critical thinking

Előadás cím: A Tanítsunk Magyarorszáért program mint a közösségi tanulás egy lehetséges formája

Absztrakt magyar:

A Tanítsunk Magyarorszáért program megálmodója és megalapítója a program elindításával 2018 decemberében azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra minden magyar általános iskolás gyermek tanuljon tovább, illetve szerezzen szakmát, és így induljon neki az életnek. Ennek eléréséhez elsősorban az egyetemi hallgatóság segítségét kérte, őket és rajtuk keresztül az egyetemeket szólította meg; kapcsolódjanak be mentorként a programba, legyenek támogatói és a tanulásban, életvezetésben mintái az általános iskolák gyermekeknek. Az elképzeléshez gyorsan csatlakoztak az egyetemek, és a számok arról tanúskodnak, hogy az egyetemisták is lelkesen bekapcsolódtak a mentori tevékenységbe, így sok általános iskolát is megszólíthattak a szervezők.

A kezdeményezés az eredetileg kitűzött célon túl, miszerint hátrányos helyzetű települések iskoláit felzárkóztatja, jól szolgálja a hallgatók és a programba bekapcsolódó oktatók közösségi tanulását. A mentori felkészítésbe az egyetem minden hallgatója bekapcsolódhat, kartól, választott szaktól, életkortól, szakmai és emberi tapasztalattól függetlenül. Ennek eredményeként már a féléves mentori felkészítés során együttműködik többek közt a mérnök, jogász, pszichológus hallgató, és a tapasztalatok megosztása, egymás támogatása a mentorálás során is folytatódik. A közösen eltöltött tanulási idő, a mentorálás során megszerzett tapasztalatok több szempontból is hatékonyan szolgálják a programban résztvevőket és ezen keresztül egyetemünk közösségét: hallgatóink többek közt megerősödhetnek a társadalmi felelősségvállalás terén, javulhat önismeretük, a karokon átívelő élő, emberi kapcsolatok a programon túl is előnyökkel járhatnak. Az elmúlt években számos tanulmány foglalkozott már a Tanítsunk Magyarorszáért programmal, annak működésével és eredményeivel, a program mint a közösségi tanulás lehetősége azonban ritkábban szerepel az elemzésekben.

Előadásunkban arra vállalkozunk, hogy bemutassuk a program működését a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, fókuszba állítva a közösségi tanulást.

Absztrakt angol:

The Let's Teach for Hungary programme as a possible form of community learning

The founder and creator of the Let's Teach for Hungary programme launched the programme in December 2018 with the goal that by 2030 all Hungarian primary school children should continue their education or acquire a profession, and thus start their lives. To achieve this, he called for the help of university students and, through them, universities to become involved in the programme as mentors, to be supporters and role models for primary school children in learning and life management. The idea was quickly taken up by the universities and the numbers show that the students were also enthusiastic to get involved in the mentoring activities, so that many primary schools were also reached.

Beyond its original aim of bringing schools in disadvantaged communities up to speed, the initiative also serves well the community learning of the students and teachers involved in the programme. The mentoring scheme is open to all students at the university, regardless of their academic background, subject, age, professional or personal experience. As a result, students from engineering, law and psychology, among others, already work together during the six-month mentoring period, and the sharing of experiences and support for each other continues throughout

the mentoring period. The learning time spent together, the experience gained during the mentoring, will effectively serve the participants of the programme and through them the community of our university in many ways: our students can, among other things, be strengthened in the field of social responsibility, their self-awareness can be improved, and the living, human relationships across faculties can also benefit beyond the programme. In the past years, several studies have dealt with the Teach for Hungary programme, its functioning and results, but the programme as an opportunity for community learning is less frequently analysed.

In this current presentation we are aiming to demonstrate how the programme works focusing on community learning at Pázmány Péter Catholic University.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

egyetem, közösségi tanulás, társadalmi felelősségvállalás

university, community learning, social responsibility

Sulyok Tamás

Előadás cím: A közösségek szerepe a tanulásban – közösségi platformok és közösségsszervező, - fejlesztő megoldások

Absztrakt magyar:

A hálózati világunkban a digitális felületeken keresztül kerülnek előtérbe a közösségek. A magánéletünk része, de a munkavégzés, a tanulás sikeressége is sok esetben a közös cselekvésen, együttműködésen, a közösségek aktív szerepvállalásán múlik. A formális tanulás során a tanuló közösségek részben a tanulócsoporthoz adottságai, részben pedig a természetes csoportszervezési és csoportdinamikai folyamatok mentén alakul. A hálózati, főleg közösségi platformok ma már elengedhetetlen elemei a tanulási folyamatoknak, a kapcsolattartástól a tartalommegosztásig számos formában találkozunk a különféle közösségi platformokkal. A formális keretek körében működő tanulócsoporthoz az intézményi felületektől függetlenül is kialakítják a szükséges megoldásaikat, hogy a megfelelő kommunikációt és támogatást biztosítsák a tanulási folyamataikhoz. A nem formális tanulás során sok esetben a közösségi felületek és az azokban kialakított kapcsolatok segítik a tanulási, problémamegoldási folyamatokat. Ezeket sok esetben maguk a képzők alakítják, de sok esetben a résztvevők által létrehozott felületekbe kapcsolódnak bele.

A tanulóközösséget szervező és fejlesztő megoldások esetében számos felület és azon belüli módszer áll a rendelkezésre. Az előadás ezeket igyekszik számba venni, valamint rendszerezni, megvizsgálni az egyes megoldások kapcsán felmerülő lehetőségeket és kihívásokat.

Absztrakt angol:

In our networked world, communities come to the fore through digital platforms. It is part of our private lives, but the success of our work and learning often depends on collective action, collaboration and active engagement with communities. In formal learning, learning communities evolve partly along the lines of the characteristics of the learning groups and partly along the natural processes of group organisation and group dynamics. Networking, especially social platforms, are now an essential element of learning processes, and we encounter different forms of social platforms ranging from contact to content sharing. Learning groups operating within formal frameworks are also developing the necessary solutions, independently of institutional platforms, to provide the right communication and support for their learning processes. In non-formal learning, in many cases, community platforms and the relationships they develop help learning and problem-solving processes. In many cases, these are shaped by the trainers themselves, but in many cases they are embedded in the interfaces created by the participants.

There is a wide range of interfaces and methods available for organising and developing learning communities. This presentation will seek to take stock of these and to systematise and explore the opportunities and challenges associated with each of them.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

közösségi tanulás, közösségi platformok (social media), tanulási célú kommunikáció, tanulást támogató hálózati módszerek

social learning, social media, communication for learning, learning support network methods

Biró Éva, Botos Andrea

Előadás cím: Facilitátori szerepek és tanulási dinamikák heterogén hallgatói csoportokban –egy nagylétszámú interdiszciplináris szimulációs gyakorlat tapasztalatai

Absztrakt magyar:

Facilitátori szerepek és tanulási dinamikák heterogén hallgatói csoportokban –egy nagylétszámú interdiszciplináris szimulációs gyakorlat tapasztalatai

A Közös Közzszolgálati Gyakorlat (KKGY) egy nagylétszámú, interdiszciplináris szimulációs program a Nemzeti Közzszolgálati Egyetemen, amely valóság-hű válsághelyzeti forgatókönyveken keresztül biztosít közös tanulási lehetőséget közigazgatási, rendészeti, hadtudományi és víztudományi közzszolgálati pályák hallgatói számára. A program kiemelkedő sajátossága, hogy a tanulási élményt nemcsak a szimulált szakmai helyzetek, hanem az ezek során kibontakozó csoportdinamikai folyamatok is alakítják. Az előadásunk a 2025 tavaszán megvalósuló kétnapos szimulációs gyakorlat oktatásfejlesztési tapasztalatait mutatja be a résztvevő hallgatók és oktatók visszajelzései alapján, különös tekintettel a facilitátorok szerepének vizsgálatára, illetve a hallgatói kompetitívitás és a kooperáció lehetőségeire és nehézségeire ebben az összetett tanulási térben.

Kulcsszavak:

facilitáció; interdiszciplináris tanulás; szimulációs gyakorlat; hallgatói csoportdinamika; reflektív tanulás; felsőoktatás; nagylétszámú képzés; közzszolgálati képzés

Absztrakt angol:

Facilitator roles and learning dynamics in heterogeneous groups of students – Experiences from a large-scale interdisciplinary simulation exercise

The Joint Civil Service Exercise (JCE) is a large-scale interdisciplinary simulation program at the National University of Public Service that provides a joint learning opportunity for students in public administration, law enforcement, military science and water science civil service careers through realistic crisis scenarios. The programme's outstanding feature is that the learning experience is shaped not only by the simulated professional situations, but also by the group dynamics processes that unfold during these situations. Our presentation will present the educational development experiences of the two-day simulation exercise in Spring 2025, based on the feedback of participating students and faculty, with a special focus on the role of facilitators and the opportunities and difficulties of student competitiveness and collaboration in this complex learning space.

Keywords:

facilitation; interdisciplinary learning; simulation practice; student group dynamics; reflective learning; higher education; large-scale training; public service training

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

facilitáció; interdiszciplináris tanulás; szimulációs gyakorlat; hallgatói csoportdinamika; reflektív tanulás; felsőoktatás; nagylétszámú képzés; közzszolgálati képzés

Gerő Péter

**Előadás cím: Hozzáértés fejlesztése közösségi tanulással – avagy lehet-e kórusban komponálni? /
Developing expertise through community learning – or is it possible to compose in choir?**

Absztrakt magyar:

A mai oktatási környezet egyre inkább a közösségi tanulás felé fordul, ahol a tanulók és tanulás-segítők együttműködve alakítják ki az elsajátítás folyamatát. Vajon hogyan lehet képes egy tanulói közösség megalkotni azt a tanulási tartalmat, amelyet ők maguk éppen elsajátítani készülnek? Vajon milyen korlátai és milyen lehetőségei vannak a közösségi tanulásnak?

A témakörnek különös aktualitást ad, hogy Magyarországon a lexikális tudás újra hangsúlyt kap, miközben a kompetencia-alapú tanulási megközelítések háttérbe szorulnak. Az előadás megmutatja, hogy a kompetencia-mérés mely nehézségei táplálják ezt a tendenciát, és bemutat egy új, mérhető hozzáértés-definíciót, amellyel tanulás eredményessége az eddigieknél kézzelfoghatóbb és pragmatikusabb módon kiértékelhető, minősíthető.

Az előadás négy paradigmát mutat be, amelyek az élethelyzethez igazított tanulás alapját képezik; továbbá ismerteti az önálló (egyéni vagy közösségi) tanulásra készülő tananyagok két alapszabályát. A fenti hozzáértés-definícióra, a négy paradigmára és két szabályra hatékony tananyag- és tanmenet-fejlesztési módszertan épülhet, amely a közösségi (vagy akár egyéni önálló) tanulás kevésbé tervezhető aktuális fordulatai mellett is garantálja a megkívánt hozzáértés mérhető kialakulását. E módszertan jelenlegi aktualizálási fázisáról is szó esik.

Az előadás azoknak szól, akik elkötelezettek az innovatív tanulási módszerek fejlesztésében és terjesztésében. E közösség bővítése elengedhetetlen a jövő oktatásának sikeréhez.

Kulcsszavak: tanulási tartalom létrehozása közösségi tanulással, hozzáértés-alapú megközelítés, élethelyzethez igazított tanulás, mérhető hozzáértés-definíció

Absztrakt angol:

Today's educational environment is increasingly moving towards collaborative learning, where learners and learning facilitators work together to develop a process of mastery. How can a community of learners be able to create the learning content that they themselves are about to master? What are the constraints and opportunities for community learning?

The renewed emphasis in Hungary on lexical knowledge, while competence-based learning approaches are being pushed into the background, makes this topic particularly topical. The presentation will show which difficulties in measuring competence are fuelling this trend, and will present a new, measurable definition of expertise, which can be used to evaluate and qualify learning outcomes in a more tangible and pragmatic way than has been possible so far.

It presents four paradigms that form the basis for Life Tailored Learning and two basic rules for teaching materials for independent (individual or community) learning. Based on the above definition of expertise, an effective curriculum and syllabus development methodology can be built, which guarantees the measurable development of the required expertise even in the less predictable current turns of collaborative (or even individual autonomous) learning. The current updating phase of this methodology is also discussed.

This presentation is addressed to those who are committed to the development and dissemination of innovative learning methods. Expanding this community is essential for the success of future education.

3-3 keywords related to the presentation:

hozzaértés-alapú megközelítés, élethelyzethez igazított tanulás, mérhető hozzáértés-definíció
competency-based approach, Life Tailored Learning, measurable competency definition

Juhász Erika

Előadás cím: Közösségi tanulási formák a kultúra eszközeivel

Absztrakt magyar:

A Kárpát-medence kulturális rendszere a történelem folyamán minidig is nonformális tanulási terepként funkcionált. Durkó (2004), Maróti (2008) és társaik folyamatosan felhívták a figyelmet a kulturális tevékenységekhez kapcsolódó nonformális és informális tanulási lehetőségekre, és ezek kutatására. Előadásomban a magyarországi kulturális statisztika adatai alapján mutatom be a kultúra különböző alrendszereiben a közösségi-kulturális tanulás lehetőségeit, nonformális tanulási példáit. Kárpát-medencére kiterjedő jó gyakorlatokon keresztül pedig olyan adaptálható modelleket is bemutatok, amelyek szerte a világon a közösségi tanulás nonformális tanulási lehetőségeiként bevezethetők, és további közösségi tanulási formák meghonosítását erősíthetik.

Absztrakt angol:

The cultural system of the Carpathian Basin has always functioned as a non-formal learning terrain throughout history. Durkó (2004), Maróti (2008) and their colleagues have continuously drawn attention to the non-formal and informal learning opportunities related to cultural activities and to their research. In my presentation, I will present the possibilities of community-cultural learning in the different subsystems of culture, examples of non-formal learning, based on data from Hungarian cultural statistics. Through good practices spanning the Carpathian Basin, I will also present adaptable models that can be introduced as non-formal learning opportunities for community learning around the world and can strengthen the establishment of further forms of community learning.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Közösségi tanulás, kulturális tanulás, nonformális tanulás

Community learning, cultural learning, nonformal learning

J. szekció

Virágh Viktória

Előadás cím: Tanulási programok az idősgondozásban – Hogyan mérhető az idősök tanulási élménye?

Absztrakt

Az előadás az idősgondozásban megvalósuló tanulási programok egyik kevésbé vizsgált, mégis kulcsfontosságú aspektusára, az idősök szubjektív tanulási élményének mérésére fókuszál. Milyen eszközökkel ragadható meg az élményszerű tanulás hatása azoknál a nagyon idős, magas gondozási szükségletű személyeknél, akik számára a tanulás nem teljesítmény-, hanem pszichoszociális élményként jelenik meg? A bemutatott fejlesztés egy olyan mérőeszköz létrehozásának folyamatát tárja fel, amely alkalmas az idősök tanulással kapcsolatos érzelmi, kognitív és társas tapasztalatainak feltérképezésére. A skála kidolgozása idősök otthonában és nappali ellátásban zajló akciókutatás keretében valósult meg, terápiás munkatársakkal folytatott csoportos interjúk reflexióinak tematikus elemzése alapján.

A tanulás az időskorban nemcsak a kognitív aktivizálás eszköze, hanem hozzájárul az identitás megőrzéséhez, az érzelmi biztonság érzéséhez és a közösségi beágyazottsághoz. A tanulás védőfaktorként működhet a mentális hanyatlással szemben (Stern, 2002; Valenzuela & Sachdev, 2006; Liu et al., 2024), míg a közösségi tanulásban való tartós részvétel elősegítheti a pszichés jóllét és a társas kapcsolatok fenntartását (Narushima et al., 2018).

Az előadás bemutatja, hogyan válhat az idősök tanulási élménye mérhetővé, és miként támogathatja ez az érzelmi és társas szempontokat előtérbe helyező tanulási programok fejlesztését az idősgondozásban.

Absztrakt angol:

This presentation focuses on a lesser-explored yet crucial aspect of learning programs implemented in elder care: measuring the subjective learning experience of older adults. How can the impact of experiential learning be captured among very old individuals with high levels of care needs, for whom learning is not about performance, but rather a psychosocial experience? The presented development introduces a measurement tool designed to map the emotional, cognitive, and social aspects of older adults' learning experiences. The scale was developed through an action research process conducted in residential and day care settings for older adults, based on the thematic analysis of group interview reflections provided by therapeutic staff.

In later life, learning is not merely a tool for cognitive activation, but also contributes to preserving personal identity, fostering emotional security, and reinforcing social belonging. Lifelong learning can serve as a protective factor against cognitive decline (Stern, 2002; Valenzuela & Sachdev, 2006; Liu et al., 2024), while sustained participation in community-based learning programs may support psychological well-being and social connectedness (Narushima et al., 2018).

This presentation demonstrates how older adults' learning experiences can be made measurable and how this process can inform the development of learning programs that prioritize emotional and social dimensions in elder care.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: tanulási élmény, idősgondozás, mérőeszköz, akciókutatás

Keywords: learning experience, elder care, measurement tool, action research

Dinnyés Katalin Julianna

Előadás cím: Az egészség mint érték és a testtömegindex kapcsolata a felsőoktatásban tanulók körében

Absztrakt magyar:

Bevezetés: A fiatalkori elhízás az egyik legsúlyosabb népegészségügyi kihívás, amely jelentős fizikai, mentális és társadalmi következményekkel jár. A felsőoktatás időszaka különösen meghatározó az egészséges életmód kialakításában, mivel ebben az életszakaszban szilárdulnak meg a felnőttkori szokások. Az egészség nem csupán biológiai állapot, hanem érték is, amely befolyásolja az egyén viszonyulását az életmódjához és a prevenció viselkedésekhez.

Célkitűzés: Kutatásunk célja, hogy feltárja a kapcsolatot az egészség, mint érték, valamint a testtömegindex (BMI), a fizikai aktivitás és az egészségmagatartás között a felsőoktatásban tanuló hallgatók körében.

Módszer: Az adatgyűjtési módszerünk a kikérdezés, kérdőívünk 67 – több főbb csoportba sorolható – kérdést tartalmazott. Az adatgyűjtéséhez validált attitűd kérdőívet, az EQ-5D-5L életminőség-mérő eszközt, a WHO Jól-lét kérdőívet, az SWLS-H Élettel való Elégedettség Skálát és az IRVS Értékek Fontossága és Megvalósítása értékskálát alkalmaztuk. Az adatok feldolgozása SPSS 26.0 statisztikai programmal készült. Az értékeket $p < 0,05$ mellett tekintettük szignifikánsnak.

Eredmények: A válaszadók 61,8%-a normál BMI-értékkel rendelkezett, míg 16,6%-uk túlsúlyos volt. Az egészség, mint érték, gyenge, de szignifikáns pozitív összefüggést mutatott a kedvező egészségmagatartási jellemzőkkel: az egészséges táplálkozásra való törekvéssel ($r_s = .141$ $p = 0,003$ (1-tailed)), a fizikai aktivitással ($r_s = .155$ $p = 0,001$ (1-tailed)), valamint az alacsonyabb szintű dohányzási ($r_s = .104$ $p = 0,021$ (1-tailed)) szokásokkal. Az egészségi állapot szubjektív értékelésében a válaszadók átlagosan 77,32 pontot adtak (0-100-as skálán), amely összefüggést mutatott az egészségérték megvalósításával ($r_s = .310$ $p < 0,000$ (1-tailed)).

Következtetés: Az egészségérték tudatos jelenléte pozitív hatással van a hallgatók egészségmagatartására, és kulcsszerepet játszhat a súlyos elhízás megelőzésében. Eredményeink azt mutatják, hogy a testtömegindex nem csupán életmódbeli, hanem értékrendi kérdés is.

Támogatás: Az Innovációs és Technológiai Minisztérium 2024/2025. tanév Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program szakmai támogatásával készült.

Absztrakt angol:

Health as a value and the body mass index – pilot study among students in higher education

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

elhízásprevenció, egészségfejlesztés, felsőoktatásban tanulók, érték

obesity prevention, health promotion, higher education students, value

Vizdák Károly

Előadás cím: A coach szemlélet helye a felsőoktatásban, különös tekintettel a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére

Absztrakt magyar:

Az elmúlt években a hazánkban egykor szinte ismeretlen fogalmaknak számító coaching és a coach szemlélet egyre inkább elterjedté váltak. A coaching eredetileg a sport világából származik, de mára életünk különböző területeinek szerves részévé vált. Ez a széles körű ismertettség számos érdekes kérdést vet fel: Hogyan alakult a coaching története? Hogyan vált mindennapjaink nélkülözhetetlen alkotóelemévé? Hogyan lehetne hatékony eszköz a felsőoktatásban, és milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy ideális coachnak? Miért hasznos a coaching az egyetemeken, és hogyan mérhetők pozitív hatásai? Milyen a coaching szemlélet jelenlegi és jövőbeli helyzete a felsőoktatásban?

Doktori értekezésem elsődleges célja, hogy feltárjam a coach szemléletben rejlő lehetőségeket a felsőoktatásban. Párhuzamot vonva az üzleti szektorban betöltött szerepével úgy vélem, hogy a coaching a felsőoktatásban képes lehet a 21. század oktatási kihívásainak kezelésére. PhD kutatásom hipotézise szerint a coach szemlélet jelenléte az oktatók körében elősegítheti a hallgatók vállalkozói kompetenciáinak fejlődését. Előadásomban kutatásom eddigi eredményeit mutatom be.

Absztrakt angol:

In recent years, coaching and the coaching approach, which were once virtually unknown in our country, have become increasingly widespread. Coaching originated in the world of sports, but has by now become an integral part of various areas of our lives. This widespread recognition raises a number of interesting questions: How has coaching evolved? How has it become an indispensable part of our everyday lives? How can it be an effective tool in higher education, and what qualities should an ideal coach have? Why is coaching useful at universities, and how can its positive effects be measured? What is the current and future status of the coaching approach in higher education?

The primary goal of my doctoral dissertation is to explore the potential of the coaching approach in higher education. Drawing parallels with its role in the business sector, I believe that coaching in higher education can address the educational challenges of the 21st century. The hypothesis of my PhD research is that the presence of a coaching approach among teachers can promote the development of students' entrepreneurial competencies. In my presentation, I will present the results of my research to date.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

coaching, felsőoktatás, vállalkozásfejlesztés

coaching, higher education, enterprise development

Pető Lilla

Előadás cím: Kapcsolatok és tőkeformák szerepe a hátrányos helyzetű települések kulturális és társadalmi integrációjában

Absztrakt magyar:

A tanulmány témaválasztását a magyarországi hátrányos helyzetű települések kulturális, gazdasági és társadalmi integrációjának problémái indokolták, amelyeket a közművelődési intézményrendszer fejlesztésével lehet mérsékelni (Juhász, 2018; Virág, 2009). Az elméleti keretet a tőkeelméletek biztosították, különös tekintettel Bourdieu (1998), Coleman (1998, 2001) és Putnam (1993, 2000) munkásságára, akik a gazdasági, emberi, társadalmi, kulturális és szimbolikus tőke egymással való szoros kapcsolatát és szerepét vizsgálták, amelyek alátámasztják a közművelődés és a társadalmi tőke szoros összefüggéseit.

A kutatás célja, hogy feltárja a Magyarországon található 662 hátrányos helyzetű település kulturális lehetőségeinek mértékét, különös tekintettel a különböző tőketípusok elérhetőségére és kihasználtságára. A kutatási kérdések újszerűségét az adja, hogy konkrét statisztikai adatokkal összevetve vizsgálja a települések helyzetét az országos átlaghoz képest, feltárva a kulturális és társadalmi infrastruktúra hiányosságait (105/2015. IV. 23. Kormányrendelet).

A vizsgálat az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) 2023-as közművelődési statisztikai mutatóit alkalmazza összehasonlító elemzésként, ezáltal objektív és releváns adatokkal támasztja alá eredményeit. Az eredmények megalapozottak, kiemelve a hátrányos települések jelentős elmaradását, például a közművelődési intézmények és civil szervezetek alacsony számában, valamint az ismeretterjesztő alkalmak és kulturális rendezvények korlátozott elérhetőségében. A tanulmány rámutat a társadalmi és kulturális tőke kritikus szerepére a települések fejlődésében, és hangsúlyozza, hogy a közművelődési infrastruktúra fejlesztése kulcsfontosságú lehet a helyi közösségek társadalmi-gazdasági integrációjában (Juhász, 2018).

A kutatás jelentősége elméleti szempontból abban rejlik, hogy világosan demonstrálja a tőkeelméletek gyakorlati alkalmazhatóságát a közművelődés területén, míg gyakorlati jelentősége abban áll, hogy konkrét fejlesztési irányokat javasol a hátrányos helyzetű települések kulturális és társadalmi integrációjának elősegítésére (Pusztai, 2009).

Hivatkozott irodalom

Bourdieu, P. (1998). Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In Lengyel, G., & Szántó, Z. (Eds.), *Tőkefajták: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája* (p. 165). Aula Kiadó.

Coleman, J. S. (1998). Társadalmi tőke az emberi tőke termelésében. In Lengyel, G., & Szántó, Z. (Eds.), *Tőkefajták: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája*. Aula Kiadó.

Eskulics, Gy., Gelencsér, Zs., Horváth, Sz., Siklósi, R., & Szuromi, O. (2014). Egy hátrányos helyzetű település egyedi lehetőségei és törekvései a helyi gazdaságfejlesztés tekintetében. *Jelenkori Társadalmi és Gazdasági Folyamatok*, 9(1-2), 29–37.

Juhász, E. (2018). Kultúra és tőke: befektetés a közösségi művelődésbe. *SZÍN*, 23(3), 47-50.

Kovácsné Biczó, K. (2019). A társadalmi tőke megjelenése egy kistelepülés közösségi művelődésében. *Kulturális Szemle*, 118-131.

Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. Simon and Schuster, New York.

Pusztai, G. (2009). A társadalmi tőke és az iskola. Kapcsolati erőforrások hatása az iskolai pályafutásra. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.

Virág, T. (2009). Szegények a kistelepülések fogságában – a szociálpolitika mindennapi gyakorlata egy hátrányos helyzetű térség településein. *Esély*, 2009(4), 38-55.

Absztrakt angol:

The choice of topic for this study was justified by issues related to the cultural, economic, and social integration of disadvantaged settlements in Hungary, problems which can be alleviated by developing the public cultural institutional system (Juhász, 2018; Virág, 2009). The theoretical framework was provided by capital theories, particularly the works of Bourdieu (1998), Coleman (1998, 2001), and Putnam (1993, 2000), who examined the interrelated nature and role of economic, human, social, cultural, and symbolic capital, thus underscoring the strong connection between public culture and social capital.

The aim of this research is to explore the extent of cultural opportunities in Hungary's 662 disadvantaged settlements, with particular focus on the availability and utilization of various types of capital. The novelty of the research questions arises from the comparison of concrete statistical data against national averages, highlighting deficiencies in cultural and social infrastructure (Government Decree 105/2015. IV. 23.).

The study utilizes the 2023 statistical indicators of public cultural activities provided by the National Statistical Data Collection Program (OSAP) as a comparative analysis, thereby supporting its findings with objective and relevant data. The results are well-founded, clearly highlighting the significant deficiencies in disadvantaged settlements, such as the low number of public cultural institutions and civil organizations, as well as limited access to educational events and cultural activities. The study emphasizes the critical role of social and cultural capital in the development of these settlements and stresses that enhancing public cultural infrastructure could be crucial for the socio-economic integration of local communities (Juhász, 2018).

The theoretical significance of the research lies in clearly demonstrating the practical applicability of capital theories within the field of public cultural activities, while its practical significance is rooted in suggesting specific development directions for facilitating the cultural and social integration of disadvantaged settlements (Pusztai, 2009).

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

kulcsszavak: hátrányos helyzetű települések, közművelődés, tőkeelméletek

Keywords: disadvantaged settlements, public cultural activities, theories of capital

Bádi Anikó

Előadás cím: Szülői attitűdök és személyiségdimenziók hatása az iskolai étkeztetés megítélésére állami és zsidó vallási iskolákban

Absztrakt magyar:

Bevezetés: A gyermekek megfelelő fejlődéséhez elengedhetetlen az egészséges táplálkozás, hiszen ezzel javítható a teljesítő képességük, koncentrációjuk és megelőzhető a túlsúly és az elhízás kialakulása. A vizsgálat célja, hogy felmérje a szülők egészséggel kapcsolatos attitűdjét, egészségmagatartását a személyiségdimenzió és két iskolatípus függvényében (zsidó és állami fenntartású).

Módszerek: Az online vizsgálat 2024. július 6-tól szeptember 30-ig, a Bét Menachem Héber-Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és a Hild József Általános Iskola tanulóinak a szülei körében történt. A kérdőív saját megfogalmazású kérdéseket és validált mérőeszközt tartalmazott (Egészséggel Kapcsolatos Attitűd Kérdőív, (Nagy & Kovács, 2017), Big Five Kérdőív (Málovics, 2020)). Kutatásetikai engedély száma: BM/14826-3/2024. Az adatfeldolgozáshoz és az adatelemzéshez JAMOVI statisztikai programot alkalmaztam (Khi-négyzet-, Mann-Whitney-, Fisher exact próba, varianciaanalízis, $p < 0,05$).

Eredmények: Összesen 166 szülő töltötte ki a kérdőívet (83 fő állami és 83 fő zsidó vallási). Eredményeim alapján megállapítható, hogy a vallási iskolába járó diákok szülei szignifikánsan magasabb egészséggel kapcsolatos attitűddel rendelkeznek, mint az állami iskolába járó tanulók szülei ($p=0,002$). Az állami intézményben tanulók szülei szignifikánsan magabiztosabbak, jobb fizikai aktivitás és egészségesebb táplálkozás jellemzi őket.

Megbeszélés: A zsidó vallási iskolába járó diákok étkeztetése nagyobb odafigyelést és tudatosságot igényel, viszont anyagi szempontból többletkiadást jelent a szülőknek. Itt a diákok szénhidrátdúsabb és változatosabb ételekhez jutnak, valamint a gyümölcsfogyasztás is jellemzőbb. Az egészséges táplálkozási szokások kialakulását inkább a zsidó vallási iskolába járó tanulók étkeztetése segíti, ezért fontos lenne az állami iskolába járó tanulók és a szülők edukációjára kiemelt figyelmet fordítani – különösen a személyiségdimenziójukhoz igazítva. Ennek a feladatnak az elvégzésére a magasan képzett iskolavédőnő maximálisan alkalmas.

Absztrakt angol:

Introduction: For the proper development of children, a healthy diet is essential, as it can improve their performance, concentration, and prevent overweight and obesity. The aim of the study is to assess parents' health-related attitudes and behaviors in relation to personality dimensions and two types of schools (Jewish and state-maintained)

Methods: The online survey was conducted from July 6 to September 30, 2024, among the parents of students at the Bét Menachem Hebrew-Hungarian Bilingual Elementary School and the Hild József Elementary School. The questionnaire included self-formulated questions and a validated measurement tool (Health Attitude Questionnaire, (Nagy & Kovács, 2017), Big Five Questionnaire (Málovics, 2020)). Research Ethics Approval Number: BM/14826-3/2024. I used the JAMOVI statistical program for data processing and analysis. (Chi-square test, Mann-Whitney test, Fisher's exact test, Analysis of variance (ANOVA), $p < 0,05$).

Results: A total of 166 parents completed the questionnaire (83 from public schools and 83 from Jewish religious schools). Based on my findings, it can be concluded that parents of students

attending religious schools have significantly higher health-related attitudes compared to parents of students attending public schools ($p=0.002$). Parents of students in public institutions are significantly more confident, exhibit better physical activity, and have healthier eating habits.

Discussion: The catering for students attending Jewish religious schools requires greater attention and awareness, but it also means additional expenses for parents. Here, students have access to more carbohydrate-rich and varied foods, and fruit consumption is also more common. The development of healthy eating habits is more supported by the catering in Jewish religious schools, so it would be important to pay special attention to the education of students and parents in public schools—particularly tailored to their personality dimensions. A highly qualified school nurse is fully capable of performing this task.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: egészségtudatosság, táplálkozás, zsidó étkezés, egészséggel kapcsolatos attitűd, személyiségdimenzió

Keywords: health awareness, nutrition, Jewish dietary practices, health-related attitude, personality dimension

Előadás cím: Támogató háttér és iskolai jóllét: A nevelési attitűdök és tanulási környezet szerepe a tanulók jóllétére és iskolai teljesítményére

Absztrakt magyar:

A fiatalok alkalmazkodóképessége az oktatási átmenetek során hosszú távon kedvezően hat nemcsak tanulmányi eredményeikre, hanem mentális egészségükre is. Bár a szülők, kortársak és pedagógusok támogató kapcsolatai kulcsszerepet játszhatnak ezekben az átmenetekben, még mindig kevés ismeretünk van arról, hogyan befolyásolja ezen interperszonális kapcsolatok minősége az iskolai jóllétet, még kevesebbet tudunk arról, miként hat ez az összefüggés a tanulmányi teljesítményre (Noona és mtsai., 2020). Jelen kutatás célja, hogy feltárja a szülői nevelési attitűdök és az iskolai teljesítmény közötti kapcsolatokat, valamint annak feltérképezése, hogy az iskolai eredmények miként befolyásolják a diákok jövőképét és iskolai jóllétét. A kutatás mintáját 284 fő, véletlenszerűen kiválasztott 9–12. évfolyamos tanuló alkotta. A vizsgálat során olyan pszichometriailag megbízható mérőeszközök kerültek alkalmazásra, mint az Élettel Való Elégedettség Skála (SWLS-H, Martos és mtsai., 2014), a WHO Jóllét Kérdőív (WBI-5), az Iskolai Jóllét Kérdőív (Hascher, 2004), a SPOCQ Osztályklíma Kérdőív (Wellborn és mtsai., 1990), valamint a Tóth és Gervai-féle Szülői Bánásmód kérdőív (1999), amelyet a kitöltők külön értékelték az anyára és az apára (vagy nevelőszülőre) vonatkozóan. Korábbi empirikus kutatási eredmények szerint a tanulók az iskolai évek előrehaladtával egyre kevésbé szeretnek iskolába járni és ezzel együtt negatívabb attitűdöt alakítanak ki vele szemben. Bár az életkor előrehaladtával a szülők befolyása nem feltétlenül csökken a barátok javára, azonban a társas kapcsolatok minősége és az ebből adódó problémák meghatározó tényezői az iskolai jóllétnek (D. Nagy, 2020). Kutatási kérdéseimet (egyben hipotéziseimet) a vizsgált mintán az iskolai jóllétre, valamint a szülői nevelési attitűdökre vonatkozóan a szakirodalmi háttér feldolgozása alapján fogalmaztam meg, feltételeztem például, hogy az édesanyák (nevelőanyák) meleg-gondoskodó attitűdje hozzájárul, mind az általános élettel való elégedettség, mind a WHO Jóllét Skáláján elért eredmények pozitív változásához.

Absztrakt angol:

Young people's ability to adapt during educational transitions has a long-term positive impact not only on their academic performance but also on their mental health. While supportive relationships with parents, peers, and teachers can play a key role in navigating these transitions, there is still limited knowledge about how the quality of such interpersonal relationships influences school well-being. Even less is known about how this relationship affects academic performance (Noona et al., 2020).

The aim of the present study is to explore the connections between parental educational attitudes and students' academic performance, as well as to examine how academic outcomes influence students' future orientation and school well-being. The research sample consisted of 284 randomly selected students from grades 9 to 12. Psychometrically reliable measurement tools were used in the study, including the Satisfaction with Life Scale (SWLS-H; Martos et al., 2014), the WHO Well-Being Index (WBI-5), the School Well-Being Questionnaire (Hascher, 2004), the SPOCQ Classroom Climate Questionnaire (Wellborn et al., 1990), and the Parental Behavior Questionnaire developed by Tóth and Gervai (1999). Participants were asked to evaluate their experiences separately with their mother (or stepmother) and father (or stepfather).

Previous empirical research indicates that, as students progress through their school years, they tend to enjoy school less and develop increasingly negative attitudes toward it. Although the influence of

parents does not necessarily decrease in favor of peer relationships as students grow older, the quality of social relationships and the problems arising from them are critical determinants of school well-being (D. Nagy, 2020).

My research questions (which also serve as hypotheses) were formulated based on the literature and concern both school well-being and parental educational attitudes. For example, I hypothesized that a warm and caring maternal (or stepmaternal) attitude contributes positively to both general life satisfaction and scores on the WHO Well-Being Index.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

iskolai jóllét, nevelési attitűd, osztályléghő

school well-being, educational attitude, classroom climate

Gyöngyösi Katalin

Előadás cím: Utak Magyarországon gyermekkori hátrányoktól a hajléktalanságig

Absztrakt magyar:

Oktatásszociológiai-gyógypedagógia témájú előadásom a doktori kutatásomon, illetve az Egyetemi Kutatói Ösztöndíjprogramban megvalósított projektemen alapul, ennek egy aspektusát mutatom be.

Olyan felnőtt hajléktalan emberek helyzetét és hátterét vizsgálom, akik gyermekkorukban a gyógypedagógia célcsoportjába tartoztak: gyógypedagógiai (korábbi intézményi logikában és néven: kiegészítő iskolai) nevelésben-oktatásban vettek részt, vagy gyermekvédelmi szakellátásban (korábbi megnevezéssel: állam gondozásban) nevelkedtek, vagy pedig mindkettőben részük volt. Mi jellemzi szociális helyzetüket, testi-lelki egészségi állapotukat, a felnőttkori hajléktalanságig vezető útjukat?

Támaszkodom a hazai hajléktalanellátás ügyfélköréről negyedszázadig folyó, évente végzett felmérések, az ún. „Február 3.” kutatás 2023. évi adatfelvételére, leíró statisztikai módszerekkel azon válaszadók jellemzőit bemutatva, akik gyógypedagógiai, illetve állami gondozotti háttérrel számoltak be. Ezt a képet szakirodalmi források és a témakörben készített szakértői interjúk alapján egészítem ki.

Jelenleg is folyó kutatómunkám átfogó célja feltárni a gyermekkori hátrányos helyzetből, nehezített körülmények közül a sikertelen társadalmi integrációként értelmezett hajléktalanságig vezető életpályák sajátosságait, ezt az utat alakító tényezőket, és következtetéseket, ajánlásokat megfogalmazni a megelőzésre és beavatkozásra nézve.

Absztrakt angol:

Paths in Hungary from childhood disadvantage to homelessness

My presentation addresses aspects of my doctoral research and a project under the University Research Scholarship Programme, in the fields of educational sociology and special needs education.

I study the situation and background of homeless adults who once belonged to the target groups of special needs education, i.e. who attended special needs education (formerly known as „remedial education” in Hungary), or were raised in foster care, or experienced both in their childhood years. What characterizes their social situation, physical and mental health, and their path to homelessness?

I rely on the 2023 results from the „February 3” survey carried out annually among the clients of the Hungarian homeless services for 25 years, using descriptive statistics to provide an overview of the main features of the respondents self-identifying as having a special needs education and/or foster care background, and completing this overview with input from expert interviews and relevant literature on the topic.

The overall aim of my yet ongoing research is to explore life courses leading from disadvantaged childhoods to homelessness understood as unsuccessful social integration, to map factors that shape them, and to draw lessons and formulate recommendations for prevention and intervention.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

gyógypedagógia, hajléktalanság, állami gondozás/gyermekvédelem

special needs education, homelessness, foster care/child protection

Trixler Bettina

Előadás cím: Autizmus-ismeret az egészségügyben: egy mérőeszköz validálása a tanulás és fejlődés szolgálatában

Absztrakt magyar:

Bevezetés:

Az autizmus spektrumzavar a neurodevelopmentális zavarok egy komplex formája, amely jelentős hatással lehet a szociális kapcsolatokra és a kommunikációs készségekre. Az autista emberek támogatása során elengedhetetlen a sajátos szükségleteikhez igazított, személyre szabott szakmai megközelítés. Mivel a spektrumon élők az egészségügyi ellátórendszer bármely pontján megjelenhetnek, a velük foglalkozó szakemberek felkészültsége döntő szerepet játszik az ellátás minőségében. Nemzetközi kutatások arra utalnak, hogy az autizmussal kapcsolatos ismeretek sok esetben hiányosak, ami hátrányosan befolyásolhatja a korai felismerést, a diagnosztikai folyamatot, és az ellátás hatékonyságát is. Ezáltal az élethosszig tartó tanulás szemlélete és gyakorlata különösen fontos a változó szakmai elvárásokhoz való alkalmazkodás érdekében.

Célkitűzés:

A vizsgálat elsődleges célja a „Knowledge about Childhood Autism among Health Workers” (KCAHW) nevű, Bakare és munkatársai (2008) által kidolgozott kérdőív magyar nyelvű alkalmazásának előkészítése volt. Egy ilyen validált eszköz megbízható alapot biztosíthat az autizmussal kapcsolatos ismeretek szisztematikus méréséhez, és hozzájárulhat olyan képzési és szakpolitikai irányelvek kialakításához, amelyek az egészségügyi dolgozók folyamatos szakmai fejlődését szolgálják.

Módszer:

A kérdőív 19 tételt tartalmaz, amelyek négy témakörbe sorolhatók. Az adatgyűjtés 2024. október 15. és 2025. február 28. között zajlott online formában, egészségügyi szakemberek részvételével (N = 53). A kutatás etikai engedélyét az ETT TUKEB (ügyiratszám: BM/24856-3/2024/EKU) adta meg. Az adatelemzéshez az IBM SPSS Statistics 24.0 szoftvert használtuk.

Várható eredmények:

A validálási folyamat a nemzetközileg bevált módszertani elvek szerint zajlik. Előzetes feltételezéseink szerint az eredmények összhangban lesznek a kérdőív más nyelvi verzióiban tapasztalt mutatókkal, ezzel is alátámasztva annak hazai alkalmazhatóságát.

Megbeszélés:

A KCAHW kérdőív nemcsak egy mérőeszköz, hanem lehetőség is arra, hogy feltárjuk az egészségügyi dolgozók autizmussal kapcsolatos tudását, és ez alapján fejlesztési irányokat határozzunk meg a szakmai képzések területén. Mivel az eszköz nemzetközileg is elterjedt, lehetőséget nyújt a nemzetközi összehasonlításra is, így az oktatási stratégiák és szemléletformáló programok adaptálása is könnyebbé válik.

Következtetés:

A kérdőív magyar változatának tesztelése nem csupán a tudásszintek feltérképezését szolgálja, hanem hozzájárulhat egy érzékenyebb, inkluzívabb egészségügyi ellátási gyakorlat kialakításához is. Az élethosszig tartó tanulás mint szemlélet és gyakorlati megvalósítás kulcsszerepet játszhat abban,

hogy a szakemberek képesek legyenek lépést tartani az autizmushoz kapcsolódó legújabb tudományos és gyakorlati ismeretekkel.

Absztrakt angol:

Introduction:

Autism spectrum disorder is a complex form of neurodevelopmental condition that can significantly affect social interaction and communication skills. Supporting autistic individuals requires a personalized and needs-based professional approach. As individuals on the spectrum may appear at any point within the healthcare system, the preparedness and knowledge of professionals is a crucial factor influencing the quality of care. International research consistently indicates that knowledge and awareness regarding autism are often insufficient, which may adversely impact early recognition, accurate diagnosis, and the overall effectiveness of healthcare provision. Consequently, the concept and practice of lifelong learning are essential for adapting to the evolving expectations within professional healthcare roles.

Objective:

The primary aim of this study was to prepare the Hungarian adaptation of the “Knowledge about Childhood Autism among Health Workers” (KCAHW) questionnaire, developed by Bakare et al. (2008). A validated tool of this kind can serve as a reliable foundation for the systematic assessment of autism-related knowledge and contribute to the development of training programs and policy strategies that support the continuous professional development of healthcare workers.

Method:

The KCAHW questionnaire comprises 19 items, categorized into four thematic areas. Data collection took place online between October 15, 2024, and February 28, 2025, involving healthcare professionals (N = 53). Ethical approval for the study was granted by the ETT TUKEB (Reference No.: BM/24856-3/2024/EKU). Data analysis was conducted using the IBM SPSS Statistics 24.0 software.

Expected Results:

The validation process is being conducted in accordance with internationally recognized methodological standards. Preliminary expectations suggest that the findings will align with outcomes reported in the validation studies of other language versions, thereby supporting the tool’s applicability in the Hungarian context.

Discussion:

The KCAHW questionnaire serves not only as an assessment instrument but also as an opportunity to identify knowledge gaps among healthcare workers regarding autism. Based on these insights, targeted improvements can be made to professional training curricula. Given the questionnaire’s international use, it enables cross-cultural comparisons and supports the adaptation of effective educational strategies and awareness-raising programs.

Conclusion:

Testing the Hungarian version of the questionnaire does not only contribute to mapping current levels of knowledge but also promotes the development of more sensitive and inclusive healthcare practices. Lifelong learning, as both a mindset and a practical approach, plays a pivotal role in

ensuring that professionals remain informed and responsive to the latest scientific and practical advancements in autism care.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Kulcsszavak: autizmus, ismeret, tanulás

Keywords: autism, knowledge, learning

J. szekció

Shairil Bhardwaj

Előadás cím: Competencies of adult learning professionals that need to be improved

Abstract:

As technology and diversity continue to reshape educational contexts, adult learning professionals must adapt their competencies to meet emerging challenges. This presentation explores key areas requiring professional development, including the integration of digital tools for instructional design, course delivery, and online collaboration (Wang & Wang, 2020), as well as the enhancement of group facilitation skills to foster engagement, participation, and inclusive learning environments (Kirschner, Kirschner, & Paas, 2020). Moreover, it addresses the growing need for culturally responsive pedagogy to effectively engage learners from diverse backgrounds by respecting individual learning needs and promoting equity (Todorovic & Elsner, 2021). Special attention is given to the findings of Lütje-Klose and Cramer (2017), who emphasize the significance of intercultural sensitivity and targeted competencies for educators working with refugees and migrants in Germany. Drawing on these perspectives, the session will highlight practical strategies and competency-building approaches that support the evolving role of adult learning professionals in non-formal and inclusive educational settings.

3-3 keywords related to the presentation: Technology, skills and development

Absztrakt angol:

The traditional notion that formal education alone is sufficient for long term employability in an era defined by rapid technological advancement, shifting employment patterns and the integration of artificial intelligence (AI) into the workplace is increasingly outdated. The 21st-century labor market demands more than ever the kinds of foundational digital and employability skills that are typically the focus of traditional education and training programs. In order for individuals to remain competitive and resilient in a dynamic labor environment, lifelong learning which encompasses formal, non-formal and informal learning is essential. Based on Sustainable Development Goals (SDG 4 and SDG 8), this paper examines the part that lifelong learning can play in ensuring everyone has access to the equitable, inclusive education system they need to obtain decent work. It looks at how AI and other digital technologies are reshaping job roles and considers the implications for the upskilling and re-skilling that are required of the labor force. It argues that these must be ongoing processes if we are to keep pace with the digital revolution.

This paper advocates for the construction of flexible, responsive education systems that will adequately prepare the workforce for the future. As a remedy, it suggests a path forward that involves much closer collaboration between policymakers, educators, employers and learners to create inclusive adaptive learning ecosystems that will focus on integrating digital tools and AI into the learning process. Adopting lifelong learning is a necessity for successful thrive in the workplace and not just a strategy for individual advancement.

3-3 keywords related to the presentation:

Lifelong Learning, employability skills, 21st Century Labor Market.

Előadás cím: Factor analysis of the Mongolian version of the healthy lifestyle questionnaire for university students in Mongolia

Abstract

Background: The Health-Promoting Lifestyle Profile II (HPLP-II) has been widely used and validated in several countries and languages. However, the instrument has not been psychometrically tested for the Mongolian population. The purpose of this study was to examine the reliability and factor structure of the Mongolian version of the HPLP-II for Mongolian university students.

Methods: A cross-sectional study design was used among 827 undergraduate students from three public universities in the Ulaanbaatar city, Mongolia. Data collected between April and May, 2024. The HPLP-II was translated into Mongolian, with six subscales and 51 items, using the standard forward and backward translation procedure. Confirmatory factor analysis was performed to examine the construct validity, and the internal consistency was assessed using Cronbach's alpha on the six subscales.

Results: The CFA showed acceptable goodness-of-fit indices ($\chi^2=2152.19$; $p<.001$; Root Mean Error of Approximation=.031; Comparative Fit Index=.952; Tucker-Lewis Index, Goodness of Fit Index =.950. The overall Cronbach's alpha coefficient for the total scale was acceptable (.91), and the six subscales were ranged between .56 to .84. The Nutrition subscale had the lowest Cronbach's α value.

Conclusion: The Mongolian version of the HPLP-II is valid and reliable instrument for assessing health lifestyles of university students. However, the items of the nutrition subscale should be considered and updated for conducting appropriate future studies.

This work was supported by the Research Program for Public Education Development for the Hungarian Academy of Sciences.

3-3 keywords related to the presentation:

Keywords: factor analysis, student health, health promotion, questionnaire

Előadás cím: SURVEYING UNIVERSITY STUDENTS' KNOWLEDGE OF CLIMATE CHANGE AND COMPARING THE RESULTS BASED ON DIFFERENT MAJORS

Absztrakt magyar:

A Világról alkotott képünknek és a jövőnket meghatározó tényezőknek egyaránt növekvő fontosságú összetevője a klímaváltozás. Ezzel kapcsolatos tudásunk és viszonyulásunk (attitűdünk) egyre fontosabb szerepet játszik abban, hogy a ma még talán túlzó „klíma-katasztrófa”, vagyis a földi éghajlat visszafordíthatatlan megváltozása végül elkerülhető legyen. Az ezzel kapcsolatos kutatásaink célcsoportja a fiatal felnőttek, azaz első és második éves, nappali tagozatos egyetemi hallgatók. E vizsgálatok első lépése egy elő-felmérés, amit ezen összefoglaló benyújtásáig három egyetem 460 nappali tagozatos hallgatójával tudtuk kitölteni. A most bemutatandó vizsgálataink arra a kérdésre keresik a választ, hogy milyen ismeretekkel, és milyen attitűddel rendelkeznek az egyetemi hallgatók a klímaváltozás témakörében, és mindez hogyan függ a képzési területtől. A kérdőív 25 kérdést tartalmazott, amelyekhez 3-3 válasz közül kellett kiválasztani a megfelelőt. Így minden előzetes tudás nélkül is 33,3%-ot el lehetett érni várható értékként a válaszok véletlen kiválasztásával. Az egyenként 5-5 kérdést tartalmazó kérdéskörök a következők: „Okok és folyamatok”, „Megfigyelt és előrejelzett változások”, „Hatások, alkalmazkodás”, „Kibocsátás-mérséklés”, „Életmód, attitűd”. A fenti számból 206 választ helyszíni kitöltéssel egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen tudtunk felvenni, míg az ELTE szombathelyi Savaria Karán 209 választ kaptunk. Bár eredetileg ez nem volt célunk, mégis mindkét egyetemen olyan nagylétszámú csoportokhoz látogattunk be, ahol a hallgatók szakja nem volt kapcsolatos a természet-tudományokkal. Ezért, kiegészítésképpen a Soproni Egyetemen további 45 választ gyűjtöttünk be, akik mindnyájan első éves erdőmérnök hallgatók voltak, vagyis feltételezhattünk róluk valamilyen érdeklődést a klímaváltozás iránt. Ugyanakkor, a klímaváltozás tananyagként még nem szerepelt az ő képzésükben sem. Az egri válaszokat a felvétel helye szerint öt csoportba soroltuk, a szombathelyi csoportok száma hat, míg a soproni válaszok egyetlen csoportot alkottak. Így valamennyi csoportba legalább 21 illetve legfeljebb 81 hasonló szakot teljesítő válaszadó hallgató tartozott. A papír alapon kitöltött válaszokat feldolgozó Excel programot magunk szerkesztettük. Az adat feldolgozáshoz az Excel programot alkalmaztunk, és ennek követelményeképpen az előzetes eredményekre jutottunk, a két egyetem válaszainak átlaga gyakorlatilag azonos, 38,7%, illetve 38,5 %, a köztük mutatkozó különbség a t-próba szerint nem szignifikáns. Gyakorlatilag azonos, az F-próba szerint nem szignifikáns, az egyes hallgatók eredményeinek szórása is a két nagy mintán. Ugyanakkor, a soproni erdőmérnök hallgatók átlagos eredménye 41,3 % ami enyhén (90%-os szinten) magasabb a másik két egyetem hallgatói átlagánál. Az előadáson természetesen bemutatásra kerülnek az eredeti célkitűzésnek megfelelő, azaz a képzési területek közötti különbségek éppúgy, mint a kérdéscsoportok közötti eltérések.

Absztrakt angol:

SURVEYING UNIVERSITY STUDENTS' KNOWLEDGE OF CLIMATE CHANGE AND COMPARING THE RESULTS BASED ON DIFFERENT MAJORS

Climate change is an increasingly important component of both our view of the world and the factors determining our future. Our knowledge and attitude regarding it play an increasingly important role in ultimately avoiding the “climate catastrophe”, which is perhaps exaggerated today, i.e. the irreversible change of the Earth’s climate. The target group of our research in this regard is young adults, i.e. first and second year, full-time university students. The first step of these studies is a pre-survey, which we were able to have completed by 460 full-time students from three universities by the time this summary was submitted. Our studies to be presented now seek to answer the question

of what knowledge and attitude university students have regarding the topic of climate change, and how this depends on the field of study. The questionnaire contained 25 questions, for which the correct answer had to be selected from 3 answers. Thus, even without any prior knowledge, 33.3% could be achieved as an expected value by randomly selecting the answers. The question sets, each containing 5 questions, are as follows: "Causes and processes", "Observed and predicted changes", "Impacts, adaptation", "Emission mitigation", "Lifestyle, attitude". Of the above number, we were able to collect 206 answers by filling them out on site at the Eszterházy Károly Catholic University in Eger, while we received 209 answers at the Savaria Faculty of ELTE in Szombathely. Although this was not our original goal, we nevertheless visited large groups at both universities where the students' majors were not related to natural sciences. Therefore, as a supplement, we collected an additional 45 answers at the University of Sopron, all of whom were first-year forest engineering students, meaning we could assume some interest in climate change. At the same time, climate change was not yet included as a subject in their training either. The responses from Eger were divided into five groups according to the location of the survey, the number of groups from Szombathely was six, while the responses from Sopron formed a single group. Thus, each group included at least 21 and at most 81 responding students completing similar majors. We edited the Excel program that processed the paper-based responses ourselves. We used Excel programs for data processing, and as a requirement of this, we arrived at the preliminary results, the average of the responses from the two universities is practically identical, 38.7% and 38.5%, respectively, and the difference between them is not significant according to the t-test. The standard deviation of the results of the individual students in the two large samples is practically identical, not significant according to the F-test. At the same time, the average result of the forestry engineering students from Sopron is 41.3%, which is slightly (at the 90% level) higher than the average of the students from the other two universities. The presentation will of course present the differences between the training areas as well as the differences between the question groups, in line with the original objective.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Keywords: climate change, university students, knowledge assessment, comparative analysis, attitude survey.

Kulcsszavak: klímaváltozás, egyetemi hallgatók, tudásfelmérés, összehasonlítás, attitűdvizsgálat

Tóth Judit

Előadás cím: International trends in the assessment of historical thinking in school-leaving history exam tasks

Absztrakt magyar:

Az egész életen át tartó tanulás, a 21. századi készségek, illetve azok fejlesztése a történelem tantárgy keretein belül is előtérbe kerültek, viszont a reprodukción túlmutató, magasabb rendű kognitív műveletek értékelése és feladatfejlesztése jóval összetettebb, mint a deklaratív tudásra vonatkozó feladatok készítése. Különösen a narratív jellegű történelem tantárgyban, melyben a mérési követelmények értelmezése nem kontextusfüggetlen. A 21. századi történelemtanítás célját a történelmi gondolkodás fejlesztésében lehetne megragadni, melyek mindazok a kognitív képességek (pl.: analitikus készség) amelyek hozzájárulnak a történelem értő vizsgálatához.

Az előadás célja, hogy bemutassa és elemezze az Advanced Placement történelem vizsgák, valamint Skócia történelemérettségi vizsgáinak legfőbb feladatait, iránymutatásként szolgálva a magyarországi érettségi feladatok fejlesztésében.

A téma azért aktualitás, mert mind a hazai, mind a nemzetközi történelemdidaktikai diskurzusban az elmúlt 10 évben mindössze néhány, a történelmi tudás mérésére irányuló, a magas tétellel rendelkező vizsgák fejlesztésére vonatkozó írás jelent meg (pl.: Ercikan -Seixas, 2015, Domínguez et al 2021). Miközben a történelemérettségi vizsgák taxonómiai, feladattipológiai elemzése a fejlesztések alapján adja a tényekre épülő szakpolitika (evidence based policy) miatt.

A kutatás során a tartalomelemzés módszerével feldolgoztam az kutatásom szempontjából elsődleges forrásnak tekinthető jogszabályokat, feladatlapokat, vizsgaleírásokat, javítási-értékelési útmutatókat. Ezek a skóciai Scottish Qualifications Authority, valamint a College Board (USA) gondozásában készült AP vizsgáztatáshoz kapcsolódnak. Mivel az AP: World History és a skóciai Higher és Advanced Higher történelem vizsgák standardizált feladatbankkal rendelkeznek, így egy-egy vizsgaidőszak feladatlapján keresztül mutatom be és elemzem a feladatokat Van Drie és Van Boxtel (2023) történelmi gondolkodás (historical reasoning) koncepcióját kívánom felhasználni.

Magyarországon a tartalmi szabályozók és az érettségi feladatainak mérési követelményei (pl.: történelmi gondolkodás mérése) között diszharmónia fedezhető fel. E munka nemzetközi példákon keresztül olyan mérésmetodikai eljárásokat mutat be, melyek a történelmi gondolkodás mérésére fókuszálnak. A kutatás eredményei ebből adódóan a magyarországi vizsgafejlesztés szempontjából is irányadóak, mivel a jó gyakorlatok detektálása révén lehetségessé válhat a magyarországi történelemérettségi feladatok fejlesztési irányának, gyakorlatainak bővítése.

Absztrakt angol:

21st century skills and their development have brought to the fore within the history subject, causing the development of adaptive skills for lifelong learning. However, the assessment and task development of higher order cognitive operations going beyond reproduction is much more complex than the production of tasks for declarative knowledge. Especially in the narrative history subject, where the interpretation of the assessment requirements is context-dependent. The goal of teaching history in the 21st century could be captured in the development of historical thinking, which are all the cognitive skills (e.g. analytical skills) that contribute to the meaningful study of history.

The aim of this presentation is to introduce and analyse the main tasks of the Advanced Placement history exams and the school-leaving exams in history in Scotland, providing policy advice for the development of the Hungarian exam.

The topic is relevant because in both the national and international discourse on history didactics, only a few papers on the development of high-stakes examinations for assessing of historical knowledge have been published in the last 10 years (e.g. Ercikan -Seixas, 2015, Domínguez et al 2021). Whereas the taxonomic and task typological analysis of history maturity examinations provides a basis for development because of evidence-based policy.

I used content analysis to process the content regulatory documents, as well as exam papers and answer keys. These were the primary sources of my research. These relate to AP examinations produced by the Scottish Qualifications Authority in Scotland and the College Board (USA). As the AP: World History and the Scottish Higher and Advanced Higher history examinations have a standardised question bank, I will present and analyse the tasks adapting Van Drie and Van Boxtel's (2023) historical reasoning model.

In Hungary, a disharmony can be detected between requirements of the content regulators and the requirements posed by examination tasks. The results of the research are therefore also relevant for the development of the Hungarian school -leaving history exam, as the detection of good practices may enable the professionalisation of task development regarding the history school-leaving exam in Hungary.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

kulcsszavak: történelemdidaktika, pedagógiai értékelés, történelmi gondolkodás, érettségi

keywords: history didactics, educational assessment, historical thinking, matura exams

Boda-Ujlaky Judit Emma

Előadás cím: The impact of dispositional healthy and unhealthy self-conscious emotions on perceptual decision making

Absztrakt magyar:

A perceptuális döntéshozatal, a szégyen, a büntudat, az egészség és a fenntarthatóság közötti kapcsolat bonyolult, és rávilágít arra, hogy kognitív folyamataink és érzelmi reakcióink hogyan befolyásolják egymásba fonódva jóllétünket és a környezethez való viszonyunkat. A szégyen (önmagunk negatív értékelése) és a büntudat (egy cselekvés negatív értékelése) akkor merülhet fel, amikor viselkedésünket a környezettel kapcsolatos felelősséggel és az egészséggel kapcsolatos belső és társadalmi normákhoz hasonlítjuk.

Jelen kutatás a diszpozicionális öntudatos érzelmek hatását vizsgálja a perceptuális döntéshozatal sebességére.

A diszpozicionális érzelmeket a TOSCA-3 kérdőív segítségével mértük, míg a perceptuális döntéshozatalt a véletlenszerű pontmozgás paradigma, a Random Dot Motion Paradigm (Random Dot Kinematogram) segítségével mértük több más változóval együtt egy felnőttekből álló mintán, két ülésben (N=117).

Eredményeink azt mutatják, hogy a perceptuális döntéshozatalt (azaz a reakcióidőt) befolyásolták a diszpozicionális érzelmek és a megjelenítési idő hossza (100/200/300/400 ms) közötti különbségek. Abban az esetben, amikor a pontok alacsony koherenciával mozogtak jobbra vagy balra (azaz nehéz volt a döntés), a magas vagy alacsony diszpozíciós büntudattal rendelkezők hajlamosak voltak szignifikánsan lassabb döntéseket hozni, mint a közepes büntudati hajlamúak. A megjelenítési idő növekedésével a reakcióidő is lassabbá vált, és interakciót találtunk a megjelenítési idő és a diszpozicionális érzelmek között. A szégyen esetében a reakcióidő gyorsabb volt alacsony diszpozíciós szégyenérzet esetén, mint magas szégyenérzet esetén. A magas diszpozicionális büszkeség vezetett a leggyorsabb reakciókhoz minden egyes megjelenítési időben, és ugyanez igaz a gögre, vagyis a hübrisztikus büszkeségre is.

A szégyen, a büszkeség és a hübrisztikus büszkeség esetében a közepes értéket mutató csoport bizonyult a leglassabbnak, a büntudat esetében a magas értéket mutató csoport.

Következtetésként elmondható, hogy a diszpozicionális öntudatos érzelmek komplex módon befolyásolják a perceptuális döntéshozatalt, bár úgy tűnik, hogy ezen érzelmek valenciája (azaz a negatív érzelmek hiánya és a pozitív érzelmek jelenléte, függetlenül azok feltételezett adaptivitásától) számít a legtöbbet. Lényegében az a képességünk, hogy érzékeljük és megértjük tetteink összefüggéseit a környezet egészségével és saját jólétünkkel, megalapozza az olyan érzelmi reakciókat, mint a szégyen és a büntudat. Ezek az érzelmek aztán belső szabályozóként működhetnek, még érzékelési szinten is választások felé irányítanak minket, és ez befolyásolhatja fizikai és mentális egészségünket. Lényeges azonban, hogy ezeket az érzelmeket konstruktív módon pozitív cselekvésbe csatornázzuk, ahelyett, hogy elkerüléshez vagy kétségbeeséshez vezetnének.

A kutatást az NKFIH FK-125316 számú OTKA támogatás keretében végeztük.

Absztrakt angol:

The connection between perceptual decision-making, shame, guilt, health, and sustainability is intricate and highlights how our cognitive processes and emotional responses intertwine to influence our well-being and our relationship with the environment. Shame (negative evaluation of the self)

and guilt (negative evaluation of an action) arise when we compare our behaviors against internal and societal standards related to environmental responsibility and health.

Present research investigates the impact of dispositional self-conscious emotions on the velocity of perceptual decision making. Dispositional emotions were measured by using the TOSCA-3 Questionnaire, while perceptual decision-making was measured using the Random Dot Motion Paradigm (Random Dot Kinematogram) along with several other variables in a two-session sample of adults (N=117).

Our results show that perceptual decision making (i.e. reaction time) was influenced by differences in dispositional emotion and the length of the display time, 100/200/300/400 ms). In the case where the dots moved with low coherence to the right or left (i.e., it was difficult to make a decision), those with high or low dispositional guilt tended to make significantly slower decisions compared to those with medium guilt tendency. As the display time increased, the reaction time became slower and interactions were found between display time and dispositional emotions. In the case of shame the reaction time was faster with low dispositional shame than with high. High dispositional pride led to the fastest reactions in each display time, and the same is true for hubristic pride. In the case of shame, pride and hubristic pride, medium value group proved to be the slowest, in the case of guilt, it was the high value group.

As a conclusion, dispositional self-conscious emotions influence perceptual decision making in a complex way, though, it seems that the valence of these emotions (i.e. the absence of negative ones and the presence of positive ones, regardless of their supposed adaptivity) matters the most. In essence, our ability to perceive and understand the interconnectedness of our actions with environmental health and our own well-being lays the groundwork for emotional responses like shame and guilt. These emotions can then act as internal regulators, guiding us toward choices even at perceptual level and it may influence our physical and mental health. However, it's crucial that these emotions are channeled constructively into positive action rather than leading to avoidance or despair.

The research was funded by the NKFIH under grant FK-125316.

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

éntudatos érzelmek, mentális egészség, perceptuális döntéshozás

self-conscious emotions, mental health, perceptual decision making

Előadás cím: Understanding the Roles and Impacts of the EUGLOH Action Plan for Lifelong Learning

Absztrakt magyar:

Ez az előadás röviden összefoglalja az EUGLOH egész életen át tartó tanulásra vonatkozó cselekvési tervének kialakulását, szerkezetét, szerepeit és tervezett következményeit. Az Európai Egyetemi Szövetség a Globális Egészségügyért (EUGLOH) cselekvési tervet hozott létre az egész életen át tartó tanulás (LLL) támogatására, hogy partnerintézményeiben előmozdítsa a lifelong learning tevékenységek koherens és innovatív megközelítését. Az EUGLOH igazgatósága által jóváhagyott kezdeményezés jelentős lépést jelent egy fenntartható és inkluzív LLL-stratégia létrehozása felé, amely Európa fejlődő oktatási és szakmai környezetével foglalkozik.

A felsőoktatásnak az egész életen át tartó tanulás előmozdításában, nevezetesen a hatékony stratégiák kidolgozásában és megvalósításában betöltött szerepével összhangban (de Viron és Davies, 2015) olyan irányadó dokumentumokat kell megfogalmazni, mint az egész életen át tartó tanulás akciótervei, amelyek egyrészt közös lépéseket kezdeményeznek a módszerek, eszközök és releváns egyetemi élethosszig tartó tanulási stratégiák jó gyakorlatainak megértésére és cseréjére. Másrészt az EUGLOH partneregyetemei cselekvési tervet dolgoztak ki az intézményi és szabályozási kezdeményezések megosztására, hogy segítsenek további lépéseket tenni a partneregyetemek élethosszig tartó tanulási rendszerében való részvétel és teljesítmény fejlesztése érdekében.

Az egész életen át tartó tanulás iránti igénynek megfelelően a rugalmas tanulási környezetek javítása érdekében (Cendon, Kesli és Orr, 2022), az Akcióterv azonosítja az EUGLOH kontextusában egyedülálló kulcsfontosságú kihívásokat és lehetőségeket, például az intézményi és szabályozási támogatás szükségességét, a nem akadémiai érdekelt felekkel kialakított partnerségek értékét, valamint az élethosszig tartó és multikulturális tanulási környezet kulcsfontosságú funkcióiként szolgáló többnyelvű és multikulturális tanulási rendszert. Hangsúlyozza a felsőoktatási intézmények (HEI) szerepét a hatékony LLL-kultúra előmozdításában helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten.

Az EUGLOH partneregyetemek bevált gyakorlataira támaszkodva a terv olyan sikeres kezdeményezéseket emel ki, mint az LMU München Senior Studies Központja, a Lundi Egyetem EduLab és a Szegedi Tudományegyetem szövetkezeti kurzusai. Ezek a példák az egész életen át tartó tanulás innovatív megközelítéseit mutatják be, beleértve a rugalmas tanítási stratégiákat, a karriertervezés integrációját és a kurzusok lebonyolítására szolgáló digitális platformokat.

A Cselekvési Terv, amely a felsőoktatás megnyitásának politikáiról és stratégiáiról (Dollhausen és Jütte, 2023) épült, átfogó ütemtervet vázol fel egy közös LLL-program megvalósítására, amelynek jövőképe az inkluzivitás, a rugalmasság és a hozzáférhetőség középpontjában áll. A kulcsfontosságú célok közé tartozik az egész életen át tartó tanulás, mint a felsőoktatási intézmények alapvető funkciójának népszerűsítése, a tantervi és pedagógiai megközelítések megújítása, a minőségbiztosítás javítása, valamint a nem akadémiai érdekelt felekkel való partnerség megerősítése. A terv foglalkozik a nyelvi akadályok leküzdésének és az oktatók bevonásának fontosságával is az LLL kezdeményezésekbe.

Végül az előadás következtetéseket von le az Akciótervről, utalva végrehajtásának lehetőségeire és korlátjaira, amelyek az európai szintű kezdeményezéseken alapulnak, mint az Európai Egyetemi Kezdeményezés az egyetemi élethosszig tartó tanulásra vonatkozó elképzelések alapján.

Források:

De Viron, F., & Davies, P. (2015). From University Lifelong Learning to Lifelong Learning Universities: Developing and Implementing Effective Strategies. In J. Yang, C. Schneller, & S. Roche (Eds.), *The Role of Higher Education in Promoting Lifelong Learning* (pp. 40-59). UIL.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED564050.pdf>

Cendon, E., Kesli, U. & Orr, K. (2023) University Lifelong Learning as flexible learning, *European Journal of University Lifelong Learning*, 7(1), pp. 1-5. © eucen, 2023.

<https://doi.org/10.53807/0701f9s8>

Dollhausen, K., & Jütte, W. (2023). Higher Education and Lifelong Learning. In K. Evans, W. O. Lee, J. Markowitsch, & M. Zukas (Eds.), *Springer International Handbooks of Education. Third International Handbook of Lifelong Learning* (pp. 397-420). Cham: Springer International Publishing.

https://doi.org/10.1007/978-3-031-19592-1_21

Absztrakt angol:

This presentation will shortly reflect the formation, structure, roles and planned implications of the EUGLOH Action Plan for Lifelong Learning. The European University Alliance for Global Health (EUGLOH) has launched an Action Plan for Lifelong Learning (LLL) to foster a cohesive and innovative approach to lifelong education across its partner institutions. This initiative, approved by the EUGLOH Executive Board, represents a significant step towards creating a sustainable and inclusive LLL strategy that addresses Europe's evolving educational and professional landscape.

In accordance with the roles of Higher Education in the promotion of lifelong learning and, namely, in development and implementation of effective strategies (de Viron and Davies, 2015), it is necessary to formulate guiding documents like action plans for Lifelong Learning to initiate, on the one hand, joint steps for understanding and exchanging of good practices of methods, tools and relevant strategies in university lifelong learning. On the other hand, partner universities of EUGLOH have formed an Action Plan to share institutional and regulatory initiatives so as to help making further steps to help developing participation and performance in lifelong learning provision of partner universities.

In accordance with the claim for lifelong learning to enhance flexible learning environments (Cendon, Kesli and Orr, 2022), the Action Plan identifies key challenges and opportunities unique to EUGLOH's context, such as the need for institutional and regulatory support, the value of partnerships with non-academic stakeholders, and the development of multilingual and multicultural learning environments as key elements of a functioning ecosystem of lifelong learning. It emphasises the role of Higher Education Institutions (HEIs) in promoting an effective LLL culture at local, regional, national, and international levels.

Drawing on best practices from EUGLOH partner universities, the plan highlights successful initiatives such as LMU Munich's Centre for Senior Studies, Lund University's EduLab, and the University of Szeged's Cooperative Courses. These examples showcase innovative approaches to lifelong learning, including flexible teaching strategies, integration of career planning, and digital platforms for course delivery.

The Action Plan, based on recent reflections on policies and strategies of opening Higher Education (Dollhausen and Jütte, 2023), outlines a comprehensive roadmap for implementing a joint LLL programme, with a vision centred on inclusivity, flexibility, and accessibility. Key goals include promoting LLL as a core function of HEIs, innovating curricular and pedagogical approaches, improving quality assurance, and strengthening partnerships with non-academic stakeholders. The

plan also addresses the importance of overcoming language barriers and engaging academic staff in LLL initiatives.

Finally, the presentation will draw conclusions upon the Action Plan referring to choices and limitations of its implementation based on European level initiatives as European University Initiative with vision on University LLL.

Resources:

De Viron, F., & Davies, P. (2015). From University Lifelong Learning to Lifelong Learning Universities: Developing and Implementing Effective Strategies. In J. Yang, C. Schneller, & S. Roche (Eds.), *The Role of Higher Education in Promoting Lifelong Learning* (pp. 40-59). UIL.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED564050.pdf>

Cendon, E., Kesli, U. & Orr, K. (2023) University Lifelong Learning as flexible learning, *European Journal of University Lifelong Learning*, 7(1), pp. 1-5. © eucen, 2023.

<https://doi.org/10.53807/0701f9s8>

Dollhausen, K., & Jütte, W. (2023). Higher Education and Lifelong Learning. In K. Evans, W. O. Lee, J. Markowitsch, & M. Zukas (Eds.), *Springer International Handbooks of Education. Third International Handbook of Lifelong Learning* (pp. 397-420). Cham: Springer International Publishing.

https://doi.org/10.1007/978-3-031-19592-1_21

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Felsőoktatási LLL, stratégia és innováció/ university lifelong learning, strategy, innovation

Eötvös Soma

Mennyit ér egy egyetemi képzés?

Absztrakt magyar:

A magyar felsőoktatási rendszer 2019 óta jelentős strukturális és szervezeti átalakuláson ment keresztül.

Az alapítványosodás folyamata, a New Public Management gyakorlatainak elterjedése a felsőoktatás irányításban és szervezésben sok olyan elemet tett mérhetővé, amely korábban nem vagy alig volt a figyelem középpontjában akadémiai szinten.

Ugyanakkor az egyetemek egyik első és talán legfontosabb feladata, az oktatás mérhetőségében továbbra sok potenciál rejlik.

Miből áll egy egyetemi képzés értéke? Mi és hogyan mérhető ezekből az elemekből?

Absztrakt angol:

Since 2019, the Hungarian higher education system has undergone significant structural and organizational transformation.

The process of a new foundation based system and the spread of New Public Management practices in the governance and organization of higher education have made many elements measurable that were previously barely or not at all in focus at the academic level.

At the same time, one of the universities' primary and perhaps most important tasks—the measurability of education—still holds considerable potential.

What constitutes the value of a university programme? Which elements can be measured, and how can these be assessed?

Az előadáshoz kapcsolódóan 3-3 kulcsszó magyarul és angolul:

Felsőoktatás, Képzés, Mérés

Higher Education, Programme, Measuring